

يەكەمىن گۇڭقارى كارگىرى و گەشەپىداتى مروىي
لە كوردستاندا

43

لە پىنناو گەلىكى خاوەن برىاردا

منتدى إقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

مانگاتەپەكى تايەتە بە كارگىرى و گەشەپىداتى مروىي

سالى چوارەج - كانوونىك يەكەمەك - ۲۰۱۱

برىارەكەي

پادشاي فەرەنسا!

كەسىتى

بىھىزا!

زىيەتە

كۆرۈشكە!

جىھان

دەزگايەكى

گەورەيە!

لە ديوانى

شيعرى (مەھوى) دا

دۇستو دوزمەن!!

باوكانو

مەلەكانى

پەرورەدە!

کارگيري و بازارسازي

ناویشانی گوشار

سليمانی - شهقامی سالم - تهلاری جه مالی حاجی عهلی - نهومی سییه

نزيك پردی خهسرهو خان

۰۷۷۰۲۱۷۸۶۸۲ - ۳۱۹۳۹۴۶

ههولیر ۰۷۵۰۴۴۶۳۲۳۰

E-mail: bryar@bryarmagazine.com

دابەشکردن: گۆمپانیای پەیک

۰۷۷۰۸۶۴۹۲۱۰ - ۳۲۰۴۰۹۶

The first Magazine Specialized in Management and Human Development in Kurdistan

له پلناو گەلیکی خاوهن بریاردا

بیار

مانگانهیهکی تایبەتە بە کارگێری و گەشەپێدانی مرۆیی

سالی چوارەم - ژمارە 43 - کانوونی یەکەم 2011

خاوهنی نیعتیار

ئەندازیار: مەسعود تاهیر پۆژبەییانی

سەرنووسەر

عادل مەحمەد شیخانی

sarnosar@bryarmagazine.com

بەرپۆشەبەری نووسین

بەرزان ئەبوبەکر

دەستەمی نووسەرانی

پەری شیخ کەریم

بیگەرد فارس

وهاب حەسیب

ئەسکەندەر پەحیم

هاژە شیروانی

پەیمان بەرزنجی

مەحمەد میڕگەیی

محمد هاشم محمد

بەشی هونەری و دیزاین

قەیدار پەحیم

راویژکاری یاسایی

پاریزەر: نازاد محیدین

بەشی پیکلام

07480112787

چاپ: گۆمپانیای پیرمیرد

نرخ 2500 دینار

ئەمىرۇ

خوپىنەرى..

سېمى

سەرگىردەى

دۆستو دوزمەن!!

مىژوۋى ئەم مىللەتە دەپارىزىنو خويىنى كوردىيان بەلاۋە پىرۋزەو بۇ رازىكىردنى دلى بىگانە نامادەنن سەرى مىللەتى كورد نەويكەن!

ئەو كەسانە دىسۆزى ئەم مىللەتەن كە رېزى خويىنى شەھىدان دىگەرنو فرمىسكى چاۋى نەومەكەنن دىسەرنو بەرامبەر بە ئىسكە پروسكى ئەنقالەكان ھەست بە شەرمەزى دىگەن!

ئەو كەسانە دىسۆزى ئەم مىللەتەن كە چىتر بەتىغىكى ژەنگاۋى، مىللەت پارچەپارچە ناكەنو ھەولەمدەن مىللەت بە يەك دىلۈ يەك گىيانو يەك دەست، بەگۈ دوزمەننى خويىدا بچىت، نەك بەرامبەر بە يەكتىر شىرو بەرامبەر دوزمەن رېۋى بن! پىۋىستە بگەينە ئەو ئەنجامەى كە ئىمە بە يەكپىزى نەبىت ھىچمان بۇ ناكىرت، كۆۋونەۋەو تەسرىحاتى سىياسى تەنھا كالاۋانە سەرى مىللەتەو لە داھاتوۋشدا نەۋەكانى دواى ئىمە ھەرگىز نامانبورن، دەبا چىتر كاتەكان نەكوزىنو تۆزىك بەرامبەر بە گەلو مىللەت ھەست بەرەپرسىارىتى بگەين، ئەگەر ھەست بە خەجالەتىو شەرمەزى ناكەين!

كاتىشدا بۇ بەرژەۋەندى تايىبەتى خويىانو بەپىنى بىرگەندەۋى بىرى گولۈ بۇچوۋنى تەسكىيان نامادەن ھەموو بەرژەۋەندىيە گەۋرەكانى گەلو مىللەت ۋەلانن ھەموو مافە نەتەۋىيەكان پىشىل بگەن؟!

ئەۋانەى كە بەرەپرسىارن لە دواكەۋتەو پىشەنەكەۋتەو ۋلات، دىكرىت ئىمە بە دۆستى خۆمانىيان بزانن؟! ئەۋەى كە خىروپىزى ۋلات بە ھەدەر دەباتو كەسانىكى ھەزارو بېنەۋاى لى مەحرۇم دەكات، دىكرىت ئىمە بە دىسۆزى ۋلاتى بزانن؟!

كەۋاتە پىۋىستە ئىمە پىۋەرىكى راستەقىنەمان ھەبىت بۇ ناسىنى دۆستو دوزمەن، تەنھا بە دروشمى بىرىقەدارو قەسى رەۋنەقدار فرىو نەخۆين، ئەو كەسانە بە دىسۆزو دۆستى مىللەتو نىشتەمان بزانن، كە ھەمىشە ھەۋلى سەركەۋتەو پىشەكەۋتەو گەلو نەتەۋەكەيان دىدەنو شەۋو رۆژ لە خەيالى خىزمەتكەردى گەلو نىشتەماندانو نامادەن لە پىناۋىدا ھەموو قوربانىيەك بدەن.

ئەۋانە دىسۆزى ئەم مىللەتەن، كە بەھاي بەرزى مىللەتو كەلتورۇ كەلەپورۇ

پىرەمىردى شاعىرو ھەكىمۇ دانا لە يەكەك لە پەندە پىرماناكانىدا دەلىت: ئەو كەسەى سوۋدى بۇ ۋلات نىيە من چۇن بزانم كە دوزمەن نىيە؟! ھەلبەت ئەم پەندە ھەلدەگىرت لە بەرامبەرى ھەلۋىستەيەكى ھېمانە بگەين، چۈنكە پىرەمىرد نەك گومانى لەۋەنىيە، كە ئەۋەى زىانى بۇ ۋلات ھەبىت دوزمەن، بەلگەو گومانى لەو كەسانە ھەيە كە ۋەك زىانىيان بۇ ۋلاتەكەيان نىيە، سوۋدىشيان نىيە، كى دەلىت دوزمەن نىن؟! چۈنكە ئەو كەسەى سوۋدو كەلگى بۇ ۋلاتەكەى نەبىتو بەتەنگ بەرژەۋەندى ۋلاتەكەيەۋە نەيات، دىيارە خۇى بە دۆستى ۋلاتەكەى نازانىتو ۋەكو دوزمەن مامەلە دەكات، سوۋد لە خىروپىزى ۋلاتەكەى ۋەردەگىرت، بەلام لە بەرامبەردا ھىچ ئەركىك جىيەجى ناكاتو خۇى بەرەپرسىار نازانىتو ۋەكو مىۋانىك مامەلە دەكات!

ئەى دەبىت پىرەمىردى شاعىر چى گوتبا، ئەگەر ئەمىرۇ ئەو كەسانەى پىننبا كە لافوگەزافى كورداپەتىو نىشتەمانپەرۋەرى لىدەمدەن لە ھەمان

کارگيري به گوفنار

له دنيا دا تهنبا دوو ميژ ههيه، ميژي شمشيرو ميژي فيكر، له گهل رۆژگاريشدا ميژي فيكر،

به سهر ميژي شمشيردا سهر ده كه وييت!

ناپليوڻ پوناپهرت

تۆ ناتوانيت فيكرو بيروباوهرم بهند بكهيت، چونكه نهو وهكو باي شهمال نازاده،

له جيهانيكي هينده فراواندا كه بخ سنورو نهندازهيه.

جبران خليل جبران

بيروبوچوونهكان ههركيز ناكوررين!

سارمينتو

فيكري من چهند تهسكه، نه گهر ههموو فيكرهكان قبول نهكاتو

ناماده نهبيت گويان ليبيگريت، تا له نزيكهوه تيان بگات.

شيركو

شتيك مهلي كه نايزانيت،

ههموو نهو شتانهش مهلي كه دهيزانيت.

علي كوري نه بوتاليب

كاتيك عهرشي درۆ بهرز دهكهينهوه،

سيدارهيك بو حقيقيهت دادهمهزررين!

پنديكي روسي

بهخته وهترين كهس، نهو كهسهيه

كه بهخته وهري به زورترين كهس ده بهخشيت!

لاروسفوكو

دووانه يه كى جياواز!

تاريكى، رووناكيو له دواى ناخوشى، خوښى و له دواى قهيران، سهران ديتا
 ۵- مروفي گهشبين به ناسانى خوى تهسليم به واقع ناكاتو دمتوانيت دژى شهپولهكان مهله بكت، چاوى هميشه له ناسويهكى روونه.
 ۶- به پيچهوانه شهوه مروفي رهشبين له كاتى بچووكترين گرفتدا همموو دنياى ليدپتهوه پهكو كوردوتهنى (دنياى ليدبديت به چهرمى چولهكه).
 ۷- مروفي رهشبين، ناتوانيت به خه ياليش رووى جوانى شتهكان ببينيتو هميشه هر به رهنكى رشو ناسوى ليل ناشنايه!
 ۸- زورجار مروفه رهشبينهكان به دهمستى خويان گور بؤ هيواكانيان ههلهكهكنو خويان دكهنه بهندى بيركردنموه نيگه تيفهكانى خويان!
 ۹- كهس ناتوانيت له ژياندا بيهيومان بكت، نهگه رومان نهو كاره نهكهين، چونكه تا مروف له ژياندا مابيت، دديت هيواي بمينيت، هيوا نهمان واته كوټايى ژيانو بى مانايى ژيان!

دهليت: من رهنكى نهام كۆمپيوته رهم بى جوان نيه، بيگومانم كه زوو دمشكيت، نهام ياريهم خوښناوټ، كهسيك دهناسم نوتومبيليكى لهوه گهورمترى ههيه!
 بهلام كاتيك تهماشاي مندالى دووه ميان كرد، بينيان وابهوپهري گهشبينو دلخوشىو شادمانيهوه كايكه به ناسماندا پهخش دمكاتو بهدنگى بهرز پيدكهنيو دهليت، نيوه ناتوانن فريوم بدن، نهام كايهتان له كوئ بوو؟ بيگومان نيسا نيسپيكى بچكولهى جوان چاوهرپوانم دمكات!
لهام چيرۆكهوه فيردمبين كه:
 ۱- گهشبينى گهورمترين هوكارى سهركهوتنو كامه رانىو متمانه بهخوبوونه!
 ۲- مروفي گهشبين به چاويكى گهشو دلتيكى خوش، دمروانپته دهووبهرو له سهخترينو دژوارترين ساتهكانى ژياندا هيوا مالاوايى ليناكات.
 ۳- مروفي گهشبين هميشه نهو ديوى جوانى شتهكان دهمينيو تهنه له پهك رووموه سهرپان ناكات!
 ۴- مروفي گهشبين دمزانيت كه دواى

نهامه چيرۆكى دوومندالى دووانهيه، كه پهكيكيان زور گهشبينو هميشه دلى پر له هيووا ناواتى جوانهوه بهردوام دهليت: همموو شتيك له دنياى وكمو گول جوانه!!
 بهلام نهوى ديكهيان، هميشه دلتهنگو خهمبارو رهشبينو بى هيوايه له ژياندا! بؤ پيوانه كسايهتى هردووكيان پزيشكيكى دهررونى، نهام پيشنيارهى پيشكهش به دايكو باوكى نهام دوو منداله كرد، پزيشكهكه گوتى، له رۆژى له دايكبوونياندا با هر پهكهيان له ژوورتيكى تايپهتو تهنادا، دياريهكانى خويان بكهنموه، دديت باشترين دياريش بدرت به منداله رهشبينهكهو منداله گهشبينهكهش تهنه سندوقتيكى پر له (كاى به ديارى بدمنى، تا بزانين چى روودمدات؟
 باوكو دايكهكه، پيشنيارهكهيان وكمو خوى جيبهجيكرود بهدزييهوه چاودپرى منداله رهشبينهكهيان كردو بينيان، وا لهگه كړدنهوه دياريهكاندا دهمستى به بؤلهبؤل كرووهوه به دمنكى بهرز

تەنھا

بۇ

سەرگىردەكان

ئەگەر ناتەۋىت سەرگىردەبىت، ئەم لاپەزىيە مەخۇنەرەۋە!

ورىابە تورەيى،
ئەۋرەشەبايەيە كە مۆمى
عەقلى دەكوزىننەۋە..

بەرئۆھەبىرىكى مافيا

لە سىفاتی سەرگىردەي باش،
ئەۋەيە كە كىشەكە بدۆزىتەۋە،
پىش ئەۋەي پەرەبىسەننەت!

ئارنولە جلاسكو

ترسى من لە سوپايەك كە پىكھاتىت لە
سەد سەر مەر، شىرىك سەرگىردايەتيان دەكات،
زىاترە لە سوپايەك كە لە سەد شىر پىكھاتىت،
بەلام مەرىك سەرگىردايەتيان بىكات!

تاليراند

كاتىك مەرۇف ھىمەن دەبىت،
كارە ئالۆزەكان زۆر ئاسان دەبن!

جۇن ھىدەر

يەكەمىن رىگە بۇ ھەلسەنگاندنى
زىرەكى حاكىمى دەسەلاتدار، ئەۋەيە
كە تەماشاي ئەۋكەسانە بىكەيت،
كە لە چواردەۋرىن!

مىكياقىلى

مەمانە ئەۋەيەۋەندىيە سۆزدارىيە
توندوتۆلەيە، كە شوپىنكەۋتوۋان بۇ
لاي سەرگىردە پەلگىش دەكات!

بىرت نانۇس

رېگې نه فسونوای بو سهرکردايه تيکړدنيکی پوزم تيف

باشه کاند، تهرکيز له سهر نهو کاره بکهره وه که داوايان ليکراوه، هانيان بده يو بهر زکړدنه وهی ناستی جېبه جېکړدنيان.

۴۲- مال وسامان تاکه هانددر نييه، چونکه مال ناتوانيت خوشه ويستی وابه ستهیی له ههموو بارودوخنکدا بکړت.

۴۳- شوینکه وتوانت هانېده، به بېداچوونه وهی برپاره کانت.

۴۴- رځنه له شيوازی جېبه جېکړدنو بېرؤکه کانيان بگره، نهک له خودی کهسه که.

۴۵- بهی سله ماندن گومانو شکه کانت له هيچ شتيکدا فهرز مه که، چونکه زورچار گومان تاوانه و به هله داچوونه.

۴۶- بهرنامو پرؤگرامی کؤنت به پئی پلانی نوئ جېبه جن مه که، چونکه دنيا بهر دواو له پيشکه وتو گؤراندايه.

۴۷- مامه لهی دلرفقانه له گهل فهرمانېرانی کهم نه زموونو نويدا مه که، بؤنه وهی فیری بنه مای کارگردنيان بکهيت، بېرېکه ره وه تؤش رؤزاننک بوو کهم نه زموونو نوئ بوويت له فهرمانگه کهدا.

۴۸- کؤنترؤلی خؤت له دمست مه ده، به هيزو خؤراگرېه، تهنانهت نه گهر کاتيک دامه زراوه کهشت سهرمو زورور بووه وهو به تهواوی ليکبه لومشا، نه مه يارمه تيت ددات بو دمرکردنی برپاری راستو دروست.

۴۹- کاروبارمکان به ههموو لايه کدا هله دمره وهو به جوانی وردی قولی لپيان بکؤله ره وه، تا بگه يته برپاریکی دروست.

۵۰- کيشه و گرته کانت بکه به هيلکاري وپنه، بؤنه وهی زياتر گرته کان پوون بپته وهو چاره سهرپان ناسان بپت!

تايپه تي خؤيانو بواری پراکتيزه کړندا.

۲۲- شوینکه وتوانت هانېده به شداری له هيوو ناواته کانتدا بکه، ههره وکو چؤن به شداریان له کاردا پيدمه کيت.

۲۴- نه له خؤتو نه له کهسانی دموربه رتدا مه گهړی بؤ مرؤفکی ته و اوو بی که وکوړی، چونکه سيفه تي که مال تهنه بؤ خودايه.

۲۵- هانيان بده بؤ کارکردن به گروپ، چونکه سهرگرده به تهنيا، پان به هوی تاکه که سيکه وه سهرکه وتن به دمست نايه نيت.

۲۶- ههميشه له خه يالتدا وای دابن که هاورپکانی نه مرؤت کاربه ددستی سبه ينن، دواي نه وهی پلهيان بهر ز دمکه يته وه، بؤيه ههميشه به نهرمونيانو رېکوپکی مامه لپيان له گهلدا بکه و هولوېده له گهلپان بگونجيتو لپيان تيبگه يت.

۲۷- ههموو شوینکه وتوه کانت به يهک رېگه خه لاتو پاداشت مه که، چونکه پاداشت ههيه مادديو دياره، پاداشتیش ههيه معنه وييه و هه ستيکراوه، به پئی جؤری کهسه که چی له گهلدا دمگونجيت بهو شيويه خه لاتی بکه.

۲۸- له نيوان ههرمه کی و فهرميدا له خه لاتو رېزگرتندا هاوسه نگيه که بکه، تا شوینکه وتوانت ههست به پله و پايه و تايپه تمه مندی خؤيان بکه.

۲۹- کؤمه لپک جيامه که ره وه به تهنه نهوان خه لات بکه يت، چونکه نهوانی دی دووچارى بيهيويو پووخان دمين.

۴۰- کاته کانت به فېرؤ مه ده له گهل نهو کهسانی له پمياچو نامانجی دامه زراوه که تيناگه.

۴۱- له پيناوی به ددسته ينانی کاره

۲۱- زياتر گوپگرده که متر قسه بکه.

۲۲- ههوالی کهسانی دموربه رت بېرسه، بيانووه کانيان په سهند بکه، پيش نه وهی دمريای نامؤژگاری ولافای ورياکه ره وهو بېدارکه ره وديان بؤ هله رپريت.

۲۳- گرنگی به کاروباری تايپه تي شوینکه وتوانت بده، وکو نه وهی نهوان له خيزانی تؤن، نهو کات نه وانيش هه مان بهرچه کرداريان بؤ تؤ دميپت.

۲۴- نهرمونيانو له سهرخؤبه، پاريزگاری له پؤچی هاريکاري بکه، تهنانهت له فورسترين بارودوخدا.

۲۵- با په يوه منديپه کانت له گهل دموربه رتدا پروونو ناشکرا بن.

۲۶- له هه لؤکه وتی کهسانی دموربه رت تيبگه و شيوازی هه لؤکه وتيان له مامه لکردندا قبول بکه.

۲۷- خاوهن خه ونو هيوو ناوات به، بېر له پيشکه وتو پهره پيدان بکه ره وه، چونکه خه ونی نه مرؤ، واته واقعي ناينده.

۲۸- په يوه مندی ناپيؤريت به وهی که تؤ دميپيت، به لکو په وه دپيؤريت که کهسانی دموربه رت لپي تپده گه.

۲۹- شوینکه وتوانت هان بده بؤ رؤشنبري داهيتانو پهره پيدان.

۳۰- داوا له شوینکه وتوه کانت بکه، گرته کانت بؤ باس بکه و پيشنياری چاره سهرپش له خؤيان وهرېگره.

۳۱- هانيان بده بؤ بېرکړدنه وه ويناکردن، بېرکړدنه وه واته ژيان.

۳۲- شوینکه وتوانت هانېده تا هاوسه نگيه که دروست بکه له نيوان ژيانی

چاره سەری گه نده لی

بەشی شەشەم

بەندی دووهم: چارەسەری گەنەدەلی دارای
شیوازەمکانی خەبات دژی ئەو دیاردەیه:

پایەننەبوونی کارمەندو فەرمانبەرائی
دەولەتە بە وەلامدەنەو بەرامبەر بەرپرساو
بەرپۆمبەرە پایەبەرزەکان لە سیستەمی
حکومەتیدا، هەروەها بەرپرسیاری
وەلامدەنەوی تیکرای پەشەکانی سیستەمی
حکومەتییه بەرامبەر بە خەڵک هۆکارو
وەدیهێنای مەرجە سەرمەکیهەکانی وەدیهێنای
سیستەمی بەهێزی وەلامدەنەو، بریتین
لە: (بەلگەسازو شەفافیهتی چالاکی
بەرپەرە ئابووری سیاسی فەرەنگی
کۆمەڵەتییهەکان لە لایەن خەڵکو
حکومەتەو، هەروەها پێشکەشکردنی وەلامی
هەردوولا (دەولەتو خەڵک) بەرامبەر بە
پەکترو لە جوارچۆوی کۆمەڵە یاسایهکی
پوونو پەسندکراو).

لە ژێر رۆشنایی ئەم پوونکردنەو
سەرەویدا، بابەتەکەمان لە ژێر ناوی ئەم
سێ پەیفی خوارەویدا شی دەکەینەو:

بەلگەسازو ئەم بوارو تەوهراند:

۱- دەبێت بە گۆڕدە پۆیست چاکسازی لە
یاساکاندا بکەیت، بە مەبەستی تۆمارکردن
پارێزگاری لەو زانیاریانە پێوەندیان بە
چالاکیهە داراییهەکانەو هەیه، لە لایەن
دەولەتو خەڵکو لەم چاکسازیەدا
گرنگی بە دەستخۆشی هاندان و سەركۆتەو
سزا بدەیت.

۲- ناچارکردنی خەڵک بەگشتی
(کارمەندی دەولەتو هاوڵاتیانی ئاسایی)
بۆ پایەننەبوون بە یاساو بەلگەسازی
داهاهەکان (لە پووی پادمو سەرخاوەکانی

دەستەبەرکردنی ئەو داهااتانە) و خەرجیهەکان
(لە پووی پادمو جووری خەرجیهەکان).

۳- پۆیستە دەولەت رێگە خۆش بکات
بۆ پیاوکردنی ئەو چاکسازیانە بە کردو،
سیستەمو ناوەندی کۆکردنەو پاراستنی
زانایهەکان دامەزرێنی سەرمەجام هەولەبەت
کەلکی پۆیست لەو زانیاریانە وەرگیرێو
خەڵکو دەولەت سودیان لێوهرگیرن.

۴- شەفافیت سازو لەم بواراندا، پێدانی
ناسنامو مۆلەتنامە فەرمی بە تیکرای
ئەو کەسانە چالاکی ئابووریان هەیه:

چونکە ئەو کەسانە لەو رێگایهەو
بەرەمەیانو کرپنو فرۆشتن و دايشکردنی
کالاو تیکرای چالاکیهە ئابووریهەکانیان،
فەرمی دەبێت، سەرمەجام دەتوانین سوود
لە ئاسانکاریو تواناکانو ئیمتیازاتی دەولەت
وهرگیرن لە جوارچۆوی یاساو کارەکانیشیان
لە ژێر چاودێری سەرپەرشتی رێکخراو
دەولەتییهەکاندا دەبێت.

ناکامی باشی ئەمچۆرە کارکردنەش
ئەوێهە کە ئەو کەسانە لە روانگە رێکخراو
دەولەتییهەکانەو بە یاسای سەیری کارەکانیان
دەکرێو چالاکیهەکانیان بە ئاشکرای ئەنجام
دەدەن و دەردەکووت، کە ئەوانە نایانەوێت
خۆیانو چالاکیهە ئابووریهەکانیان لە چاوی
رێکخراو پێوەندبەرەکان بشارنەو.

پۆیستە شەفافیت لە سیستەمی باجو
مالیاتو کالابازرگانییهەکانو داهااتی هەموو
کەسدا هەبێت:

دەبێت رێکخراوی باجو مالیاتی هەر
ولاێک لەم بواردا دەبێت شەخەر بیت، چونکە
رێکخراویکی لەو چەشنە - بێنەوێ هیچ کەس

تۆمەتبار بکات بەوێ کە لە رێگای نایاساییهەو
خەرجیهەکانی خۆی دايشکردو، یان داهااتی
دەستەبەرکردو- ئەرکی سەرخانییهتی،
داهااتو خەرجی بودجەو قازانجەکان دیاری
بکاتو سەرمەجام مالیاتهەکان دەستایشان بکاتو
کۆیان بکاتەو.

چاکسازی لە سیستەمی مالیاتیدا بە
مەبەستی دروستکردنی شەفافیت لەو
بەرپارو رۆشۆنێاندا کە رێژە باجو مالیات
دیاریدەکەن:

ئەوێش رۆلێکی بەرخاوی دەبێت لە
کەمکردنەوێ نازایهتیو بیزاری خەڵکو
کەلکۆرگرتن لە شارەزایی پەسپۆزانو
پلانگیزی فەرمانبەرائی فەرمانگە باج
وهرگرتن لەگەڵ باجەهرانو نەهیشتنی ئەو
خەرجیو بوودجانهی بە هۆی نەبوونی
شەفافیت سەرەلەمدن.

۴- دروستکردنی شەفافیت لە کتێپێکی
موزایهەو کەمکردنەوێ نرخێ پەرۆمکانو
بە گشتی هەموو مامەلە دەولەتییهەکانو
پەواندەوێ تەمی خالە تەماوییهەکان:

بە لەبەر چاودێری ئەو راستیهە کە دەولەت
زۆریهە مامەلەکانی خۆی لە رێگای زیادکردن
کەمکردنەو ئەنجام دەدا، واتە لایەنی دەولەت
لەم رێگایهەو باشتەین کرپارو فرۆشیارەکانی
خۆی دەستایشان دەکات، ئەگەر لەم بواردا
(لە سەرمەتاو تا کۆتایی چالاکیهەکان) بە
شیوێهەکی پوونو شەفافیهت، رەفتار بکری
هەم ئیمکانی پلانگیزی دژی ئابووری دەولەتو
هەم زانیاری دەولەت، لە پووی دیاریکردنی
باشتەین لایەنی گرێبەستەکانی، کەم دەبێتەو
بۆ لایەنی هەرمزم.

يەك دەگىرتەتە. سەبارەت بىمەھەلەسورنى بىوارمىكانى تر لەبىوارى ھەرھەنگى كۆمەلەيتىشدا، پىۋىستە بە ھەمان شىۋە پەتار بىكرىت. ديارە ناۋەندى جاۋدىرىكىرنى ئەم كارانە، دەشخ ھەم دەۋلەت بى، ھەم ئۆيىنەرنى ئەم پارتانەو كەسانى سەربەخۇى سىياسى ھەم پىكەتەيەك لە ھەردوۋ لايەن. بەدەرىيىكى تر دەكرىت بىلەن ھەم جاۋدىرى دەۋلەتو ھەم جاۋدىرى ناۋەندىكى ۋەكو مالى حيزىيەكان، پىۋىستە.

۱۲- ديارىكىردىن روونكرىنەۋەى بارى دارايى كارمەندانى دەۋلەت بەگىشتى، بەتايىبەتى بەرپىۋەيران،

ئەنجامدانى ئەم كارە، ھەم پىگە خۇشەدەكات بۇ جاۋدىرى چالاكى كارمەندانو ئاشكرىكىرنى پىلانگىرپىيە ئەگەرىيەكانو ھەم دەپىتە ھۇى زىادىبوۋنى مەمانەى دەۋلەت بەكارمەندە دەستپاكەكانو زەمىنەى گەشەو بەرەوسەرجوۋنى ئەم كارمەندانە، نامادە دەكات. ۋىراى ئەۋەش ۋەلامەندەۋە بە دەنگۆۋ گومانەكان، لەسەر بىنەماى بەلگە ياساىيەكان دەپىت. ديارە دەپىت ئەم ھەنگاۋانە بە سىستەمى مالىياتى ۋلات بىسپىردىت.

۱۳- ديارىكىرنى ئەركو دەسەلەتەكان لە ئەۋاۋى پەلە ئىدارىيەكان، بەروۋنى راشكاۋى، ۋەك، (بىسپىرۋى بەرپىۋەيران)، بە مەبەستى گونجاندنو تەبايى ئىۋان دەسەلەتو بەرپەرسەكانو پەۋاندەۋەى تەمى گومانەكانو پەركىنەۋەى بۇشاىيەكانو كەمكىرنەۋەى دەسەلەتو كەمكىرنەۋەى دەسەلەتە گىشتىو خراب بەكارھەنانيان.

۱۴- بەرزكرىنەۋەى ھۇشاىرى خەلەك بە مافو بەرتىل ۋەركىرنى ھەندىك لە كارمەندانى رىكخراۋە دەۋلەتەيەكان لە ھاۋلاتيان، دەپىتە ھۇى زىادكرىنى خىرايى لە ئەنجامدانى كارووبارە ئىدارىيەكانو كەمكىرنەۋەى خەرجىيە جۇراۋجۇرەكانى ئابوۋرى كۆمەلەبەتەى خەلەك دەۋلەت.

۱۵- دامەزاندنى سىستەمەكانى زانىارى بەرپىۋەردىن بانكى زانىارىيە پىۋىستىيەكانى رىكخراۋە دەۋلەتەيەكان، ۋەكو پەزۋەى گىشتىرى زانىارىيە مالىياتىيەكانو تۋرى گىشتى راگەباندنى زانىارىيە بازارگانىيەكانى ۋلات، بە مەبەستى ۋەدەپىنەنى شەفافىيەت لە گەپرانى پارە، كاللاو خەزمەتگوزارىيەكان، ديارىكىرنى ژمارەى بەرھەمەنەران، دابەشكەرانو گەۋرە بازارگانان و پەزۋەى بەرھەم، دابەشكەردنو خەرجكرىنيان و سەرمەنچام ئاراستەكرىنى ئەم سىستەمە بانكانە بەرەو دەۋلەتو خەلەك.

رىكخستىن و كارپىكرىنى ئەم سىستەمانە سەرمەراى يارمەتلىكىرنى دەستەبەربوۋنى يەكەك لە مەرجەكانى كىيەركى ئابوۋرى، (بوۋنى شەفافىيەت لە بازاردا) باشتەر دەستىنەشكرىنى ئەم داھاتانەى باجى ياساىيان تىداپە، ھەروھە ناسىنى ئەم توۋزانەى شىۋاى زيان لىكەۋتەن، رىگەى گەندەلكارىيەكانى ۋەكو ھەرتوۋىل و پىلانگىرى ھاۋبەش ۋاچاچى كاللا، دەبەستى.

ئاشكرىن، بە جۇرەك تەنەنەت ئەگەر بە كەسى داۋاكار راگەيەندرا كە مۇلەت نامەى پىنادىرەت، پىۋانەو بىنچىنەيەكى ھەرمىو ياساى ھەبىت بۇ ھەلەسەنگاندنو نرخاندىنى ئەم ۋەلامە نەرىنيە.

۷- زىادكرىنى شەفافىيەت لە ھۇناغەكانى بەراۋردى ئىۋان خەرجى ۋاھاتەكانى دەۋلەت لە بودجەى سالانەى ۋلاتو پىادەكرىن و بەرپىۋەردى ئەم بودجەيەدا، بە مەبەستى بەرپەست دروستكرىن لە بەردەم ئەم سەربىچىيەنەى لە پىادەكرىنى ياساۋ پىۋىستىيەكانى بودجەى سالانە سەرجاۋە دەكرىن و كەمكىرنەۋەى زۇر بىلەى ھەندىك بازارگانو ھەندىجار رىخۇشكرىن بۇ تايەتكرىنى بودجە بۇ ھەندىك كارووبار، ھەروھە نەپىشتىنى ھەر جۇرە سەربىچىيەكى دىكە، پىۋىستە سەرجاۋە پىشپىنكىراۋەكانى داھاتو جۇرى خەرجىيەكانى ۋلاتو دەۋلەت لە سەرمەتاۋە روۋنو ئاشكرىن و گومانو نادىارى لەم بىۋارەدا بە تەۋاۋى كەم بىكرىتەۋە.

۸- ھەموو تاكەكانى كۆمەلە پابەند بىكرىن بە شەفافىيەت سازى بارودۇخى خۇيان لە جوارچىۋەى ياسادو لە روۋى جۇرى چالاكىو رادەى داھاتو خەرجىيەكانيان.

۹- ديارىكىرنى ناسنامەو ناۋىشانو تايەتمەندىيەكانى تىكرى ئەم كەسانەى چالاكى سىياسى ھەرھەنگى كۆمەلەيەتايان ھەيە،

يەكەك لە سوۋدەكانى ئەم كارە، ئاشكرىكىرنى نىۋەروۋكى مەرامنامەو پەپەرو پەزۋەراى ئەم گروپانەيە كە لەم بىۋارەدا چالاكىيان ھەيە، كە ئەم مەرامنامەيە بىنەماى چالاكىيە جىياچىياكانىيە. بە جۇرەك كە جەماۋەرو ناۋەندە پەپار بەدەستە ياساىيەكان دەتۋان بەراۋردى رادەى كارىگەرى چالاكىيەكانىيان بىكەو بەرپەرسىارى چالاكىيەكانىيان بە گىشتى بە ئەستۋى خۇيان بىكرىن. ۋىراى ئەۋەش ئەم كارە دەتۋانەت بىيەتە پايەيەك بۇجاۋدىرىكىرنى داھاتو خەرجى پىداۋىستىيەكانى ئەم كەسانە.

۱۰- روونكرىنەۋەو ديارىكىرنى سەرجاۋە داپىنكرىنى دارايى حيزىيەكانو ھەلەسورنى سىياسى بەگىشتىو جۇرى خەرجىو پىداۋىستىيەكانىيانو سەرمەنچام جاۋدىرىكىرنىيان لە لايەن ناۋەندىكەۋە:

ئەم كەردەۋانە دەتۋان يەكەم، ۋەلامى ھەموو ئەم دەنگۆيانە بىنەۋە كە لە لايەن ناھەزانەۋە ۋاۋدەكرىنەۋە. دوۋەم، دەتۋان تەمى ھەر جۇرە گومانو نىگەرانىيەك سەبارەت بەم حيزىيانەو كەسانى چالاكى سىياسى بىرەۋىنەۋە مەمانەى بەرامبەر پەۋان زىاتەر بىكات. سىيەم، دەركاى پىلانگىرى گەندەلخۋازانەى يارمەتيدەرانى دارايىو ۋەركرانى ئەم يارمەتەيە دەبەستىت.

۱۱- دەستىنەشكرىنى بارى دارايى ئەنەدەمانى سەركردايەتى پارتەكان، كەساپەتەيە سىياسىيەكان بە گىشتى لەسەر بىنەماى بەرنامەيەكى ديارىكرىو، روونكرىنەۋەى خالى سەرمەۋە لەگەل ئەم خالەشدا،

خولقاندنى شەفافىيەت لەم بىۋارەدا بەم شىۋەيە دەپىت. (دىارىكىرنى مەرجەكانى بەشدارىكرىن لە كىيەركى زىادكرىن و كەمكىرنەۋەى مامەلە دەۋلەتەيەكاندا لەسەر بىنەمايەكى روۋنو ئاشكرىو بەلەبەرچاۋكرىنى بارودۇخى بازارى نىۋخۇۋ دەروە، زىادەكرىنى ھىچ مەرجىك دواى بەرپىۋەردىنى كىيەركى زىادكرىن و كەمكىرنەۋە، بەمى ئاگادارى ئەم كەسانەى دەتۋان لەم كىيەركىيەدا بەشدارى بىكەن لە راگەباندنو ۋاۋدەكرىنەۋەى ھەموو ئەم مەرجو زانىارىيەنى پەيۋەندىيان بە مۇناھەسەو مۇزاپەدەۋە ھەيە، بە جۇرەك كە ھەموو ئەۋانەى مەرجەكانى بەشدارىبوۋن لەم كىيەركىيەيان تىداپە، لىيان ئاگادار بىن و دەرفەتى خۇرچىكخستىن و رىخۇشكرىنيان ھەبىت بۇ نامادەبوۋن لەم كىيەركىيەدا، زانىارىيەكان بىگەندىرەتە دەستى ھەموۋيان بە يەكسانىو بى جىياۋازى). ھەروھە دەپ شەفافىيەتى تەۋاۋ پىۋىستە ھەبىت لەم مامەلە بازارگانىيەنى بە زىادكرىن و كەمكىرنەۋە ئەنچام نادىن، بۇ ئەۋەى لە سەلامەتيان دىلەى بىن و پىگە ھەبىت ناۋەندە كارگىرىو جاۋدىرىو دادۋەرىيەكان، ئەركى جاۋدىرى خۇيان لەم بىۋارەدا ئەنچام بىدەن.

۵- داپىنكرىنى شەفافىيەت لە گىرەبەستە دەمكىيەكانو بە گىشتى ھەموو بەلەنە پاستەۋخۇۋ ناپاستەۋخۇكانى دەۋلەت، ديارە روونكرىنەۋەكانى خالى چىۋارەم گىرەبەستەكانى دەروەش دەگىرتەۋە. لە پەيۋەندى لەگەل ئەم گىرەبەستانەدا، نەبوۋنى شەفافىيەتو پەخساندىنى دەرفەت بۇ گەندەلى لايەنى لاۋەكىو دەروەى گىرەبەستەكاندا، دەتۋانەت دەسەلەتى ئابوۋرىو سىياسىو بىگانەو لاۋەكىيەكان، بەسەر ۋلاتدا بىسپىرنى.

نەبوۋنى شەفافىيەت لەم بىۋارەشدا بە ھۇى دىلەى نەبوۋن لە دامەزراۋى ئابوۋرى گەۋرەى ۋلات، كارىگەرى ھەيە لە زىادكرىنى نىرخ و تىچوۋنى شتە مەترسىدارەكانو كەمكىرنەۋەى سەرمەيەگوزارىدا. گەۋابوۋ پىۋىستە بەلگەو دۆسىيەو زانىارىيەكانى پەيۋەندىدار بەبەلەن و پەيۋەندەكانەۋە، لە رىكخراۋىكى دەۋلەتدا كۆبىكرىنەۋە، بۇئەۋەى دەركاۋ دەرفەتى ھەلەسەنگاندنو بەراۋردىيان ھەبىو ۋاۋ بىكرىتەۋە.

۶- ديارىكىردىن روونكرىنەۋەى مەرجەكانى بەخىشىنى مۇلەتنامەى چالاكىيە ئابوۋرىيەكانو راگەباندنو ناساندنى چالاكىيە ئابوۋرىيەكانو راگەباندنو ناساندنى ھۇكارەكانى رەنكرىنەۋەى داۋاى مۇلەتنامە، بە ئاشكرى بە مەبەستى رىگرتن لە پائىنخۋازىو پلانى گەندەلخۋازى ھاۋبەش لە ئىۋان ھەندىك لەخۋازىيانى مۇلەتنامەو كارمەندانى دەۋلەت، پىۋىستە پىۋىستىو ياساۋ مەرجە تەكىكىو ئابوۋرىيەكانو تىكرى ئەم پايەتەنى پەيۋەندىيان بە بەخىشىنى مۇلەتنامەو چالاكىيە جۇراۋجۇرەكانەۋە ھەيە، روۋنو

۵۰۰

بىرۈكەى

قەشەنى

بۇ پىكىستىنى

ھەموو شتىك

idea

ن: شىرى پاىكۆسفى...
و. بۇ ەرەبى: محمد عنان..
و. بۇ كوردى: زانكۆ قەرداغى

چاكتىرىن شىۋازو كەرەستە بۇ پىكىستىنى ژىانت،

لە ئۇفیس و مال، لە كاتى خویندن و كارو سەفەر و بازاردا...

ئەو ژمارانى كە زۇر بەكارپاندەھىتىت
بنووسە، بەمەش كاتىكى باشت بۇ دىگەرەتەو،
لە كاتى بە شۆپىدا گەران و داواكردى ئەو
ژمارانە.

۴۰- رولونكىسى: (جى كارتى سوراو):

بە پىكەوت نىيە كە زۇرىنە پىاوانى كار
جى كارتى سوراو (رولونكىس) بەكاردەھىتىن،
بۇ پاراستىنى ژمارە تەلەفۇن و ناوئىشانە
پىيويستەكان، ئەك ھەر ئەوئىندە، بەلگو
رەنگە سەرت سورپىمىنىت گەر بزانىت ئەم
نامىرە لە بەنرەتدا بۇ بەكارهيتان لە ناومالو
قوتابخانە نووسىنگەكاندا دروستكارو، لە
زىكىرتىن دەرەتدا سەردانى پەراوگەپەك
بەكو سەرنەچكى رولونكىس بەدە.

۴۱- تۆمارى گىتوگۇ تەلەفۇنىيەكان:

زۇرىبە پەرتومبەردەكان داوا لە سكرتېرەكانىيان
دەكەن كە نامە تەلەفۇنىيەكان لە تۆمارى
تاپەتدا بۇ بنووسنەو بەپارەزىن، (لە
پەراوگەكان تۆمارى تاپەت بەم مەبەستە
ھەپە)، تۆماركردىنى نامە تەلەفۇنىيەكان بە
دو كۆپى دەپىت، (ئەسلى، كۆپى)، ئەسلىيەكە
دەدرىت بە كەسى مەبەستە وئەكەش
بۇ ئەرشىفو چوونەو سەرى لە كاتى
پىيويستدا، ئەم تۆمارە كارى پىداچوونەو
ناوئىشانەكان و گىتوگۇكان ئاساندەكاتو
دەپىتە سەرەتەپەكى باشىش بۇ دروستكردىنى
كارتى ناوئىشانەكان.

مەلەوانگەپەك بۇ مەلەكرىن، ئەوا ھەمىشە با
جانتەپەكى تاپەت بە كەلوپەلو جلوبەرگى
مەلەكرىن سازو نامادە ھەپىت، كە كلاًو
مەلو رۆپو چاويلەكى بەرەتەو پىنووسو
كاغەزو چەترو كرىمى بەرگى تىشىكى
خۇرى تىدەپىت، لەگەل لىستىك بە ناوى ئەو
شئانە كە پىويستە پىش كەوتنە رى لەگەل
خۇتدا پىانەپىت، وەك ناوى خوارنەو،
كتىپىك، پان گۇفارىك، پا رۆژنامەپەك بۇ
خوئىندەو، ھىفۇن. سىستەمى جانتاى
نامادە، دەكرىت لە بوارى ترىشدا سودى
لېومرېگىرىت، تۆ دىتوانىت جگە لە جانتاى
كەلوپەلى مەلەوانى، جانتاى پانە و مەرزىو
جانتاى سەفەرى كتوپرو جانتاى مىندالو
...ھەتد، ھەپىت.

ناوئىشانەكان، رۆنماى تەلەفۇن، كارتى
پىاوانى كار، نامەكان،

۲۸- لە جىگەپەكى پارىزاو:

ئەگەر تەنھا پەك دەفەرى رۆنماى
تەلەفۇن ھەبوو، لەگەل خۇت ھەلیمەگرە
بۇ سەفەرو شۆپىن دوور، چوئەك ئەگەرى
وئىوونى ھەپە، وئەپەكى كۆپىكارى لەگەل
خۇت بىپە، پان تەنھا ئەو ژمارانى كە
پىويست لەگەل خۇتپان بىپە.

۲۹- مادام ھەتە، بەكارپەپەنە:

ئەگەر تەلەفۇن تاپەتەكەم مېمۇرى
پاراستىنى ژمارە ھەبوو، ئەوا لەو مېمۇرىپەدا

۳۵- بىرپار بىدە سەپىرى كام لە پىرۇگرامەكان
دەكەپت؟

كاتىك سەرنەچى لىستى پىرۇگرامەكانى
تەلەفۇن دەپىت، تا بزانىت ئەو شەو
سەپىرى كام فېلەو پىرۇگرام دەكەپت، ئەوا ھەر
لەو سەرنەچەندە ھەموو ئەگەرە نەگەرەكان
لەپەرچا و بگرە، ئاپا كاتت ھەپە سەپىرى
ئەم پىرگەپە بىكەپت، پان نا؟ ئەگەر سەپىرى
ئەم كەنالتە نەكرە، ئەى سەپىرى كام كەنال
دەكەپتەو بەوجۇرە.

۳۶- شۆپىن كەلوپەلى پارى لە مالدا:

ئەگەر بىرپارت دا ھەندى كەلوپەلى
نامىرى كاتەسەرىبىردن بىكەپت، ئەوا
ھەول بەدە ئەوئىندە شت بىكەپت كە لەگەل
رەووبەرى ئەو شۆپىندە بگۇنەپت كە بۇ
ئەو مەبەستە تەرخانكردو، ھەرومە
سوود لەو رەفانە وەپىگرە كە لە ھەر دوو
دېوۋە دىتوانىت شتىان لەسەر دابىتەپىت
لەو چەكەجانەش كە دەچنەو ناوپەكو
جىگە شتى وەردە زۇرىان تىا دەپىتەو،
ناپىت لە پادت بچىت كە دەپىت شۆپىن
نامىرە ئەلكرۆنىيەكان داخراو نەپىتەو
ھەواگۆرپى تىدا پىت.

۳۷- جانتەپەك تاپەت بە پىداوېسترو

جرو بەرگى مەلەوانى:
ئەگەر پەھاتپووى لە چەند مانگىكى
دەپىرەكاندا بچىتە سەردەپە، پان

۴۲- ئاسنەگر لە ژۇر پىتى (ا)دا؛

ھەمىشە ئەو جاكترىن پىگە نىيە، گە ژمارە تەلەفۇنىك بىنوسىتو ناوى خاومەكەى لە تەنشىتىيەو، ئەمە گىشەى بىرچوونى ناوئىشانەكانت بۇ دروستدەكات، بەتايەت ئەو ناوانەى كە كەمتر بەكارىاندەھىت، بۇيە جاكتر واپە رەنماو لىستىكى دوومى ناوو ژمارەى تەلەفۇنەكانت ھەمىو بەپى پىزبوونى پىتەكان ناومەكانو پىشەكانىان رېكخەمىت، بۇ نموونە دارا لە ژۇر پىتى (د)داو ئاسنەگر لە ژۇر پىتى (ا)دا، بەوجۇرە.

۴۲- كارتىكى بەپەلە؛

جاكتر واپە لە رەنمايى تەلەفۇنەكەتدا چەند كارتىكى بەتالت ھەمىت، بۇنەوى بتوانىت لە كاتى پىوئىستداو بەپەلە ھەر ناوئىشانو ژمارە تەلەفۇنىك بەتەوت، تىايدا تۆمار بەمىت.

۴۴- كاتىك كە كارتى (رولودوكس) لە

نووسىنگەكەتدا بەكاردەھىت، بۇ تۆمارگردى ناوئىشانى ئەو كەسانەى كە دتەمۆ لە داھاتوودا كارت لەگەلدا بەكەن، ئەوا دتوانىت جگە لە ناوئىشانى ئەو كەسەو لەسەر پىشى كارتەكە كۆمەلىك زانىارى زياتر تۆمار بەمىت، بۇ نموونە پىشتر كارى لە كۆئ كرىدو، ئەو بوارانەى تىايدا شارمەزايە، .. ھتد.

۴۵- ھەندىك كارتى ھەرامۆشكراو؛

مەرج نىيە ھەر كارتىك كە ناوئىشانى كەسلىك زانىارىت دەربارى تىادا تۆمارگرد، بۇ ھەمىشە لای خۆت بىپارىزىت، دتوانىت بۇ ماومەكە لە شوئىكى نرىكە دەست بىپەلەتەو، پاش ئەو ماومەكە ئەگەر زانىت ئەو كارتە بەسوودە بۆت بىخەرو ناو دۆسىيەى تايەت، ئەگەرنا ئەو بە زووى لەناوى بەرە.

۴۶- پەرسەى پاكسازى؛

ناوبەناو چاوىك بە رەنمايى تەلەفۇن رولودكەسەكەت بىخەنەرو، ئەگەر ژمارە تەلەفۇنىك، پان ناوئىشانىك بەرچاوكەوت، كە ماوى سالىكە بەكارت نەھىناو ئەوا خۆتايان لى رزگار بەكە.

۴۷- شىتى تر بۇ جزدانەكەى گىرفانت؛

لىستى ۱۰ - ۲۰ كەس، بەناوئىشانو ژمارە تەلەفۇنى ئەو كەسانە دروست بەكە، كە ژۇر پەمومندىيان پىو دەكەمىت، دواتر لە رى زومى ئامىرى فۆتۆكۆپىيەو ئەومەدە بچووكى بەگەرەو، كە لە گىرفانتا جىگەى بىتەو، دواتر وەك پىناس چەسپى بەكو لە جزدانى ناوگىرفانتا ھەلگەرە.

۴۸- رەستەردنەو بە ناسانى؛

ئەگەر رەنمايى تەلەفۇن، پان ناوئىشانى ھەبوو، ئەوا پىنوووسى رەساس بەكاربەتەنە، چوئەكە كۆزاندەو ناسانەو ھەر كاتىك وىستت ژمارە، پان ناوئىشانىك بگۆرەت، پان بە تەواو بىسەرپتەو، ئەوا بىز ماندووبوون ئەنجامى دەمىت.

۴۹- كۆشش بەكە، ھاورپىيەتى نوئى دروست

بەكو لە ھاورپىيەتى كۆندا زىادەرپىيى مەكە؛

ھاورىو پەمومندىيە دىرىنەكانى بوارى ئىشو كارت لە دەست مەدە، بە ھۆى گۆرانى ناوئىشانەكانىان، پان ژمارە تەلەفۇنەكانىان، ئەگەر لە گۆرانكارىيەكى لەوجۇرە ئاگادار كرايتەو بە خىراپى گۆرانكارىيەكە لە داھاتوودا رووى ئەدا، ئەوا تىبىنىيەك تۆمار بەكە تا لە كاتى خۆدا گۆرانەكە ئەنجام بەمىت.

۵۰- ژمارەى پىوئىست، بەگەم لاپەرەو

دوا لاپەرەى رەنمايى تەلەفۇنەكەت تايەت بەكە بەو ژمارە گرنگانەى كە بەكاربەتەنەىان دووبارە دەمىتەو، وەك كۆمپانىيەى تەلەفۇناتو پۆستو كۆمپانىيەكانى ھەلەناسمانىيەكانو ترمىنەلەكانو شوئە گرنگەكانى تر.

۵۱- نامادەسازى بە كۆمەل بۇ پۆستگرد؛

ئەگەر رۆژانە كۆمەلىك نامەت بۇ ژمارەكە كەسى دىارىكارو ناردو ئەم كرىدە ھەموو رۆژىك دووبارە بوو، ئەوا دتوانىت ژمارەكەى ژۇر لە ناوئىشانى ئەو كەسانە نامادە بەكەت، بە پىي پىتەكان ناومەكانىان رېكخەمىتو لە كاتى پىوئىستدا بەكاربەتەنەىان بەمەش كاتىكى پاشت بۇ دەگەرپتەو.

۵۲- گرنگر ئەوسا گرنگ؛ پادىت نەجىت

لە بەگەم لاپەرەى تىانووسى دىدارمەكانتا ناوى خۆتو ناوئىشانىو ژمارە تەلەفۇنەكەت بىنوووسى، بۇنەوى لە كاتى بىزگردى ئەم دەقتەردا ئەگەر دەستكەوتەو ھەمىتو بزانە ھۆشيارترىن كەسى ئەم جىھانە، رۆژىك لە رۆژان شتىك بىز دەكاتا

۵۲- جەختەردنەو لەسەر كاتى دىدارمەكان؛

كاتىك كە پايەندەت بە دىدارمەكەو دەمىت، ئەو دىدارە لە تىانووسى دىدارمەكانتا تۆمار بەكەت، لەگەل ژمارە تەلەفۇنى كەسى بەرامبەر، جاكترىش واپە لەسەر بەپانى رۆژى دىدارەكە چاوىك بە كاتو شوئى دىدارمەكە بىخەنەتەو بىرى كەسى بەرامبەرىشى بەتەنەو، چوئەك رەنگە ئەو كاتو شوئى دىدارمەكەى لە ياد نەمايت.

۵۴- رېكخەرو تايەتەيەكانى خۆت؛ ژۇر لە

پىاوانى كارو كەسانى سەرقال لە برى دەقتەرى رەنمايى تەلەفۇن دەقتەرى دىدارو ناوئىشانەكان رېكخەرىكى تايەت بە خۆيان بەكاردەھىت، كە كارى ئەو شتەنى پىشوويان ھەموو بۇ ئەنجام دەمەت، بگرە زياترىش، لە باوترىو ناسراوترىنى ئەم رېكخەرانە، كە لە بازارمەكاندا دەفۇرەن، دووچۇرە، ئەوانىش (Day Runner)، (Filo fax)، (Filo)، ئەمانەش قەبارى جىياچىيان ھەمە، دتوانىت گەرەو بچووك بگرەن، تا لەگەل بەكاربەتەنەىان خۆندا دىيانگونجىنەت، دتوانىت پەرى زىادەى بىخەتە سەرە بەكاربەتەنەىان، بۇ مەبەستى تر، وەك لىستى گرپەو كاتەكانى چاكگردى ئۆتۆمبىلەكەتو نەخشەى شارمەكانو

شىتى تىرىش.

ھەروەھا رېكخەرىكى ترى تايەت ھەمە پىي دەوتىرت (Day Timer) كە ئەمە تايەت بە گرپەو فرۇشتەن لە رېگى پۆستەو، رەنگە ئەم رېكخەرانە نرخیان گران بىت، بەلام ئەگەر بە باشى بەكاربەتەنەىان، ئەوا سوودى ژۇرى لىدەبەنەت.

۵۵- ئەو رۆزە چىت پىوئىستە؛

جاكترىن تايەتەمەندى تايەتەمەندى رېكخەرى (Filo fax) (Day Runner) ئەو ھەمە كە دتوانىت تەنھا ئەو شتەنى تىدا دابىنىت كە پىوئىست پىيەنە، بۇ نموونە دتوانى ئەمەندەى كارمەكانت، ئەم جۇرە رېكخەرو ئەو ھەمە باشە دتوانىت بەرەمەكى نوئى تىدا دابىنىتو بەرەمەكىش كە كارت پىنەماو دەربەنەت.

۵۶- بۇ ھىنانو بىردن تا بچووك بىت

چاكترە؛ ئەو دەقتەرانەى كە بۇ رېكخەستى ئىشوكارمەكانت بەكاربەتەنەىان قەبارى جۇراوچۇرىان ھەمە، دتوانى بچووكترىيان ھەلەزەرت، بە مەرجىك لەگەل پىداوئىستىيەكانى تۆدا بگونجەت، بەلام ئەگەر ئەو دەقتەرت تەنھا لە نووسىنگەكەدا بەكاربەتەنەىان ئەوا دتوانى قەبارى گەرە بەكاربەتەنەىان.

۵۷- مانگ دوى مانگ؛ دتوانىت

ئىشوكارمەكانت مانگانە لە رىسى ئەو دەقتەرو لىفەكسانەو رېكخەستو تەواو زانىارىيەكانى ئەو مانگانەى تىا تۆماربەمىت، پاشان لە كۆتايى سالدو تۆ دوانزە دەقتەرى رېكخەرو، پان تۆمارت ھەمە كە دتوانىت ھەموويان لە بەك بەرگدا كۆبەتەو لە نەرشىدا بىپارىزىتو ھەر كاتىك پىوئىست بە زانىارىيەكى ئەو سالا بوو بە ناسانى بچىتەو سەرى سوودى لىبىنىت بۇ نووسىنى راپۇرت دەربارى كاروچالاكى سالى داھاتووت.

۵۸- دەقتەرى كاتەكان (دىدارمەكان)؛

بە پىچەوانەى رېكخەرو تايەتەيەكانەو دەقتەرى كاتەكان قەبارەىان بچووكەو دتوانىت سوودى لىوەرەگرەت، وەك تۆمارىكى گواستراو، بۇ پاراستىنى خشتەى كاتەكانو رېكخەستى ھەندى ئىشوكارو بۇنەى كۆمەلەمەت، دتوانىت بە جۇرەك كۆنترۆلى بەكەت، كە ناوى سال، پان مانگ، پان رۆژ بەك چار دەرىكەوتو زياتر لە جارەكىش بەكاربەتەنەىان، دوان لەو دەقتەرانە ژۇر بەناوبانگ ئەوانىش جۇرمەكانى (At- Gance, Success)، بەرەمەمەكانى Success بە جۇرەكى چاك دىزان كراونو بەرەمەمەنارون، دتوانىت كەتەلۆكەكانىان لە رېگى پۆستەو داوا بەكەت

۵۹- سوودەمگرتن لە دەقتەرىكى زىادەى

ناوئىشان، ئەگەر دەقتەرىكى تازەى دىدارت دەستكەوتو نەوتىست واز لە دەقتەركە كۆنەكەت بېنەت، ئەوا دتوانىت ئەم دەقتەرە تازەى بە چەند رېگىكە سوودەمگرتى.

كارگىرى ئېلېكترونى لەكوردستاندا

سەرھەتتا باسلىكى كورتى كارگىرى لە
كوردستاندا دەكەين، بۇ ئەم مەبەستەش
پاى چەند شارەزايەكى ئەم بوارەمان
ومرگىرت، لەوانە پىرۇفيسۇرى يارىدەمەر
دەكتۇر وەلى محمود حمە- راگرى پەيمانگى
تەكنىكى كۆپە، وتى، كارگىرى لە ھەموو
بوارىدا گرنگى خۇى ھەمە، لە سەرھەت بۇ
خوارمە پىكەندەخلىت، بۇ نەمۇنە (ئەگەر
نەخۇشخانەپەك چەندىن پىرۇفيسۇر
شارەزاي ھەبىت، بەلام ئەگەر كارگىرى
نەبىت سەركەوتوو نابىت، پاى ئەگەر
كارگەپەك چەندىن ئامپىر پىداويستى
نوبى ھەبىت سەرمپاى ئەمۇش خاوم
كارمەندى شارەزاو بە تواناش بىت، ئەگەر
بوارى پىكەندەخلىت كارگىرى بۇ نەكرىت،
ئەمە سەركەوتوو نابىت، ھەمۇھا لە بارى
ئەمە تا چەند لە پەيمانگەكەت كارمەن
بە شىۋمەپەكى ئەلكتىرۇنىيە؟ لە ۋەلامدا
وتى، لە بەرنەبوونى ھىلىكى خىراى
نەنتەرنىتو نەبوونى كارەپاى بەردەوام،
بەپىزەپەكى كەم ئەم كارانە دەكرىت،
ئەمۇش بۇ كارەخىراكان بە پىزى (۶۱۵)
كارەكانمان بەم سىستەمەپە.

مامۇستا (گوشاد عبدالرحمان بايز-
راۋىزكارى باساى يارىدەمەر-مامۇستاي
پەيمانگى تەكنىكى كۆپە،
كارگىرى كارا، ئەم بەشەپەكە
لە پەپەكەلى پىكەندەخلىت، ھەمەپەكەپەكى
كارگىرىدا پۇلى بىنچىنەو كارىگەر
دەكرىت، لە دىرۇمپىدانو پىكەندەخلىت
پىرۇسەى كار. ھەمۇھا كارگىرى كارا،
مەكۇى وەرگرتو كۆكرەنەمۇ زانىپەپە
جۇراۋچۇرەكانى تاپەتو گشتىپەكانو
پوختەكرەنەمۇ دووبارە دانەمۇپان بە
بەشەكانى ھەر پەپەكەلىكى كارگىرى لە
شىۋمى گونجاوتىن بىپاردا.
مافىرەمەر (عزالدين عبدالله ياسين-
بەپىزەپەكى كارگىرى خۇپەتى لە
قايمەمەپەكى كۆپە،
سەبارەت بەم بوارە گرنگە لاى ھەمۇوان
ناشكرەپەكە پەمۇمەندى راستەخۇى ھەمە
بە كارى پۇزانەى ھاۋلاتىانەمۇ، چۈنكە
نامپازى گرەدانى ھاۋلاتىو حكومەتە، لە
پروى پەپەكانى ئىشروكارەكان لە دامو
دەمەكانى حكومەت بە شىۋمەپەكى سەركە،
ھەمۇھا لە كەرتى گشتىو پىزۇمەكانى تىرى

دەمەمۇى حكومەت كارگىرى بە پەپەكە لە
كارە ھەمە گرنگەكان دادەمەرت، چۈنكە
بىنچىنەى پەپەكانى ھەمۇو كارىكە لە
دامو دەمەكانىدا شىۋە كارگىرىپەكەپەكە
دەمەرت زۇر دروستو پىكەندەخلىتو
دووربىت لە پۇتىنو شەفاف بىت. دىپارە
ئەم بوارەش پەمەمان ئەم شىۋمەپەكى لە
غىراقو كوردستان كارى پىدەمەرت،
بەمەخەمە بەشۋەپەكە پىكەندەخلىتو نەپە، ۋەك
لە ۋالاتانى دۇنيا ھەپە، تاۋەكو ئىستاش
كار بە پاساكانى سالانى (۱۹۶۰-۱۹۷۰)
دەكرىت، ئەمەش بوۋمە ھۇى ئەمۇى
ئەم بوارە كۆمەلىك كەلىنە كەمۇكورى
ھەبىت. لە كوردستان دۇاى سالى (۱۹۹۲)و
دەمەزانەندى حكومەتى ھەپەم، چەندىن
پىنەمەى جۇراۋچۇر دەرجو، كە تاپەمە
بەم بوارە گرنگە، بەلام سەرجامى ئەم
پىنەمەپانە لە بىنچىنەدا ياسا كۆنەكانە،
بۇپە دەتوانىن بلىپىن پىكەندەخلىتو ئەم تۇى
بەپەنەھاۋتو، چۈن دەتوانىن كارگىرى
پىش بەپەن؟ لە ۋەلامدا وتى، (بۇئەمۇى
كارگىرى لە كوردستان، ۋەك پىۋىست بىتو
پىشەخىرت، دىپارە ئەم كارە پىۋىستى بە

!!!

۳۰ رېگە بۆ سەلامەتتىى مندا لان لەسەر ئىنتەرنېت

خۇيان پېشان بىدىن، جىياوزبېت لە كەسايەتتى راستەقىنەى خۇيان. ۲۷- لەسەر ئىنتەرنېت شتگەلېك ئەنجام مەدە كە لە ژيانو جىهانى راستەقىنەدا ئەنجامىيان نادەيت. ۲۸- وشياربەو خۆت بە دوور بگرە لەوانەى پارەو ديارى، يان شتېكى ترى بى بەرامبەرت پېشكەش دەكەن، تۆ نازانى ئەوانە كىنو چ مەبەستېكىان ھەپە، ئەم پېشكەشكردنە رەت بکەوو دەستبەجى دايكو باوكت لەمە ناگاداربکەو. ۲۹- بەوشىوۋە لەگەل كەسان ھەلەسوكەوتو مامەلە بگە، كە خۆت ھەزدەكەيت مامەلەت لەگەلدا بکەن. دەرېرىنو وشەى خراپ بەكارمەھىنە. ۳۰- دوگمەو كىلىلى دەرچوون لە ئىنتەرنېت (Exit) ھەمىشە ھەپە، لە كاتى پىوېستدا بەكارى بھىنە، پىوېست بە مانەووت ناكات لەسەر ئىنتەرنېت مادام چېتر ھەزو ئارمىزووى لېناكەيت. سەرچاوە: Microsoft Corporation

مالېەرەنە بگە كە سەردانىان دەكەيتو دەجېتە ناويان، ھەروەھا ئەو شتانەى كە لە كاتى بەكارھىنانى ئىنتەرنېت دەيانىيىنو ئەنجامىيان دەدەيت. ۲۲- ناوېكى جىياواز لە ناوى راستەقىنەى خۆت ھەلېژرە، بۆ بەكارھىنانى لەسەر ئىنتەرنېت. ۲۳- پېش ئەوۋى بچىتە شوېنېكى گشتى، وەك (پانە) يان ژوورى جات، پەرسورا بە دايكو باوكت بگە لەبارەى ئەوۋى كە دەرگىت ناوېشانى پۇستى ئەلېكترۇنى خۆت بە كەسى تر بەدى. ۲۴- ئەگەر لەسەر ئىنتەرنېت كەسېك پەرسىارى زۆر كەسىو تايبەتتى لېكردى، ئەمە وەلامى مەدەرەوۋو چېتر ھەسو ناخاوتنى لەگەلدا مەكە. ۲۵- ناوى ھوتابخانەكەت مەلج. ۲۶- ھەمىشە ئەووت لە ياد بېت كە كەسەكانى سەر ئىنتەرنېت بە پوونو ئاشكرابى پېشانى نادەن كە ئەوان كېن، ئەوان بۇيان ئاسانە كە بە شىۋەى كەسايەتتېكە

۱۶- ھاپىل، يان پۇستى ئەلېكترۇنى كەسانى نەناسراو مەكەرەو، لەوانەپە ھاپىلەكان ھاپىرۇسى كۆمپىوتەر، يان بابەتتى نەشاپو لە خۆبگرەن. ۱۷- كۆمپىوتەرەكەت لە شوېنېكى كراوۋە دابىن، وەك ژوورى مىوان، يان ژوورى دانىشتن. ۱۸- بەپى رېگەپېدانى دايكو باوكت، رەزامەندىلى لەسەر ھاپىكەوتنى كەسېك كە لە ئىنتەرنېتەو ناسىوتەو پىيى ئاشنابوويت مەكە. ۱۹- ئەووت لە يادبېت كە دەرگىت ھەر زانبارىيەك لەبارەى تۆۋە بېيىرېت، كە پېشانى ھەر كەسېكى بەدەيت لە رېگەى ئىنتەرنېتەو. ۲۰- ژمارەى تەلەفۇنى خۆت (ئەگەر ھەبېت) مەدە بە كەس بەپى ناگادارى دايكو باوكت. ۲۱- لەگەل دايكو باوكتدا، يان مامۇستاكەنت، ياخود ئەوانەى بە تەمەن لە تۆ گەورەترن، باسى ئەو شوېنو

ئا. ھازە شېروانى

جېھان دەزگايەكى گەورەيە!

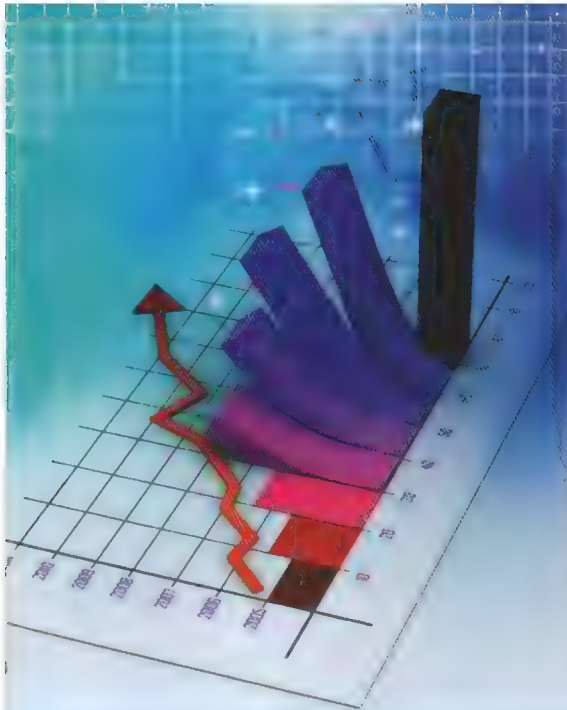
پېشكەشكرا لە كارگەكانى ئىفېرىت لە وىلايەتى واشنتۆن، وتىشمان كۆكردنەو نەوگ (دروستكردنى)، چونكە فرۇكەى نوئ كە دروستدەكرىت لە لايمەن ۹۲۰ كۆمپانىيائى بىيائى كارى لەسەر دەكرىت، كە ھىچ كامىيان پەيوەندىيان بە ئەمەرىكاو نىيە، بزوئەنرە (نفاشە)دكانى لە رۆلر پويى بىرىتائى دروستدەكرىت، بالەكانى لە كارگەكانى مېتسوبىشىو كوواساكى يابانىيەو، كورسىيەكانى ناوەرەستى سەرنشيانى لە ئىتالىاوە دىت، دەرگاي كەلو پەلەكان لە سوید، پارچە بزوادمكانى لە كۆرپاو تاپەكانى لە ئىنگلەترا، دەرگاي سەرنشيانەكانى لە ھەرەنسائو گەياندىنى كارمىيائى لە تايوان، (الفە)كانى لە كەنەدا، كۆتاپش كورسىيەكانى لە توركياو دىت، تا ناستىك كە لە كۆتاپىيەكەى دەپرسىت، ئايا ئەمەرىكا چى بۇ خۆى دروستكردووە!!!

بېنە نىو مەيدانەكە ئەوا كۆمپانىياكان دەكەونە بارىكى ترسناك بە لە دەستدانى پېكەكەيان لە بازارى بە ئامانجكراو، ھەربۆيە دەبىت بەدواى ئەلتەرناتىفكەدا بگەپن كە چۆن بتوانن پارىزگارى لەم دەستكەوتەيان بگەن كە ھەر لە سەرتاى دامەزراندنىانەو ھەولى بۇ دەدەن، بە مەبەستى ھاوكارىو ھەماھەنگى كردنى نىوانيان لە دروستكردنو لىكدانى پارچەكانى بەرھەمەكانيان كە لەوانەيە بە تەنھا نەتوانن خۆيان بىخەنە ژىربارى ئەم بارودۆخە، بەروائىن لەم پكابەريە بەھىزى كە لە نىوان كۆمپانىياكان ھاتۆتە ئاراو، واىكردووە كە جېھان بكات بە دەزگايەكى گەورە بۇ خستەنپرووى ئەم بەرھەمانە.

ھەرەكە لە بەرنامەيەكى بەلگەنامەيى لەسەر چۆنىيەتى لىكدانى پارچەكانى فرۇكەى (بۆيىنگ ۷۸۷) كە لە TV

گومانى تېدانىيە كە ئەو بەرەو پېشچوونەى جېھان بە خۆيەو بېنيووە، لە سەرجەم بواردەكانى ژياندا واىكردووە كە رۆژانە جەندان كۆمپانىيا دەربەكەونو بەرھەمەكەلىك بەرھەمەيەنن كە دواى ماومەيەكى گەم پكابەريان بۇ بېتە كايەو، ئەمەش بووتە ھۆى ئەو بىر لە دۆزىنەو گرتەبەرى رۆو شوئىنى تر بگەنەو، بۆئەوئى ئەو پچكەى كە لەسەرى بوون تىيدا بەردەوامىنو زياترو زياتر بەرھەمەيەنو بەرھەمەيەنچوون بېيىنن لە كارمەكانياندا، بۆئەوئى بەردەوامىش بىن ئەوا دەبىت كە ھەمىشە لە ھەلو دەرفەتەك بگەپن كە چۆن بتوانن زۆرتەين كرىار بۆخۆيان كەمەندكەش بگەن، بە پېشكەشكردنى بەرھەمەك بۆيان بە كەمترىن تىچوونو نرخی گونجاوو كوالىتەيەكى باش، ديارىشە كە جەندى پكابەرى بەھىز

بەشىك لە ژمارەو

ئامارەكانى ۲۰۱۱

۱۲٪ پۇزى ئەو كەسانەن، كە لە
 ھەفتە بەكدا، ۸۰ سەعات زياتر كار دەكەن.
 ۴۲٪ پۇزى ئەو كەسانەن، كە لە
 ھەفتە بەكدا، ۴۰ سەعات زياتر كار دەكەن.
 ۳۱٪ پۇزى ئەو كەسانەن، كە لە مۆلەتو
 پشوو رەسمىيەكاندا، كار دەكەن.
 ۲۵٪ پۇزى ئەو كەسانەن، كە لە كاتى
 نانخورانىدا كار دەكەن.
 ۳۵٪ پۇزى ئەو كۆمپانىيانەن، كە بە
 نياز نەسالى نويدا، بە دوامى تەواو، يان
 نيوەدوام دابەزىتىن.
 ۶۵٪ پۇزى ئەو كۆمپانىيانەن، كە بوون
 بە خامنى پىكى ئەلىكترونى.
 ۶۷٪ پۇزى ئەو كارمەندانەن، كە
 دانىيان ناو بەمە، كە زۆر شت سەبارەت بە
 كارمەكان، لە ھەرقاھە ھاوکارمەكانىيە ھەر
 بوون، نەك لە سەرۋەكەكانىيە.
 ۸۷٪ پۇزى ئەو كارمەندانەن، كە دانىيان
 ناو بەمە، كە ھەلگەردن لەمباربونى شىرازو
 سەمەتەكانى كار، ماپەي پەكلاگەردنەمە
 بىرپارە لاھان، لە پەسەندىگەردن ئەركو كارىكى
 نويدا.
 ۶۰٪ پۇزى ئەو كارمەندانەن، كە
 بىيان وايە، بۇ بەدەيەننى چوستوچالاكو
 بەزگەردنەمە ناستى بەرھەمەننى، پىويستيان
 بە نامادە بوون، لە كۆمپانىيادا نىيە.
 ۶۱٪ پۇزى ئەو كارمەندانەن، كە كارى كەم
 مووچەيان بىن پەسەندە، ئەمەش بەم مەرجە
 شىرازو سىستەمىكى لەمبارى ھەبىت.
 ۷۲٪ ناومندە پۇزى ژمارە ئەو رۇۋانمە،
 كە تىپىدا سالانە، كارمەندان لە مالەكانى
 خۇياندا كار دەكەن.
 سەرچاۋە: المقتار الإدري

كاتىكىش لەمبارە پادەمىنىت بە
 گشتى بۇت دەردەكەوېت كە مۇقاپەتە
 (يان ھەر ھىچ نەبىت، بەشىكى ھەرە
 سەرگەوتوۋى) ئەمەزۇ گواستراۋنەمە
 لە سەدەي دروستكردن بەرھەمەننى، بۇ
 سەدەي ماریفەتو خامندارىمەتە فېكىرى،
 چونكە تۈننادارى لەسەر دروستكردن
 بە تەمنا فاكەتەرى پەكلايەمە ھەرە نىيە،
 بەلگە پىشەۋايەتە تەكنىكى ھەمبونى
 خامندارىمەتە فېكىرىيە، ھەر ئەمەرىكاش
 خۇدى خۇى كە بۇيىنگو ئايفۇن دروست
 ناكات (ھەتا سەندويچو پىتزا) بەلگە
 تەمنا مافى دروستكردن فرۇشتى لە
 ھەر ۋاقتىكى دەردەكەيە، لە بەرامبەرىدا
 جىن بە تەمنا بۇ ھەموو ۋاقتى جىيان
 بەرھەمەندەيىت (ھەتا مرسىيە مانگە
 دەستكردەكانى)، بەلام ئەمەي كە ھەبە
 مافى فرۇشتى، يان دروستكردن نىيە بۇ
 جگە لە كۆمپانىيە داپك.

ھەرەكەت
 نەتەۋەيەگەرتوۋەكەنىش ئامازە دەكەن
 بەمەي كە ۵۵٪ بازاركانى ئەمەرىكا
 پىشەستەۋە بە ھەناردەكەردى
 بەرھەمەكانى ماریفەتو زانن (كە مافى
 داھىيانو دروستكردن خامندارىمەتە
 فېكىرى بە كەتەدى نىشانە بازاركانىيەكانى
 ھەبە)، ھەرەكەت ئابوۋىيەكانى ماریفەت
 ئامازەدەكەن بەمەي كە لە ئىستادا نىزىكەي
 ۱۷٪ بەرھەمەي جىيانى كارىگەرى لەسەرەو
 سالانە گەشەدەكات بە تېكىرپى ۱۰٪ ۵۰٪
 پىكەتەي بەرھەمەي پەكەتەي ئەۋرەپىيە، كە
 باشتىش سەرنجەدەي لە بەرھەمەكانى
 كۆمپانىيەكانى ۋەك گۇگىل مایكروئۇسۇلتو
 ھەيس بوو، بۇت دەردەكەوېت كە ئەمانە
 كۆمپانىيە سەرگەوتوۋن (لە ھەمان كاتدا
 زۆر دەۋلەتمەندىش) سەرمەي ئەمەي كە
 كۆمپانىيە ماریفەتو بەرھەمەي ماددى
 بىنراۋ دەستلەيدراۋ بەرھەمەننى،
 لە نىۋانى خۇشمان بىت لە پىشەسازى
 ماریفە مافى خامندارىمەتە فېكىرى پىر
 ھازانجەت نىيە!!! كە دەكاتە جىياۋزى نىۋان
 (دروستكردن) (خامندارىمەتە فېكىرى)
 بىرپىيە لە جىياۋزى نىۋان ۳۷۰ رپال كە
 كارگە جىيەكە دەستى دەكەوېت لە ھەر
 ئايفۇنىك كە دروستى دەكاتە لە نىۋان
 ۲۰۰۰ رپال كە دەستكەوتى كۆمپانىيە
 ئەمەي ئەمەرىكە بە تەمنا ھەمبونى
 مافى خامندارىمەتە لە داھىيانو مافى
 خامنىيەتەكەي!!! كەۋاتە (ھەل پىستوى
 الذىن پەلمون و الذىن لاپەلمون).

ئەم فرۇكەمەش كە لە نوۋىتىنى
 بەرھەمە لە زنجىرە بەرھەمەكانى
 (بۇيىنگ) تەمنا ئەۋنەمەكە لە سەم
 پىشەسازىيە زۆرۇ زەبەندەكان كە ۋاقت
 گەلەك بەشدارن لە دروستكردن، ھەرەكە
 ئۆتۈمىيلى تويوتا بە ئەۋنە لە جىن
 ئەندەنوسىياۋ تاپەندە خۇدى ۋاقتى
 بەكاربەرىش دروستەمەكەت، نامىرى
 نۇكيا بە تەمنا لە ھەندە دروستەمەكەت،
 (بە جۇرەك كە كۇتا كارگەي خۇى
 داخست لە شارۋەكەي نۇكيا لە سالى
 ۲۰۰۹)، بەلگە لە جىن كۇرپاۋ ھەند
 بەرھەمەندەيىت، ھەرچى نامىرى
 ئايفۇنە (كە دونىيە پىرگەردوۋە خەلگى
 بەخۇيەۋە سەرۋالگەردوۋە)، لە بىنەمەتە لە
 باشوۋرى جىن دروستەمەكەت، كۆمپانىيە
 ئەمەش بە تەمنا مافى خامندارىمەتە
 نىشانە بازاركانىيەكەي ھەبە.

كاتىكىش كە لاھو كارگەي پارچەكانى
 گەبەندەي لە تاپەندە ژۇرناۋ خست،
 ھۆلەندە لە بەرھەمەننى ئۆتۈمىيلى
 لە مالىزىيا ۋەستال!!! سەرمەي ئەمەي كە
 كۆمپانىيە ئەمەي ئەمەرىكى پىيۇرەندىكى
 بە سامسۇنگى كۇرى كە، بە تۆمەتى
 لاسايى كەردنەمەي بەرھەمەكانى، ئەم
 كاتەدا بەلەننامەمەكەي لەگەل ۋاۋۇرە بۇ
 دروستكردن مایكروئۇنەكانى ئايفۇن
 شاشەكانى ئاپپاد، لە پىكەي كۆمپانىيە
 (ھۆن ھەي) تاپوانى!

ھەموو ئەم ئەۋنەش دىننامان
 دەكەنەۋە كە جىيان ھىچ نىيە جگە
 لە گونەيى جىوۋك، بەلگە دەزگاپەكى
 گەۋرەش!!! كە بەزەدەيىتەۋە يەكەدەگەرت
 بۇ دروستكردن تەمنا پەك بەرھەم، كە
 ئامانجەدارە بۇ دەستكەتەي بەرھەمەكى
 كۋالىتى بەز لە ھەمان كاتىشدا بە
 كەمەرتىن تىچوۋن ئەۋەپەرى ھازانجەشەۋە،
 ئەمەرىكا بۇ ئەۋنە دەستەۋەستە نىيە
 لەسەر دروستكردن تاپە كورسىيەكانى
 بۇيىنگ، بەلام پىكەرىيە پىنەندەكەي
 لەگەل (ئىرباسى ئەۋرەپى) ۋاۋۇرە كە
 تىچوۋنەكەي كەمەكەتەۋە بە دروستكردن
 لە ۋاقتى تىر، ئەمە سەرمەي ئەمەي
 كە دەركەي زۆرەي پىشەسازىيەكانى
 داخست لە ئەمەرىكا، ۋەكو (مەكشەت) ۋە
 گەپەنەمەكان ۋە پارچە ئەلىكترونىيەكان،
 بەمەش ئاجاربوون كە ھازەردە بىكەن لە
 ۋاقتى رۇۋەلەتە ناسيا كە بە گشتى بۇتە
 لاپەنىكى باشوۋرە بىنەمەتە بۇ پىشەسازىيە
 ئەلىكترونىيەكان لە ۋاقتە پىشەمەتەۋەكان.

د. محەممەد یونس دامەزرێنەری بانکی ھەژاران

مەرگی تاکە کەسیکیش بێت. پاشتر پروڤادویکی دیاریکراو پرویداو بەرمو ئاراستەبەمکی نوێ ھانی دام، ئەویش لەو دیمەیی چاوم بە ئافەرتیک کەوت، کورسی لە دار ھەیزەران دروست دەکرد. پاش وتووێژیک زۆر، بۆم دەرکەوت، رۆژانە ئەو ئافەرتە، دوو سەنتی ئەمریکی بەیدا دماکات. ئەمەدەتوانی باوێر بەو بکەم، کە کەسێک بتوانێت بەم ھەموو ماندوو بوونو تێکۆشانەو، کورسییەکی ھەیزەران بەم جوانییە دروست بکات، کەچی لە ئاکامیشدا، جگەلە برە پارمەکی زۆر کەم، ھێچێ دیکە دەستەکەوت. ئەو ئافەرتە بۆی پروون کردمەو، لەبەرئەوێ مایەتی تەواوم بۆ کرینی ھەیزەران نییە، لە بازارگانیکی قەرز دماکات، ئەویش مەرجی ئەوێ لەسەر دادەنێت، کە کورسییەکانی بەو نرخە

لە زانکۆی بەنگلادېش دەرکەوتەو وڵاتیش بە دەست دەردی برسیتییمو دەرکەوتەو. دلیشم لە خەفەتدا قوڵتە قوڵتی بوو، چونکە لە ھۆلەکانی خۆنەندا، بێردۆزە بەرپۆزەکانی ئابووریم دەرکەوتەو و پڕوانامەیی دکتۆراشم لە ئەمریکا بە دەستەتێناوو، بەلام کە زانکۆم بەجێدەھێشت، خەلگم دمیینی نیستی بشتیان، بە پێستی سکیانەو ھەسپیوو، چاومرپی مەرگیشیان دەکرد! ھەستەم کرد، چی فێر بوومو چی دەلیمەو، بریتیە لە جەند چیرۆکیکی درۆینەو کار لە ژینی خەلگ ناکات. بەو ھۆیەو سەرما ھەولی دۆزینەوێ ئەووم دەدا، کە خەلگی گوندیکی نزیک زانکۆ، چۆن ژیان بەسەر دەبەن؟ وێستە ئەو بەدۆزەو، گەر لەتوانامدا بوو، وەک مرقۆنیک، بە ھەر کارێک ھەلەستەم، کە مەرگ دوابخات، یان رابوووستیێت، یا

ئیدمۆند بۆرک دەلێت: (ھێندە بەسە بۆ سەرکەوتنی شەیتان، کە کەسە چاکەکان لێی دابنیشنو ھێچ کارێک نەکەن). دەرکەوتەو بلیین، د. محەممەد یونس، یەکیکە لە کەسە چاکەکانو دامەزرێنەری پڕۆژە (بانکی گرامین)، یان بە گوتەیی خەلگی بانکی ھەژاران. بە گوتەییەکی دیکە دامەزرێنەری پڕۆژە قەرزێ بچوو کەو یەکیکە لەو خۆنەندەوارانەیی سودو کەلگی زۆریان بە وڵاتەکەیان گەیاندوو، کاریگەریی خۆنەندەکە ھەر لە فێرخوازانێ زانکۆدا، کورتی نەھیناوە، بەلکو گەورەیی نواندوو و چێنە ھەزارەکانی کۆمەلگەکەشی گرتۆتەو. زانای بەناوبانگ (ستیفن کۆفی)، دیمانەیمکی لەگەڵدا سازداو سەبارەت بە پڕۆژە گەلەکەشی بەم جەشنە بۆی داو: (سی سالی لەمەوێر، وانەیی ئابووریم

دیاری دمکات، پی بفرۆشیت. بموش
لهراسیدا ببووه زیندانییهکی ئهو
بازرگانه. لیم پرسی: گرینی حمیزمان،
چهندی تیدهچیت؟ گوتی: نزیکه ی بیست
سهنه.

له واکانه دا بیرم کړدوه، ئایا دمگوښت
 چه لگی له بهر بیست سمنت بنالینو
 که سیکش نه بیت، به کارک هه ستیت،
 تا یارمه تیان بدات. بیرگی دیکه به
 می شکمدا هات، نهویش بریتی بوو له
 نووسینی لیستی ناوی نهو که سانه ی
 یو پستان، بهم بره یارمه.

ھىرخوازيكىم كىرد بە ھاوپىنى پىنگەم
چەند پۇژىك بەناو گوندەكەدا گەپىنەو لە
كۇتايىدا لىستى ناوئەكەمان — كە چلو دوو
ناو بوو — نامادە كىرد. گاتىك تىكپىراى پىرى
ئەو پارمىەى پىئويستىيان بوو كۆكردەو،
تووشى گەورەترىن پارچەلكانى ژيانم بووم،
چونكە بىرە پارمەكە لە بىستەو ھەوت دۇلار
تىنەدەپىرى. ھەستەم بە شوورىيەمىكى
بەكجىار گەورە كىرد. ئەبەرنەوئەى سەربە
كۆمەلگەمىكەم، بىستەو ھەوت دۇلارى بۇ
چلو دوو ئىشكەرى تىكۆشەرى شارمەز، بى
دەپىن ناكىرت.

بۆلۈمۈى ئەو شوورمىيىە بىسىمۇ،
بىر پارىكەم لى گىرغانىم دىرەنىۋام بى
دەستى قىزخۋازىكەمۇ بىم گوت، ئەم بىر
پارىيە بىگرمۇ بىيەخشە بىو چلو دوو
كەسەى چاۋمان بىيان كەوت، بىشيان بلى:
ئەمە بىشەنەيەكەو تا ئەو كاتەى دىتۋان
بىدەنەو، با لاتان بىتو دىشتۋان
بەرەمەكانىان، لەو شوۋنەى نرەىكى
شەۋپان بىدەمن، بىرۋش.

پاش ئىمەۋى پارمەكەيان ۋە مەرگرت،
 ھەستىيان بە خۇشىيەكى بېئەندازە
 كرد. بىنىنى ئەم خۇشىيەش ھانى دام،
 تا بىر لەۋە بگەمەۋە كە «ئىستە جىم
 بېدەكرىت». بىرم لەۋ لەقە بانكەى
 ناۋ زانكۇش كىردەۋو جۈۋمە لای
 بېرېۋەبەرگەى پېشنىيازى ئەۋەم بۆ
 كرد، كە قەرز بىدات بەۋ ھەزارانەى لە
 گۈندەكمدا، جاۋم پېيان كەۋت.

بهریومبهرهکه سمری سوپماو گوتی؛
«ئاخو تۆ شیتیت؟ ئەمە ئەستەمە، چۆن
دەتوانین هەرز بە هەزاران بدمین؟ ئەوانە
شیایو هەرزپیدان نین». تکام لیکردو گوتم:
«هەر هیچ نەبێت، با هەولێک بدمین،
چونکە هەر کەمێک پارهێ تێدەجێت».
لە وەلامدا گوتی: «نابێت» چونکە
یاساکانمان ڕێگە پەوه نادەن لە دانەوهی

قهرزەكەشدا، دۇنيامان ناكەنەو، ھەروھە
بەرە پارمەكى وەك ئەمە، بۆ قەرزدان
ناشیت». نامۆزگاری ئەومشی كردم، كە
چاوم بەكاربەدمستە بالاكان بكموت، ئە
ناومندی بانكەكە، ئە بەنگلابیش.

منیش ئەم ئامۇزگارىيەم لە گوئى گرتو
چوومە لاى چەندان كەسى قسەرپۇشتوو،
لە كاروبارى بانكەكەداو ھەمان وەلامى
يارۆي پەكەميان دەدامەو. لە كۆتاپيداو
باش چەند رۆژك لە ھەولو كۆشش،
پەيم گوتن: مەن دەستەبەرى ئەوان دەكەم
خۆم قەرزەكە لە ئەستۆ دەگرم، لەمەودا
چىيان لىم دەوێت، نيمزاي دەكەم. ئىدى
بەو شىيەمىيە پارمیان پەيم دەداو منیش لە
رۆي خۆمەو دەدا بە ھەزاران.

سەرمتاکی بھو چەشنە بوو. چەندان
هۆشدارپیان پێدام، کە ئەو هەزارانە
پارمکە و مردەگرن، هەرگیز پارمکە
نگێرنەوه. منیش پێم دگوتن: (تاهی
دەمکە مەوه). ئەوی سەر بوو، ڕووی دا
هەموو پارمکانیان گێراپەوه، تەنانت
یەک سەنتیشی کەم نەبوو. پاشان جوومه
لای بەڕێومەرکەو پێم گوت: (بروانە،
ئەوان پارمکەیان گێراوتەوهو گرفتیکیش
نەهاوتەوتە پێش). بەلام لە وەلامدا پێی
گوتم: (وا نییه، ئەوان فێلت لێدەکەو
نەگەر پارە زۆرتریان پێدەیت،
هەرگیز چاوت پێی ناکەوتەوه). منیش
پارە زۆرتەم پێدانو ئەوانیش لە کاتی
دیاریکراودا گشتیان گێراپەوه، بەلام
بەڕێومەرکە گوتی: (باشە، ڕەنگە ئەوه،
هەر لە گوندێکدا سەرکەوتوو بیت، بەلام
لە دوو گونددا سەرکەوتوو نەبیت).
پەکسەر لە دوو گونددا تاقیم کردموو
سەرکەوتوو بوو.

بەم شىۋىمىيە كارمەكە، لە نىۋان مەنۇ
يەرئۆمبەرى بانكۇ ھاۋاكارمەكانى لە پۇستە
بالاكاندا، بوو بە چەشنىك لە مەلەنئ.
لەسەر قەسەى خۇيان پىداگربوونو
دەيانگوت؛ (رەنگە لە چەند گوندىكى
دىكەدا، بۇ نەۋونە پىنج گوند، شەكستى
ئەم پەرۋەز گەلەلەيە دەرىخت). لە پىنج
گوندىشدا تاقىم كەردەمو لە ئەنجامدا
گشت لايەك پارمەكەيان گىراپەۋە. سەربارى
ئەۋەش، ئەۋان پىيان ئى نەدەۋا دەيانگوت؛
(دە گوند، پەنجا گوند، سەد گوند).
ئەمجارمەيان كارمەكە، لەنىۋان مەنۇ ئەۋاندا،
بوو بە پىشېركىۋ چەند ئەنجامىكەم ھىنايە
يەردەستيان، كە ئەپاندەتۋانى نكۆلى ئى
يەكەن، چۈنكە ئەۋ پارەى بە قەرزەم دەدا،

پارہی ٹھوان بوو، بہ لاثم نہیاندہ ویست
 باومہ بکھن، چونکہ ٹھوان لہسہر ٹھو
 باومہ گۆش کرابوون، کہ ہہڑاران
 ناکریت متانہیان ہی بکرت۔ سوہاس
 بو خدا، بہو شتیوازه گۆش نہکرابووم،
 ہر لمہرئہوہ، توانیم باومہ بہو کارو
 ٹمنجامانہی بہناشکرا وک خوری پووناک
 دمدمکھوتن، بکھم۔ وہل ٹھو زانیاریہی
 کارمہندانہی بانکہک، ہیان بوو، زمینو
 جاوو دلی کوتر کردیوون.

له ناكامدا نه وهات به ميشكمدا؛ (كه من سور دوزانم، هه ژاران توانای هه زورم گرتو دانه و ميان هه به، دسا بوجی هه ولی هه تانه سه رباریان بده؟ بوجی بانکیکی سه ربه خو پیک نه هه تین؟ نه م بیرۆکه به میشکی خرۆشانده و به برنامه ی پرۆژم که دایشتو چوومه لای به ره برسانی حکومت، تا مۆلتهی دامه زانندن بانکه که م پتبدن. دوو سالی پهیچوو، تا توانیم حکومت به کارمه رازی بکه.

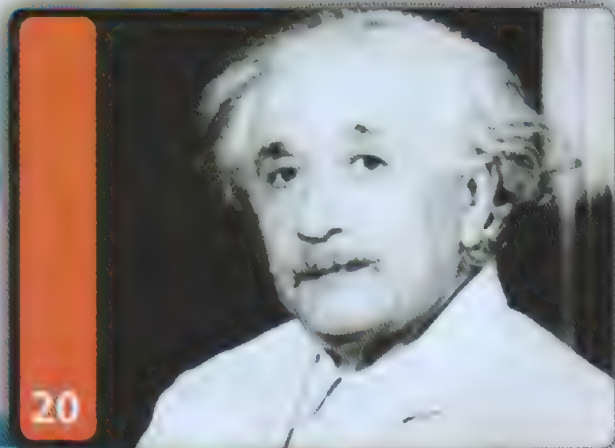
له ۱۹۸۲/۱۱/۲، بووین به بانکیکی
فرمىو سهر به خو، لای هم موومان، کاره که
مايه دلفوشى بوو، چونکه بانکیکی
تایبست به خو مان هیهو دتوانین به
ویستی خو مان، فراوانی بکهینو نهوشمان
(کرد).

نەمىرۇكە بانكى گرامىن، لە پىڭەي ۱۲۶۷
لەقەۋە، كار لە ۴۶۰۰۰ گۈند زياتر دەمكاتو
۱۲۰۰۰ كارمەندى ھەمەو سالانە مىليارتىكو
دوۋوسەد ھەزار دۆلار دەمدات بە قەرز،
تەننات قەرزىش بە سۈالگەرەكان دەمدات،
تا دەست لە سۈال ھەلگىرنو دەستبەكار
بەكمەن. لەو بىرە پارمىيە، سالانە بىر پىنچ
سەد مىليۇن دۆلار دەدرىت بە سى مىليۇنو
جەۋت سەد ھەزار كەس، كە لە ۹۶% يان
ئافرىتىن، چۈنكە ئەوانە بىرپارىيان داۋە كە
دەتوانن، بە گىرتەبەرى جەند ھەنگاۋىك،
ژيانى خۇيانو خىزانەكانيان بگۆرن.
قەرزەكانىش لە نىۋان ۱۲ دۆلارو پانزە
دۆلاردايەو بە تىكرابى لە دوو سەد دۆلار
تىنباپەرىت. ھەرۈمەا بۆ كرىنى خانوو لە
گۈنددا، تا سى سەد دۆلارېش دەمدەن. چىنگە
لە لاى نىچە، لە دىناي كارو بازارگانىدا،
ئەم ژمارانە بچۈوك بىن، بەلام كە بىر لەو
كارىگەرى شۈنەۋارە دەكمەنەۋە، كە ئەم
پىرۋىيە، لە ژيانى كەسانىكى زۇردا جىبى
ھىشتۈۋە، لە كانگى دىلەۋە پىمان خۇشەو
بىست بىست بالاي پىدەكمەن.

سمرچاوه: العاده الثامنه: ستيفن
كوفي

گه‌شه‌پیداان

لە كەنارى دەريا

چى كوزەرا!؟

سېتىدە ھورمىزىار

لەگەلەيدى، تەنھا بەلگەيەكەش بۇ ئەم دەستەوازانە ئەومبە كە خۇتان دىتوانن سەرنەجىدەن لە ژيانى ئەم كەسانەى كە رەشەبىنەنە دىمروانن بۇ ژيان، ھاۋكات لەگەل ئەوانەى گەشەبىنەنە بەدەم ژيانەۋە زەردەخەنە دىمىانگىرەتە

بۇ ئاگادارىتان زۇرچار گەشەبىنەنە رەشەبىنەنە ناۋدەننىيەن بەمەختە بېيەختەكان، بەلام لە بىنەمەتەدا ھىچ بەختىك لە ئارادانىيە، لەم نىۋەندەدا تەنھا جىياۋانىيەك گەربوۋنى ھەبىت شىۋازى بىرگەندەۋمەۋ ھىچى تر، بېخەنە بەرجاۋەكانتەن رۇۋىك لە رۇۋان خۇتان دەۋۇزەۋە لە نىۋ زەۋبەيەكداۋ سەردەمەكەن چەند دانە تۆۋىك لە نىۋ دەستەكانتەنە، نىۋە بېيەختەخانە تۆۋەكە دەخەنە نىۋ ئامىزى گەلەكەۋە لە دۈجاردا بېنەۋەى ويستان لەسەربىت، ئەم بەرھەمە دىمىن كە چاندەۋانە، نەستو شىۋازى تىرۋانن بۇ ژيان دروست ۋەك زەۋى ۋاپە. ھىز ۋەك زەۋى خۇى ۋىنا دىكات، ھىز تۆۋىك لە نىۋ كىلگەكانى نەست بىرۋىن لە داھاتۋودا بەرھەمەكەى دىمىن، تەنھا بەرپەرسىك لە باش، پان خرابى بەرھەمەكە، ئەۋە خۇدى خۇتانن، ھەمۋان بۇ ژيانى خۇيان نىگارەكەشەكەن، بە رۋەكەى تر مەۋقەكان ۋىنەكەشەى ژيانى خۇيانن، ھىز دىمەنەك كە ئارمەۋى كەشەبىنەنە ھەبىت دىتوانن ۋىنەى بىكەن!

سەرجاۋە/ سود ۋەرگىراۋە لە كىتەبى ھىزە شارۋەكانى مەۋقە.

تەپەرىندۋە، تەنەنەت زۇۋىك لە كاتەكانى ژيانى بە ھۇى ھەۋارىيەۋە بە بىرسىيەتەۋ نەخۇشى بەسەربىرۋە، مەجىۋى مەزگەۋەكەش ئاگادارىۋەۋ بەخالى سەختە دۇۋارو جۇنىيەتەى كوزەندەننى ژيانى. بۇيە رۇۋىك بېشەنەردەكات كە ھىۋاپراۋ نەبىت بەسۇزۇ گەۋەمەى پەرومەدگارەى گەشت شەۋىك پەش خەۋىن لەسەر جىگاكەى ۋا خەپال بىكاتو سەمىرى خۇى بىكات، كە دىۋات بۇ قوتابخانەۋ ۋەك ئەۋانى تر سەرقالى خەۋىنەنە، ئەم خەپالۋ بىرە بەمەستو زەمىنى بىسپىرە، دۋا چەند مانگىك پەۋقەكەندە دىۋەندەن بەم رەھىنەنە زەمىنەى لە دۈجاردا سۇزى ئىلاھى ئەۋ تۆۋە كەدەمەك بۈۋ خەرىكى چاندەننى بۈۋ، لەكەنارى دەرياكە دۈۋبەۋە، لەۋى كەچىكى رۇگارىكەدە بەھۇى ئەم پارمەتەيە مەۋبەۋە تۋانى دىۋە بەخەۋىنەنەكەى بىدات، بەلام ئەمجارمەن لە رەھىنەنە خەپالى شەۋانەى نا، بەلكو لە نەرزى ۋاقىع چىۋى ۋەرگەت لە ھەۋىۋ مانەۋىۋىۋەنەكەى، بۇيە رەستى كۈتۈۋە ئەۋەى كۈتۈيەتەى ژيان ۋەك ئاۋىنە ۋاپە، ھىز ئەۋەت بۇدەردەخات كە پەشەنى دەمەت.

كەۋاتە ژيانى ھەمۋان بەرھەمەى بىرگەندەۋە تىرۋاننى خۇمانە. ھىزى نەخو بىرگەندەۋە، كاردەۋەى بەسەر ژيانى ناساۋىۋ سۈۋىتى مەۋقە ھىنە لە ئاستىكى بالادىيە كە تەنەنەت لە رۋى ئاپەشەۋە مەۋقە ھەرجۋىك گومان بەرەت بە خۋاى گەۋە، خۇدا ۋادەبەت

ئەۋ كاتەى نىازى ۋابوۋ تەۋاۋى نارەجەتەى مەنەتەيەكانى ژيانى لە كۆل خۇى بىنەۋ لەۋى لە كەنارى دەريا ھەمۋەى بىسپىرە بە شەۋىۋى بىرەۋەيەكانىۋ ئىتر بە تەنھا بېنەۋەى خەۋە دۇۋارىيەكانى ژيانى ھاۋەلى بىكەن خەرىكەۋ لە رۇخى كەنارى دەرياكە پەسەى دەكەد، لە دەريائى خەپالى نەۋەى تىرەمان بېۋە. ئەمجارمەن دىمەى ھاۋارى كەچىك ئەۋى لەگەل سۈۋىتى ژيان ئاشەكەدەۋە. زەنجىرەى خەپالەكانى بىچەند. بە مەبەستى رۇگارىكەدەى كەچەكە خىرا خىرا لە ئامىزى قولى دەرياكە نەزىك دىۋەۋەۋە، سەرنەجام دۋاى ھەۋەلەنەكى بىۋەۋەن مەبەستەكەى دىۋىكىۋ كەچەكە لە خەنكان رۇگاردەكات.

كۈرەگەنەكە رەۋەۋەكى تالى ھەۋەۋ، كە پەى بۈۋ لە بىرسىيەتەى ھەۋارى دەردەسەرى، بۇيە بە ھۇى ھەۋارىيەۋە دەستەۋەرى خەۋىنەنە دىبەت، خۇشەختەنە ئەمجارمەن بەخت پەۋەرى دىبەت، بۈۋى ئەۋ كەچەى كە رۇگارى كەدەۋ، بالىۋىكى گەۋە دىبەت لە ۋەتەكەى، بۇيە بۈۋى كەچەكە لە پادەشتى رۇگارىكەدەى گىانى كەچەكەى پەپار دەدات لەسەر حسابى خۇى كۈرەكە بىرەت بۇ ۋەتەى بەرەتەنە، بە ئامانەى دىۋەندەن بە خەۋىنەنەكەى، دۋاى گەشەتەى بە ۋەتەى خەۋەنەكانى، ئەم گەنەچە چىۋىكى سەركەۋەتەى بەسەرھاتەى ژيانى خۇى لى نوسەرىك دەركىنەت، بەناۋى (زۇۋىف مەۋقە)ۋ دەلەت، كە سەردەمەى مىنەلى زۇرە دۇۋارىۋ ژيانىكى سەختەى

داتانى: ستېمىن ب. كوفى

يوشەكردىنە وەرگەزىش بۇ نەرسەنىڭ ئاساسى

9: بۇ كوردى: پىشتىوان موبارەك

ھەوت رەفتار كە زۆرتىن كارىگەرىيان لەسەر خەلك ھەيە

رەفتارى ستېم: سەرھەتا گرنگىرتىن كار
جىيەجى بىكە:

تاكە ومبەرھىنانىكى بەھىز كە دىتوانىن
بە ئامانجى بگەيمىن، ومبەرھىنانە لە خودى
خۇمانىدا، لەو تاكە ئامىردى كە ھەمانە، لە
رېگەيمو ھەلسوكەوتو بىشاردى دەكەين لە
ژياندا "ستېم كوفى."

لە ژمارەكانى بېشىودا باسى رەفتارى
يەكەمو دووھىمان كەرد، لە كىتېسى (العات
السبع....) ۋە ئەم رەفتارش، ۋەك تەواوكردنو
شكۆداركىردنى ئەم سى رەفتاردى بىشى يەكەم
دېت كە تايەتە بە كەستى خودى مەۋكەمو
لە كەشەپىدانى كەستى و ھەلسوكەوتى مەۋك
لەكەل خودى خۇيدا.

ھەروەك رەفتارى يەكەم دەلېت، "تۆ
بەرنامە دارىژەرى بۇ ژياندا"
ھەروەھا رەفتارى دووھىمىش دەلېت،
"بەرنامى ژياندا بىنوسەرۋە"
بەلام رەفتارى ستېم دەلېت، "بەرنامەكەت
جىيەجى بىكە"

بەرنامەى ژياندا كە نووسىوتەتەو لە
رەفتارى دووھىدا، ئېستا بېۋىستى بە كەمىك
پىزىمىندى رېكخستەنەو ھەيە، ئەۋىش ئەۋەپە
كە ئەۋى نووسىوتە پىزىمىندىيان بىكە بېپى
(گرنگ، گرنگىر، گرنگىرتىن)، بە جۇرۇك
كەلە پېشەكى كارەكانت، گرنگىرتىن كارەكانت
دېت، پاشان (گرنگىر)، ئىنجا (گرنگ)، يان
ئەم كارانەى كە گرنگىيەكى كەمىرتىان ھەيە،
ھەمو ئەمانىش پىزىمىندى دىكرىت لەژىر
بەندى "بەرۋەبىردىنى كات" ھەروەك دەلېت،
"ئەگەر دىتەۋىت كاتى خەۋت بەكاربەيتىت،
(بەكاربەيتىكى نمونەي)، ئەۋا پېۋىستە
ھەر لەسەرەتەۋە گرنگىرتىن كارەكانت
بىزىتە يەكەمىن پەلى جىيەجىكىردىنەيان
پېيەخىت."

لەكەل ئەۋەشدا دىتوانىن پۆلېنەندى كات
دەپىش بىكەين بۇ جواربەشى سەرەكى:
جوارچىۋى يەكەم، ئەم كارانەى زۆر

گرنگو بە پەلەن (ھەيرانو رووداۋەكان).
جوارچىۋى دووھ: ئەم كارانەى كە زۆر
گرنگ، بەلام بەپەلەن نىن، (پلاندانەو تۈنا لە
بەرھەمەتەنى بونىدى پەيۋەندىيەكان).
جوارچىۋى ستېم: (ئەم كارانەى كە
بە پەلەن، بەلام گرنگ نىن) پەيۋەندىيە
تەلەۋىيەكان

جوارچىۋى جوارەم: ئەم كارانەى نە
گرنگى نە بەپەلەن (جوارگۆشەى ھەلاتن،
يان پارەن)، (كات بە فېرۋدانە ھەسەكىردنى
بېسود، لەسەر خەلكى).

ئەم كەسانەى كە جالاكىيان زۆرتە لە
جوارچىۋى (ستېم جوارەم) دوورەكەۋەنەمو
گرنگى پېندەن، ئاستى گرنگىدانىيان بە
جوارچىۋى يەكەم جەردەكەنەمو، بۇئەۋى لە
جوارچىۋى دووھىدا كاتىكى زىاتەر بېيەنەمو،
ئەمە جۈانە، بەلام جى بىكەم بۇئەۋى لە
جوارچىۋى دووھىدا كاتىكى زىاتەر بېيەنەمو!!
ۋەلامى ئەم پىرسىيارىش لە جوارچىۋى
ئەم جالاكىيانەدا دېت كە بە بەردەۋامى
جىيەجىيان دەكەيتو پاشانىش بەھرىيەكى
تايەتەت لا دروست دىيەت، لە كارەكەن لە
جوارچىۋى دووھىدا، نمونەش بۇ ئەمە:
پلاندانە (پلانى ماۋەرىژو ماۋەكورت دابىنى)،
كەشەپىدانى تۈنا ژىرپەيەكان، (بىركەنەو
بە ۋەلىيەكى زىاتەر - خۆندەنەو كەشە ژىرى
دەدات، بە تايەتە ئەگەر لە بۈارى جۇر بە
جۇردا بېت)، پەيئانە ۋەزىشپەيەكان، كاتى
بىكارىت، ومبەرھەم بېيەنە، ھەۋلېدە تۈناى
ھەلەپىجانو بېرگەنەۋى يەك لە دۈا يەك
لە خۇتدا كەشە پېيەدى، خەپالو ۋەناى دۈارۋۇ
بىكەرو، ھەمو ئەمانە پارەتەت دەمەن لە
كەشەپىدانى تۈنا تايەتەيەكانت.

ھەۋلېدە كە سود ۋەرگىرت لە جالاكىيەكانى
جوارگۆشەى دووھ، كە ئەگەر بەردەۋام
جىيەجىيان بىكەت ئەمە جىۋازىيەكى گەۋرە
لە ژياندا دەخولقېلىت، بۇ بەرۋەبىردىنى
جوارچىۋى دووھ لە ژياندا، پېۋىستە رۆلە

سەرەكىيەكانت دىارى بىكەت بە پىشتەستىن بە
بەپامەكەت لە ژياندا، پاشان ئامانجى رۆلەكانى
خەۋت دىارى بىكە لە ھەر ۋەناغىكا، پاشان
بەرنامەيەك دابىن كە لە كاتىكى دىارىكارۋا
ئامانجەكانى ھەموو رۆلەكان بېيەتە دى،
ھەموو بەرنامەكان لەسەر بىنەماى كاتىكى
دىارىكارۋا لە بەرنامەيەكى زەمەنى دىارىكارۋا
تېكەل بىكە، بەرنامەكە جىيەجى بىكە (بە كاتە
دىارىكارۋەكە)، پېۋىستە شىۋازى جىيەجىكىردنى
كارەكەت ھەلسەنگىت، لە ھەموو ۋەناغ
ھەموو رۆلەك كە پېي ھەستايەت، ۋەزەمەنە لە
ھەلسەنگەندى خەۋت، ھەلسەنگەندى زۆر گرنگە.
ئەگەر پلان دانەنەت بۇ ژياندا، ئەۋا
دەپتە جىيەجىكارى پلانەكانى خەلكى تروە،
بىر لەۋە دەكەيتەۋە كە پلانى جىيان داپىژاۋە.
بۇ تۆ (كە زۆرىش نىيە)، پلانىكى نەرم
دابىن بۇ ھەر رۆلەك كە پېي ھەلەستەت،
لەسەرۋەى لىستەكەدا ئەم ئامانجە تۆمار بىكە
كە مەبەستە جىيەجى بىكەت، دىتوانىت ھەر
جالاكىيەك دابىش بىكەت بۇ جەند ھەنگاۋەك
كە بۇ ھەرىكەپان دۈاكات دىارىكىردوۋە بۇ
تەۋا كەردىيان، بىرۋەكى پلانى نەرمو گۈنجاۋ
ئەۋەپە كە بەردەۋام ۋەناغەكان دابىش بىكەت
بۇ ۋەناغى بېچەتەر، لە ھەر زىنجىرىيەكا
ھەستە بە پەيەندەكىردىنى كارەكان بە پېي
گرنگى، پلانى نەرمو لەسەرخۇ، جارسەرەكانت
بۇ ھەلۋىستە نالەبارو ناخۇشەكان زىادەكەت،
بە پادەيەك كە جىيەجىكىردىنى پىرۋەكەت
لەسەر ئاسان دەكەت.

شەگەلىكى زۆر ھەن ھۇشيارىو بەناگايىت
دەگۈز، پاشان پلانەكەت دۈامەكەۋەت بۇ كاتىكى
دۈاتەر، يان بە ماناۋەكى تر دۈاخستى ئامانجەكەت،
ھەمو ئەمانە كار دەكەنە سەر ژياندا، پېۋىستە
پاۋەند بېت بەۋەى كە نووسىوتە!
ئامۇزگارىيەكى تر، لە كۆتايى رۆۋەكەتدا
دە خولەك دابىن بۇ ئامادە كەردنى ئەم كارانەى
كە رۆۋى دۈاتەر ئەنجامى دەدەت، بۇ رۆۋى
دۈاتەر كاتىكى بە نرخت بۇ ئامادە دەكەت.

خەشەنچەندەن

ئەنجامدانى كارى گەرە!

كە رېڭاى گەپشتن بە مەبەستمان بۇ ئامادە ئاۋەلا دەكات. سەپىرگىرنى يارى تۇپى بىن لە يارىگادا چىزى خۇى ھەيە، بەلام بۇ تۇ كە لىپىراۋانە دىتەۋىت لە ماۋىيەكى دىپارىكراۋا كارىكى دىپارىكراۋا ئەنجام بەدى، بە مەبەستو ھىۋايەكت بگەپت، دەپىت ھەر وەك زەمبىيەكە تەۋاۋى تۈۋانۈ وزەى خۇت لە يەك خالدا كۆپكەپتەۋە، ھەلبەت مەبەستمان ئەۋە نىيە كە لە ھەموو چۆرە خۇشەيەك خۇت داپىرپىت، بە تەۋاۋى ھاتۈۋچۇكرىت بىچىرپىت. بە پىچەۋانەۋە لە دۋاى شەش رۇز كارى تەۋاۋو بىرھەم، سوۋدۈمىرگىرتن لە ھەۋايەكى پائو چوۋن بۇ گەشت، پان ئەنجامدانى ۋەرزىشكى تاپىبەت بە خۇت، پىۋىستە، چۈنكە ھەستو گىانى ئىۋە بۇ بەردەۋامبۈۋن بەھىزىتر دەكات. زۇر ھەۋلەدان بە واتاى ئەۋە نىيە كە دىۋانە ئاسا بە دۋاى مەبەستو ھىۋايەكەۋە بىت، بەلگۈ دەپىت ھەۋل بەدەپىت بە درۈستو رېڭۈۋېك ئەنجامدانى كارەكت، ئەرزىش كارەكت زىاتىر بگەپت.

ھىزى شارۋەى ژىرى دىروۋن؛ دىپارىكرىنى مەبەستو ئامانچىك پىۋىستى بە كۆكرىنەۋەۋو دەستخىستى تەۋاۋى زانىپارپەكانو دۋاتىر سەپاردىنى ئەۋ زانىپارپە بە مېشك، ھەروەھا تاۋتۈكرىدىنى يەك بە يەكى ئەۋ بابەتو زانىپارپەۋە پاشانىش راۋىزىكرىن لەگەل كەسانى شارەزا دەكات. بۇ زىاتىر ئاگادار بوۋن بە ۋەلاۋو كارداۋەۋەى مېشك، پىۋىستە ئامازە بە كارىگەرى زۇرسەپىرى

تەپىش دەپىت ھەر بەۋ جەشەنە ھەنگاۋ بىنپىن كار بگەپن.

كۆكرىنەۋەى تەۋاۋى وزە لە يەك خالدا؛

ئاپا بىرتان لەۋە كرىۋەتەۋە كە بۇچى زەمبىيىن شت دەسۋىتپىت؟ زۇر سادەپە، زەمبىيىن تىشكى خۇر ۋەردەگرىتۈ لە رېڭاى خالىى ناۋمىدى خۇى، بۇ سەر خالىكى دىپارىكراۋا دىگۈۋىتەۋە، ھەر لەمەرنەۋەپە كە ئەگەر كاغەزىك، يا پارچە قوماشكى لە ژىر دابىنىت، دىسۋىتپىت. بەلام پەنچەرە لەگەل ئەۋەى تىشكى خۇر پىپىداتپەپ دەپىت، بەلام شت ناسۋىتپىت. جىۋاۋىيەكەى لەۋەدەپە كە شوۋشە تۈۋانى كۆكرىنەۋەى وزەى ۋەرگىراۋو بە دەستەتۈۋى نىيە. تىشكى خۇر ھەر بەۋ چۆرەى كە ۋەردەگرىت، دىگۈۋىتەۋە. پەيۋمىدى ئەم نەۋەنەپە بە باسەكەۋە ئەۋەپە كە ئىمەش كاتىك لە پۇل خولەكانى بەھىزىكرىندا ناۋ تۈۋاردەكەپن، ئابىت تەنھا كارمان دانىشتىنۈ ئامادە بوۋن بىت لەۋ پۇل خولەندا، بەلگۈ دەپىت بە شىۋەپەكى كاتى سەپىركىرنى تەلەفزىۋن، ۋەرزىش، گەشتو سىنەماۋ ھەروەھا ھاتۈچۇ سەردانكرىنى بىمەبەستو بىپەرنامە كە پىۋىست نىن، بە لاۋە بىنپىن. لە بەرامبەردا لەگەل كەسانى زەرەكۈ سەركەۋتۈ ھاپىرپەتىۋ پەيۋمىدىمان ھەپىتۈ بىخۈپىن. كاتەكانى خۇمان تەرخان بگەپن بە خۈپىندىنى ۋانەكان. لە كۆتاپىدا ئەۋ رېڭاپانە فېر بىن

باشتىن شىۋە بۇ ئەنجامدانىۋ راپەرنەندىنى كارى بە رۋالەت مەھال، بەشكرىدىنى ئەۋ كارمىيە بۇ كارۋ بەشى بچۈك. ئەنجامدانى يەك بە يەكى ئەۋ كارە بچۈۋكانە، دۋاجار تۈۋانامان دەداتىۋ ئامادەمان دەكات بۇ ئەنجامدانى كارە سەرمەكپەكە. "ھەزىر قۇرد" ئەم رەۋشەى بە ناۋى رېڭاچارمەكى بەسۋودو گۈنچاۋ پىشنىپار كرىۋەۋ. بە ۋەشەى چىنپىيەكان «ئەۋ پىۋاۋەى كە تۈۋانى كۆۋەكە لە سەر رېڭا لا بىت، ئەۋ كەسە بوۋ كە سەرمەتا ۋەردە بەردەكانى لادا».

بۇ ۋەنە بەشى پىزىشكى لە بەرچاۋبىگرىن، لەۋانەپە خۈپىندىن لەم بەشۋ بوۋاردە دۇۋار بىت، بەلام ئەگەر بە تەۋاۋى خۇت بۇ خۈپىندىن لەۋ بەشەدا يەكلاكرىدەۋە، كارۋ پىشەى پىزىشك بوۋنت ھەلبىزارد، دەپىت دۋور لە ترسو نىگەرەنىۋ بە تەۋاۋى بىر لە سەرمەتا دەستىپكى كارمەكە بگەپتەۋە، قۇۋانەكانى دۋاتىرى لە بىر بگەپت. دىنپابە بە تەپىكرىدۈ تىپەرەندىنى ھەنگاۋ بە ھەنگاۋى رېڭاى مەبەست، گرەتۈ ئاستەنگەكانىش لە بەردەمدا لا دەچىتۈ رېڭاى گەپشتىش بۇ سازۋ ئامادە دەپىت. "تۈماس ھاكىلى" دەپىت، "بۇ سەركەۋىتن بە سەر پەيزىدا سەرمەتا دەپىت بىن لە سەر پەكانى يەكەم دابىنىت، ئەۋ كات پە بە پە سەر بگەۋى." بەكارھىنانى پەيزە شىۋەى تاپىبەتى خۇى ھەپە كە ھەموۋمان دىپازىن، سەبارەت بە كارمەكانى

بىراوۋە

تەمەن ھەر ئەرۋاۋ ئەرپىتەۋە
ئەۋى تىپەرى ناگەرپتەۋە
كەسى ھۇشيارو ئاقىلو زانا
پىزى كاتى گىرت بە زىرى دانا
ھەركەس بە بەلاش زىنى بىرۋىش
شەرابى ژمەرى غەفلەت ئەنۋىش
ئەۋى بىيەۋى بىگاتە مەنزل
لە دوورى پىگا ھەركىز ناكاسل
ھەردەم دىجولۇ ھەنگاۋ دىھاۋى
ئاۋىستى لە زىن تەنانەت تاۋى
لە بۇ لوتكەكان ئەرۋاۋ ئەرۋانى
ھەر بۇۋە ناۋى كە بخوا نانى
ھەرچى كە چاكە بەدەستى دىنى
نەمامى ھىۋا لە دل ئەرۋىنى
بولبول ئەخاتە سەر چلى گولو
بايەقوشەكان ھەلەنەفرىنى
زوو دەست پىدەكاۋ قەت واژناھىنى
ئەمىرۋى گەشتەرە ھەردەم لە دۈننى

ۋىستو ئىرادەى خۇمان بىرە ئەرپىنىيە
بۇنىادىيەكانمان بۇ ئەۋ ناۋىدە بىگوزىنەۋە،
چۈنكە خەپالو بۇچۈنە ئەرپىنىيەكان
ۋەلامى ناخۇشى بە دواۋە دەپىت. ۋەك
ئەۋ پەندە فارسىيەى كە دەلەت، (لە ھەر
چى رەقەم ھات، بە سەرم ھات).

ھىزى ژىرى دىروۋن بەردەۋام بۇ
سەرجەم داخاۋىيەكان، بە ئەرپىنى
ئەرپىنىيەۋە، ۋەلامى دەپىت، ئەگەر لە شتو
باسنىك ترست ھەپىتو بەردەۋام لەگەل
خۇتدا دوۋبارەى بىكەپتەۋە، ئەۋە مېشك
بىن پەپەرەۋىكرەن لە ئىۋە، ھەر ئەۋ ۋەلامە
دەدات بە دەستەۋە كە ئىۋە بەردەۋام لە
پىش خۇتەنەۋە دوۋبارەتان كىرەۋتەۋە.
مەۋلاناش بەر لە چەند سەدەپەك لەۋ
بارمەۋە ۋەھى ۋتوۋە:

ئەى برا يۈنى تۇ سەرا پە ئەندىشەپە
ئەۋى دەپىت ئىسكو رەگۈ رىشەپە
ئەگەر گۈلە ئەندىشەت، ئەۋا تۇ گۈلشەنى
ئەگەر دىكۋدالە بىرت، ئەۋا كۈرەى
ناگىرەن..

بە ۋتەى (ئەدۋەند ئىسپەنسەر)، ئەۋە
بىرەردەۋەۋ بىرى ئىمەپە كە ئىمە شاد،
يا ناشاد، دەۋلەمەند، يا ھەزار، خۇشەخت،
يا داماوۋ بىيەخت بۇنىاد دەپىتو
دروستەدەكات.

ھەرگىز بىرى خۇتان بەۋ بىرەردەۋانە،
كە مەن ناگۈرەم، ئاۋا ھاتوۋمەتە دىنا،
ژيان بەم قىسانە ناگۈرەت، يا باروۋىخى
مەن لەگەل كەسانى تر جىۋاۋە، ئالۋە
مەكە، چۈنكە ئەندىشەۋ بىرەردەۋە
ئەرپىنىيەكان بەردەۋام ئەنچامى ناخۇشى
لەدەكەۋىتەۋە، كۇتايى دىت. ھەۋلەدە ژيان
لە نىگاۋ دىپىكى ترەۋە بىيىنىت، تا ۋەلامى
نۇۋو ھىۋاۋەخەش بە بەشتان بىت. خۇتان
لە شەرى بىيەۋاۋى فەكرى نەرىنىۋو ناخۇش
دامالزىن دوۋرەخەنەۋە، چۈنكە تەنەھا
بەۋجۈرە دەتۋانىت ھىۋاۋ خاۋىستەكانت
بەرجەستە بىكەپتو بېيىنىتە دى.

ئەۋ خالو بابەتە گىنگەى كە دەپىت
بەردەۋام لەبەرچاۋى بىگىرت، پىشنىارەكەى
(ماگسۇل مالتز) ئەۋ دەلەت، (ھەۋل بەدە
بۇ ھەر چارەك تەنەھا يەك باسو مەبەست
بە مېشك بىسپىرىت). بەۋجۈرە لە گىشت
كاتەكانتە تەۋاۋى بىرۋەزىنى خۇتان لە
سەر ئەۋ كارو مەبەستە كۈپكەرەۋەۋ دابىنى،
خاۋىستو مەبەستەكانى تر بە شىۋمەپەكى
كاتى رەھا بىكە بەلاۋە بىنى. دۋاۋ چارەۋىنى
گىشتىك ھاتنە دى ھىۋاۋەكت يەككىكى تر
بە مېشك بىسپىرەۋ لە چاۋەروانى ۋەلامو
پىگەچارەدا بە.

ھۇشى دىروۋن، يا ھىزى شارۋەى ژىرى
دىروۋن بىكەن، بەم شىۋمەپە باشتر لەگەل
چۈنىيەتى سىپاردىنى بابەتو زانىارىيەكان
بە مېشك ئاشنا دەپىن. بەداخەۋە كارىگەرى
ھىزى شارۋەى ژىرى دىروۋن، پان ھۇشى
دىروۋن لاي ھەۋۋان پوۋن نىيەۋ تەنەھا
ھەندى كەس لە كاتى گىشتو تەنگەندە لەۋ
ھىزە دىروۋنىيەى خۇيان كەك ۋەردەگىرەن.
ئەمىرۋە سەپارەت بە بابەتى ھۇشى
دىروۋن كارىگەرى لەسەر ژيان، بە سەدان
كتىپ نوسراۋە، كە ھەۋۋىيان لە يەك
بابەتدا يەكەندىگىن، (ئارەۋو ۋ ئامانچى خۇت
بە دىروۋن ھىزى شارۋەى ژىرى دىروۋن
بىسپىرە، تا ۋەردەكارى لە سەر بىكاتو ئەنچامى
راستان بىلات بە دەستەۋە) دىكتۇر "ماگسۇل
مالتز" لە كىتەپى "دىروۋننىسى ۋەنەى زەپىنى،
يا زانىستى كۈنەتۋىل كىردىنى ھەز" دا دەلەت،
(مېشكو كۈنەندەمى دىمارى مەۋقەكان خاۋەن
مىكانىزىمى ئامانچىدارى دىپارىكىرنى خالى
مەبەستو باشان نىشانەگىرتى ئەۋ ئامانچو
مەبەستەپە، كە بەشىۋمەپەكى خۇبەخۇ بۇ
گەپشەن بە مەبەستىكى تايىمەتى، بە تەۋاۋى
ۋەك موشەكو رادارەك كە پى خۇى بەرەۋ
مەبەست دەزانىت، كار دەكات). بە دەربىرىنىكى
پوۋنتر، مېشك ھىندە لە سەر مەبەستىكى
دىپارىكارو كار دەكات، كە سەرمەنچام دەكات بە
مەبەستو ۋەلامى ۋىستراۋ.

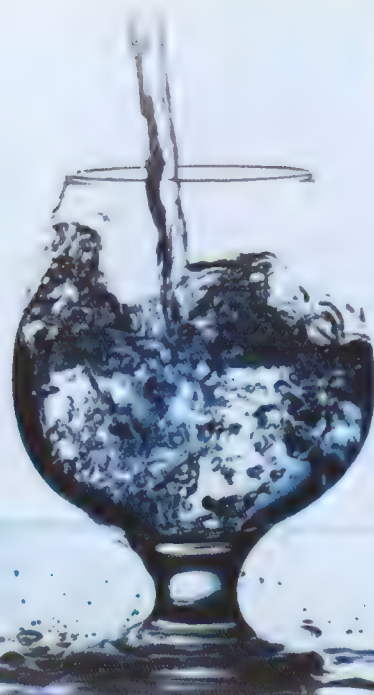
سىپاردىنى ھىۋاۋ داۋاكانت بە ھىزى
شارۋەى ژىرى دىروۋن "ھۇشى دىروۋن" ۋ
داۋا كىردىنى پىگاچارە لىنى ئەگەر بە شىۋەى
نەرىتىكى پۇزانەى لىبىت، ئەۋا كارىگەرى
بەرچاۋى دەپىت لە ۋەلانانى ئاستەنگەكانو
چارەۋىنى گىشتەكان.

ئىمە ھەۋۋو تۋاناي داھىنەنمان ھەپە،
بەمەرجى ۋىستو تۋاناي سوۋدەرگىرتەنمان
لە ئەندىشەى داھىنەرىۋ بەكارخەستىنى
بەھەرمەكانى خۇمانەنمان ھەپىت. دىكتۇر
(جۇزىف مۇرە) لە كىتەپى "ھىزى فەكر" دا
دەلەت، (ژىرى دىروۋن بە ئامىزى ۋالۋە
ھەۋۋو ئاپىدا، ئەندىشەۋ بىرۋاۋەپەكى
دامەزراۋ ۋەردەگىرت. كەۋاتە ئىرادەت
ھەپىۋ بېتە، ھىزى ژىرى دىروۋن مالى
ھىۋاكان، ئامانچو داۋاكانت بىت.

ھۇشى دىروۋن، يا ھىزى شارۋەى ژىرى
دىروۋن، ھەر ۋەك تەۋاۋى ئەندەمەكانى
لەش ناخەۋىت، بەلگو بەردەۋام لە بارى
كارو چالاكىداپە. لەبەرئەۋە بىرە نەرىنىۋو
نەرىنىيەكانەنمان، خاۋازراۋ، يا نەخاۋازراۋ
پى دەكەۋىتە ناۋ ھۇشى دىروۋن، لە ژىر
دەپى شىكەرەۋانەپدا دەكەۋىتە بەرباسو
ھەلەسەنگەندىن، ھەلەتە باشتر ۋاپە كە بە

ئەو پەرداخە نيوۋى پرە، يان نيوۋى بەتالە؟

ئەگەر پەرداخىك ئاۋ بېتىن، نيوۋى پەرداخەكە ئاۋ تېدايىت، پېشانى ھەندىك مەۋقەكانى بىدىن بلىن ئەو پەرداخە نيوۋى پرە، يان نيوۋى بەتالە؟ ۋەلام جى دەيت؟

يېگومان ئەو پەرداخە ھاۋشيوۋى ژيان ۋە گوزمرانى مەۋقە لە دونيا، ژيانىش ئەو بازىنە داخراۋىيە كە پېۋىستە بە ۋىيى تېدا بگوزمىن، ژيان پىرەتى لە پىكەنن ۋە گريان، بەلام گرىنگ نىيە، بەلگە پالەۋانەكانى گرىنگ، ئەو مەۋقە ۋە گرىنگ كە ژيان دەگوزمىن ۋە ۋىلى ئەگەرى شانۋى ژيان دەيىن، مەۋقە لە ژياندا توۋشى چەندان خۇشى ناخۇشى دەيتەۋە، بەۋى زۇرجار دەيىن لە ساتىكدا ژيان بە شىۋىيەك گوزمەكەت كە بە دلى مەۋقە ۋە زۇرجارىش دەيىن روۋادەكەلىك روۋەدەت كە مەۋقە نىگەران دەكەت، ئەۋە شىكى ناساپىۋە ھاۋكىشە ۋە ژيانە، ساتىك خۇشى ساتىك ناخۇشى، ساتىك پىكەنن ۋە ساتىك گريان، بەلام گرىنگ ئەنجامى ھاۋكىشەكە، كە لە لاي ھەندىك مەۋقە ئەنجامى ھاۋكىشەكە بىرىتە لە، (خۇشگوزمرانى خۇشەختى ۋە دەپەخەندەۋە..) بەشيوۋىيەك خۇيان لەگەل ژيان پەھىناۋە، بەلام لە لاي ھەندىك مەۋقە دىكە ئەنجامى ھاۋكىشەكە بىرىتە لە (ناخۇشى بەدەختى ۋە پېۋىۋىۋە.. ھتە)، چۈنكە بە پەشەپىيەۋە دەۋانە ژيان.

ئەگەر بگەپىنەۋە لاي پەرداخەكە پېشانى ھەندىك كەسى بىدىن، دوو

ۋەلامان دەستدەكەۋىت، ۋەلامىك، (ئەۋ پەرداخە نيوۋى پرە)، يېگومان ئەۋە ۋەلامى ئەۋە كەسەپ كە بە گەشەپىنە بە ژيان، كە ھەركىز تەنگە چەلەمەۋ ناخۇشىيەكانى ژيان ئاۋىۋىستىن، ھەمىشە بەشيوۋىيەك دەۋى ۋەگە ئەۋە ھەمەۋ دىيا مولكى ئەۋە بىت، ھەردەم خۇشىيەكان ۋە دەستدەكەۋىيەكانى ژيان لەمەرجاۋە، ھىچ كات گۈۋ بە ناخۇشىيەكان نادەت، بەدەم ژيانەۋە پىدەكەنىۋ گۈۋ بە ئازارو ناخۇشى نادەت، سەرنەجام دلى پىر دەيت لە خۇشى ۋەنەۋەت ھىندە ناخۇشى دەيت كە ۋە دەزائىت بالى گرتوۋەۋە خەرىكە پەرى.

لە ھەمان كاتدا ۋەلامى كەسانىك ئەۋىيە كە (ئەۋ پەرداخە نيوۋى بەتالە)، ئەۋانە كەسانىك كە ھەردەم بە پەشەپىيەۋە دەۋانە ژيان، ۋەدەزەن خۇشى ئاسودەمى لە ژياندا بوۋى ئەۋە، ژيانىن لە خۇيان كىردەۋە بە كۈنى دەۋى، ھەم خۇيان دەپنە بەرەست لە بەردەم خۇيان بۇ گەشتەن بە خۇشىيەكان ۋە دەستدەكەۋىيەكان ۋە دەستدەكەۋىيەكان پەتەۋ.

دەگەپىنەۋە جارىكان پاشايەك دوو سەرباز بەجيا دەيتەت بۇ شارىك، بە مەپەستى زانىنى بارودۇخى ئەۋە شارەۋ خەلگەكەۋە جۋىيەتسى گوزمەرانىان، دوو سەربازدەكان دەكەۋەنەۋە، لەۋى جىادەپىنەۋەۋە چەند ۋەزىك ئەۋە شارەدا دەگەپىن، پاشان دەگەپىنەۋە بۇ لاي پاشا، پاشاش ھەم سەربازە بەجيا لى دەپىست باسى ئەۋە شارەم بۇ كە، سەربازى يەكەم دەيتە، قورىان جىت پىر بلىم، پەشەستى

شارىكى ناخۇشىۋە، خانوۋەكانىان كۈن ناخۇشىۋە، خەلگەكەۋى زۇر خراب بوۋە پىزىيان لە مەۋان ئەدەگەرتە دىمەنى شارەكە ناشىرىن بوۋ.. ھتە. ئەۋ سەربازە ئەۋە ۋەسفى خرابە، لەبارەۋى شارەكەۋە كرى.

بەلام سەربازى دوۋە، لە ۋەلامى جەنابى پاشادا دەيتە، پەشەستى شارىكى تا بلى خۇشىۋە، خەلگەكەۋى بەپىزىۋەۋە بارودۇخىكى ئارام دىمەنىكى جۋانى ھەبەۋ، بە شىۋىيەك بوۋ كە خەرىكىۋە بىمە ھاۋلاتىيەكى ئەۋە شارە.

سەرنەج بىدىن، سەربازى يەكەم چۈنكە بە پەشەپىيەۋە دەۋىۋەنەۋە ژيان، كاتىك كەستىكى خراب، پا ھەلسۈكەۋىكى خرابى دەيىنى، ۋەدەزەنى خەلگەۋى ئەۋە شارە ھەمەۋى خرابەۋە مەۋىرەنە، ئىدى بە جۋاۋ پەشەپىيەۋە دەۋىۋەنەۋە ژيان ۋە دەۋىۋەنەۋە گوزمرانى ئەۋە خەلگە، بەلام سەربازى دوۋە لەمەرنەۋەۋە كەستىكى گەشەپىن بوۋ، بۇيە شەكەۋى بە باشى دەخۇندەۋەۋە بە گەشەپىيەۋە دەۋىۋەنەۋە خەلگەۋى ئەۋە شارە، بۇيە ئەۋە شارەۋى لىبىۋە بەھەشتى دونيا.

دلى كەسانىك كە گەشەپىن، بە بەراۋە لەگەل دلى كەسانىك كە پەشەپىن، جىۋاۋزىان ھىندە زۇرە دەتۋانم بلىم، ۋەگە پەشە سەپى ۋەيە.

بارودۇخ ۋە پەشەتەكانى ژيان، ھىكەمتى ھەلسۈرەنەۋە ژيانە، بۇيە دەيتە بە بەشە پىتراۋى خۇمان ئەۋە پەشەتەنە پازى بىن كە دىتە پەگەمان.

دنيايەكى سەپىرە!

ئارامگرتىن دەھان لە ژيانى ئىمەدا، ئەو جىمەنتۆۋ لەمە كە بەكار دىت لەۋىدا ۋەك رېزو سۆزۈ بەزمىۋ مىھرىبانىن، ۋەك لىبوردن دەھان، شىشەكان دەبنە ھۆى بتموۋ نەرمانى بىناكە، راگرتى ئەو ھەموو نەۋمە لەسەرىك ھەروەك ئارامگرتىنە لە ژياندا، لە بەرامبەر بچوكتىن كىشە تا گەورەترىيان دەھابە، جىمەنتۆۋ لەمەكە دەبنە ھۆى يەكگرتى شىشەكان ۋە پىكەۋە دەبنە سىبەرۋ داپۋشەرۋ جىياكەرمەۋ لە ھەر خانوۋ بالەخانەيەكدا، كاتىك مەۋقەنىك بەرپىز بىتۈ رېزى خەلگى بگرتى ھەموۋان رېزى لىدەگىر، ئەگەر مىھرىبان ۋە بەسۆز بىت، ھەموۋان خۇشيان دەۋىت، ئەگەر لىبوردەبىت ئەۋا دۈزۈمەكانىشى دەكاتە دۈستى خۆى، نەك تەنھا ئەۋانەي كە خۇشيان دەۋىت خۇشەۋىستان زىاتەر دەبىت.

ئەگەر كەسنىك بەم شىۋىمە وردىتتەۋە لە ژيانى خۆى، نەخشەيەكى جانۋو رېئوۋېك بۇ ژيانى خۆى بكتىشەتۈ ئامانچەكانى دىارى بكات، بېرىار بىدات كە كەسنىك باش بىت بۇ دەۋرۋېرۋ كۆمەلگەكەشى بە گشتى ۋەك گورد دەلج، (ئەگەر گۈل نىت، دېركىش مەبە)، ئەگەر ھەركەس لە ئىمە ناتۋانين كارۋ پېۋۋەي باشمان ھەبىت، ئاۋھاش خۇمان بەدۋرۋېرگىر لە كارى خرابۋ نابەجى، ئەۋا ئەۋ كات دىنياش خراب نابىت، پېۋىست ناكات لەمەۋدۋاش بلىين، دىنيا خراب گۆرۋاۋ، چونكە ئەۋەي دەگۆرپەت ئىمەين، نەك دىنيا، ھەلبەت بەدەر لەۋ گۆرۋانە فېزىيۋى كىمىيائىنەي كە لە گۆى زەۋىدا ۋوددەن.

ۋىستەم قەمەك بەكم، يان كارىك ئەنجام بىدەم، يان ئامۇزگارى كەسنىك بەكم، يان بېشنىارنىك بەكم، يان پەخنەيەك بگرم. خالى دۋى ئەۋە ئەندازىار دەبىت بزانىت، ئەۋ خاكەي كە خانوۋ، يان بالەخانەكەي لەسەر دروست دەكرىت، ج جۆرىكە تاكو بەپىنى جۆرى خاكەكە بېرىار بىدات بىناغە ھەلگەن، مەۋادى پېۋىستى تىدا بەكاربەين، ئىمەش دەبىت بزانين لە ج بىنەمالەۋ خىزانىكىن، چونكە كاتىك ئەۋە دەزانين، ئاگادارى رابردۋى خۇمان دەبىن ئەۋ كات ئەقلمان دەكەينە سەرۋك حىكومەتىكى نازادىخۋازو لە كۆنگرىمەكى ئەقلىندا باشۋ خرابەكان لىك جىيادەكەينەۋە، ئەۋ كارە باشانەي كە پېشنىانمان ئەنجاميان داۋن، سوديان لىۋمردەگىرۋ ئەۋ ھەلەنەي كە گراۋن دوۋبارەيان ناكەينەۋە، چارەسەريان دەكەين.

بەھىزى بىناغەي بىنيەك چەندە گرىگە بۇنەۋەي كە تاجەندىن سالى بىننىتەۋە لە ناۋ نەچىت، ئاۋھاش مەتانە بەخۇبۋن گرىگە لە ژيانى ھەر تاكىكدا، ھەروەك چۆن بوۋنى دىۋارەكان گرىگىن تاۋەكو ھەموۋان سىنورى يەكدى بزانين، نەپنىەكانىيان پارىزراۋ بىت، ئاۋھاش پېۋىستە لەسەر ھەركەس سىنورى خۆى بزانىتۋ خۆى خاۋەنى خۆى بىت، واتە: ھەندئ لە كىشەۋ خۋاستەكانى تەنھا بۇ خۋى خۆى باس بكات، چونكە تەنھا ئەۋ شاپستى ئەۋمەي كە ھەموۋ رازەكانى لادىركىت.

ئەۋ شىشانەي كە سەققى ھەر نەۋمىكىيان لىدروست دەكرىت، ۋەك

زۆرچارگە ۋوداۋىكى لەناكاۋ، يان شتىكى سەرسۈرەنەر لە ژيانماندا ۋوددەت، يەكسەر دەللىن چەند دىنيەكى سەپەرە!

كاتىك كەسنىك پەقتارىكى نابەسەند دەنۋىت، دەللىن دىنيا خراب بوۋە، يان خراب گۆرۋاۋ.

كاتىك بالەخانەيەكى سەد نەۋمى بە جانۋىر دىزايىنۋ پېشكەۋتۋىر شىۋازۋ خزمەتگۈزارى سەردەم دروستەمكرىت، دەللىن، ئافەرىن دەبىت ج ئەندازىارىك ئەم نەخشە جانۋەي كىشاپىت ئاخۇ ج بىمەتىك بىت؟

ژيانى ئىمەش ھەرنائۋاھىيە، ژيان ۋەك ئەۋ ماددە خاۋە سەرمەيائىنەي كە ئەۋ ھەزاران بالەخانە جانۋو دىگىرەي تىدا دروست دەكرىت، خۇشمان ھەمان ئەندازىارى بىناسازىن كە دەتۋانين ئەگەر بمانەۋىت بالەخانەي ھەزار نەۋمى لىدروست دەكەين، ئەگەرنا سەركەردانۋ بەدبەخت دەبىن، ھەرگىز ناتۋانين چىژ لە خۇشەيەكانى ژيان ۋەرېگىر.

لە سەرمەتاۋە ئامازەم بەۋە كىردۋە كە ژيان ۋەك ماددە خاۋە سەرمەيائىەكانى دروستكرىنى خانۋوبەرمەيە، كاتىك ئەندازىارىكى سەركەۋتۋو دەپەۋىت نەخشەيەكى ناۋازمۋ جانۋ بىنەخشىنىت، دەبىت سەرمەتا بزانىت سىنورى ئەۋ زەۋىيەي كە دەتۋاننىت بىني لەسەر دروست بكات چەندە، ئىمەش دەبىت بزانين لەۋ كۆمەلگەيەي كە تىدا دەۋىن چەندە دەمەلاتمان ھەيە، واتە بزانم كە من كىم؟ ئايا (دايەك، باۋەك، خۇشەك، بىرام... ھىند) ۋە تەنھا لە سىنورى كەسايەتى خۇمدا، ئەگەر

۱۹ چا مەھسۇلە

گەرانی

مرۇف

بەدوای مانادا

پى دىگوتىن، گەر خۇت كارمەت ئەنجام نەدەيت، بىرۈش بەدو مەھىنە كەسكىكى تر بۇت ئەنجام بدات، لەبەرئەدو دەيت خۇت بىر لە ژانەت بىكەيتەدو بېشېنى باشتىرىنىش بىكەيت.

دەيت:

- وئىناى خۇش بىكەيت گەر وائى نەبەيت، چۈنكە رۇزىك ھەردەيت بەدوچۇرە دىت.

- نىخو بەھاي بوونت پەرە بېدەيت بە باومرەھىنان بە ژان.

- دەرەك بەدو بىكەيت كە ھونەرى ژان ئەومىنىيە كە ناخۇشەيەكانت لەناوبەرەيت بە ھىندەى ئەدو كە لەمۈدە سەرچاومىان گرتوۋە كە لەگەلئاندا گەشە بىكەيت، لەم كاتەدا باومر بە بوونى خۇت گەورە دەيت، باشتىرىن بەلگەش لەسەرئەدو كە ژان ھەيە ئەومىيە كە نىمە لە ژانداين، خۇ نەگەر ژانەيت بەخشىكى پىرۇز دىت، ئەى بۇچى تەرخانى نەكەين بۇ شتى گەورە رۇزدار؟ چۈنكە شەمەندەھەرى ژان زۇر خىرايە، دەيت جىز لەو گەشتە بىيىت سەرچاۋە، وسفە مەنەيت

پى دىلخۇشبوون، بەشدارى تىدا بىكەن، دىك بە ماناى مرۇفبوونىان بىكەن، (د. فرانكلىن) لەو كىتەدا كە دواى ئەم ئەزمۇنە نووسى بە ناوى (گەرانى مرۇف بەدوای مانادا) دەلت:

لەو گرتوخانەدە ئەم بىزىشكە كارى لەسەر ئەدە دەرەك كە ئەو مرۇفانە خوديان بۇ بىگىرەتەدو، بە لاپەنى كەمەدو ھەندىك نامانجىان بداتى لە ئاينەدەدا، دەبوايە ھەلىك ھەبىتو لەسۈچىكەدو رۇشناى ھەبىت بۇ ژانەيان، تاكە شتىك كە ھەبوو لەو شوئەدەدو دەبوايە كارى لەسەر بىكرىت ئەومبوو، واپان لىبەكەيت ھەست بە گىرنگى خۇيان بىكەن لەگەل ئەدو كە چواردەورەشيان پىر مەترسى بوو، لەگەل ئەو ھەستەشدا كە ژانەيان ھىچ ماناۋ نامانچو نىرخىكى نەماۋە.

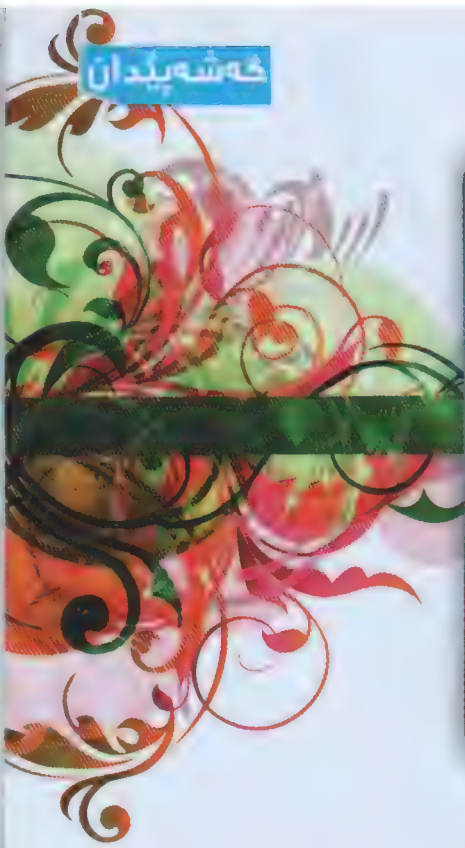
ھەندىك لە زىندانەيە بېھىواكان دەيانگوت: (ھىچ شتىك نىيە باومرمان بۇ دروست بىكات، بەدو دواى ئەم ھالە نىمە دەين)..

ئايا جى دەلتەيت دەرىبارەى ئەم وتەيە؟ جى دەكەيت سەبارەت بە كەسكى بەدوچۇرە بېھىۋا؟ زۇر بەساناى

* باومرەكى پىر مەمانە بەدو، كە تۇ بۇ مەبەستىك لەم ژانەدا دروستبوويت:

لە بارەى ئەم باومرەدو جىرۇكى (فىكتۇر فرانكلىن) م ھاتەدو ياد، فىكتۇر بىزىشك بوو، لە سەرمەتاي لاويدا نارەيان بۇ يەكەل لە گرتوخانە سەربازىيەكانى نازىيەكان، لە كاتى جەنگى جىھانى دوۋەدەدا، كاتىك چوۋ بىنى كە ھالى ئەو گرتوخانە زۇر مەترسىدارەو خالىيە لە ھەموو ھۇكارىك بۇ ژانەى مرۇف، سەرمەيەكى زۇر، ئەو نەخۇشەيانەى كە بەندىيەكان پىۋەى دەتلانەدو، بىرسىتى، ژان لە ژىر مەترسى مردنى رۇزانەدا، سەرمەيە ھەموو مەبەتەيەكان ئەم بىزىشكە توانى بەختەومرەنە بۇى بىرپارى خۇى بدات، كە مل نەدات بۇ ئەو دەسەلاتدارەى كە ئەو گرتوخانەيەى بەرپەدەدەرد، ژانەى بەندىيەكانى زىندوۋكردەدو، بەدو كە واپان لىبىكات وا بىرىكەنەدو وا بىننە پىشچاۋى خۇيان كە لە دەردەى ئەو گرتوخانەيەن، ئەو بىرى خۇيان بېئىنەدو كە ھەزىان لەجى بوو

گۆرانى لىھاتوويىيەكان

بەشدارى ھاۋىيەشى بىكات بە پەيامى ئاپنەكەى بۇ ھىروونى لىھاتوويى نوئى گەشەپىدانى لىھاتوويىيەكانى ئىستىتو برەۋپىدانىيان.

۸- ھەروەك دەگۈنچىت بەرنامەكان ھەمەجەشەن بىن، ۋەك ئەم بەرنامەنى راسستەوخۇ نازىستەوخۇ دەربارى لىھاتوويىيەكى دىيارىكاروۋ نىشانەكانى، يان چۈننىيەتى بەدستەننىيانو گەشەپىدانىيان، ھەروەھا بوارەكانى سوودلىۋەرگىرتىيان دەدوۋىن، يان دەربارى چۈننىيەتى بەشدارى پىكىردى ئەم لىھاتوويىيەكان لە گۆرانىكارىيەكانى ژيانى مەۋفۇدا دەدوۋىن، يان دەربارى برەۋدان بە كۆمەلگاپەك، يان دەربارى ئەم سوۋدانەكى لە راپىردو ئىستادا بە مەۋفاپەتتىيان گەپاندوۋە، دەگۈنچىت ئەم بەرنامە ھەمە جەشەن بىن.

۹- رېگەى بەدستەننىيانى خەلاتو سازدانى پىشېرېكى زۇر گىرنگە، چۈنكە ھانى گەشەپىدانى ئارەزوۋ لىھاتوويىيەكان دەدات، ئەگەر ئەم سوۋدانەى پىشېرتى تىيادابىت، يان ئەگەر بەدىلىك بىت بۇ ئەم لادانو ھەسادەى كە دەستېتو بەرنامەكەى بەتالىۋ ھاۋرېپەتى چىنېكى ئاپاكە، بە دىنلېپىيەۋە برەۋدانو گەشەدان بە لىھاتوويىيەكانو تەشەپىكىردى لەناۋ لاداندا، گەشەدانە بە نەتەۋەم بە مەۋفاپەتىۋ پاراستى گەنجانە لە لادانو لەدەستچوون.

۲- ھەندېكەس ئەم لىھاتوويىيەكان بە ھىروونو خۇماندوۋىكرىن دەستەخەنۋ لەگەلېداۋ راپىنان بە دىرژاى سالان تاۋەكو مومارسەكرىنى ئاسان بىت لەسەريان بە بەراۋردىكرىنان لەگەل كەسانى تردا.

۴- لىھاتوويىيەكان رەنگە لە زماندا بىن، يان لە ئەدەبىو شىيەرو بەشەكانىدا بىن، يان رەنگە جۈلەپى بىن، ۋەك ۋەرزى جەستەپى، يان رەنگە ھونەرى بىن، ۋەك ۋەنەو دىنگو شانۇۋ ھونەرى شىۋەكارىۋ بەشەكانىيان، يان رەنگە ئەم لىھاتوويىيەكان زانستى بىن ۋەك داھىنانكارىيەكانو بۋارى كۆمپىوتەرۋ ھەمەۋ لىھاتوويىيەكانى تىرى بۋارە جىاۋازەكانى ژيانى مەۋفۇ.

۵- ھەرچەندە لىھاتوويىيەكانى مەۋفۇ زىادىكەن، ئەم زىاتەر دەرگەى بەخشىنى بۇ دەكرېتەۋەم بەرھەمۋ ناسەۋارى لە نېۋان خەلگىدا زۇرتەر دىمېتو پەيۋەندى زىاتىرى بۇ پىكىدېتو بەشۋ جۇرى جىاۋازى دەستخستى رۇزى بۇ ئاسان دەبىت، كە لەۋەۋپىش نەۋوون.

۶- بەدلىپىيەۋە گەشەپىدانى لىھاتوويىيەكانى مەۋفۇ برەۋپىدانو بەردەۋام بوۋىيان، كاتو ھەۋلو ماندوۋىبونىكى دەۋىت كە بۇشاىپەكانى مەۋفۇ پەدەكاتەۋە، بەمەش كاتى بىيەرھەمى ناپىتو بەشتى بېماناۋ لاۋەكىيەۋە سەرھال ناپىت.

۷- لە پىناۋ ھەمەۋ ئەمانەدا پىۋىستە

بەراستى گۆرانىكارىى لە مەۋفۇدا زۇر گىرنگە، چۈنكە مەۋفۇ دەكاتە بوۋنەۋەرىكى جالانو راستەقىنە كە ئەمە ئامانچى كىردارى گۆرانىكارىيە لە ئىسلامداۋ لە ميانەى پەۋسەمەكى گىشتىرى پەۋرەدەمىۋ كۆمەلەپەتىۋ راپەپانداندا رۋەدەدات، كە تەركىز دەخاتە سەرگۆرانىكارىى لە پىنچ شتدا، ئەۋانېش بىرېتىن لە:

۱- ھەنەمەتو بىروپۇچوون.

۲- گىرنگىيەكان.

۳- لىھاتوويىيەكان.

۴- پەۋەندىيەكان.

۵- پىشەنگىيەكان.

ئېمە لېردا تىشك دەخەپنە سەر گۆرانىكارىى لىھاتوويىيەكان لە رېگەى ئەم جەند خالەى خۋارەۋە:

۱- لىھاتوويىيەكان مەۋفۇ بەرەۋ باشتەدەپەن، ئەمانە لە نېۋان شتەجىپايەخەكانو ئارەزوۋەكانو ئەم شتانەدان كە مەۋفۇ خۇشى لىيان دىت (ھەرچەندە ھەندىچار مەۋفۇ شتانىكى پىخۇش نىيەۋ لىشيان دەترسېت).

۲- ھەندىك كەسېش ئەم لىھاتوويىيەكان ھەر لە ھىترەتەۋە ھەپە، يان بەخىراۋىكى خۋاپىيەۋ پى بەخشىۋن بەپى ھەۋلو لېپىران، يان ھىروون لە كەسانى ترەۋە، بەلام ئەم كەسانە كەمەن لە ناۋ مەۋفاپەتىدا.

تەندروستى بۇ ھەممىۋان!

شاگۈل عوسمان

4- پزىشكى مىندالان: پىۋىستە رەجەۋى بابەتى مىندال بىكرىت، لە روۋى پۇستەرو يارى شۈيىنى تايىبەت بە پاكىردىنەۋى مىندال، تەننەت كورسى شۈيىنى دانىشتەنەكان ھەممۋى جىگەى سەرنجى مىندال بىت، بوۋىنى چەند جەرياپەكى مىندالان، گۇفارونامىلىكەو كىتپى تايىبەت بە نەخۇشىيەكانى مىندالو چۈننىيەتى مامەلەكەردىن لەكەل مىندالى نەخۇش، بوۋىنى (تى فى)كە كە ئەفلام كارتۇنى بەسۈدو بابەتى مىندالانەى لىۋە پەخشىكرىت.

5- نامادەبوۋان و نەخۇش رەجەۋى ئەۋە بەكەن كە جۇرى پىسپۇرى دىكتۇر كاتى چاۋمروۋانى پىۋىستى دەۋىت، بۇ نەۋىنە نەخۇشىيەكانى پىست كەمتر مانەۋمىيان دەۋىت لە لاي دىكتۇر، چۈنكە نەخۇشىيەكە جەستەيىپەو بىنراۋە، لە ھەندى خالەتى زۇر تايىبەدا نەبىت، پان نەخۇشىيەكانى ھەناۋ پىۋىستى بەۋە ھەيە دىكتۇر دوۋجار زياترنەخۇش بىيىنىت، چۈنكە دۋاى شىكار جارىكى تر نەخۇش دىمىنىتەۋە، بە پىچەۋانەۋە نەخۇشىيەكانى ددان و نەخۇشىيەكانى دۋاى نەشتەرگەرى كاتى زياترى دەۋىت بۇ مانەۋە لاي دىكتۇر، چۈنكە دىكتۇر جارسەرو شىكار خۇى نەنجامى دەدات، ۋەك ئەۋە ۋايە نەشتەرگەرى بچوك

ھەريابەتلىكى ترى سودمەند بىت، بوۋىنى كامپىراى چاۋدىرى مايكى پىۋىست بۇ ھەر بابەتلىكى كىتوپرو پىۋىست بۇ ناگاداركدنەۋە.

2- دابىنكردىنى گۇفارو كىتپو نامىلىكەى بەسۈدو دانانى لە شۈيىنى تايىبەت، ھاۋشۈۋى كىتپىخانەيەكى بچوك، نەك ھەرەمەكپانە لەسەر تەپلەككە داتراپىت، ھەندى پۇستەرى پزىشكىو پاشان رىنمايى پىۋىست بۇ نامادەبوۋان، ھەرومە دابىنكردىنى گەرمىو ساردى بۇ ھۆلەكە بەپىي وەرزەكان.

3- بالەخانە پزىشكىيەكان: دەبىت پىش ئاسانسور كە پىۋىستە بوۋىنى ھەبىت، بۇردىكى تايىبەت ھەبىت بە ناۋى دىكتۇر پىسپۇرىيەكەى ۋمارەى نەۋم ۋمارەى زوۋرى دىكتۇر ۋمارەى تەلەفۇنى پىۋىست، ھەرومە بوۋىنى بەشى تىشكو سۇنەرو تاقىگەو دەرمانخانەو بوۋىنى كۇگاپەكەى گىشتى بۇ نەۋىنە پىۋىستىيەكانى خواردنەۋەو خاۋلىو كىتپىكىس ھەندى پىۋىستى تر، بوۋىنى جەرياپ تايىبەت بەگۋاستنەۋى نەخۇش لە سەرمەتاي بالەخانەكە بۇ لاي دىكتۇر، بە تايىبەتى گەر نەخۇشەكە ئازارى زۇرى ھەبوو، پان بۇ نەخۇشەكانى ئىسكو شكاۋىو نەشتەرگەرىيەكانو نەخۇشىيەكانى سىو رەبۇ.

زۇرىكىمان پۇزانە سەردانى نەخۇشخانەو كلىنكە تايىبەتەكانى دىكتۇرەكان دىكەينو كاتىكى زۇر لە چاۋمروۋانىدا بەسەردەيىن، بەلام ھەندىجار ئەۋ نەخۇشخانەو كلىنكە كە مەلەندى تەندروستى گىشتىن كەۋكۈرى تىدا بەدەمكرىتو چاۋمروۋانىيەكان بىزارمان دىكەن، لەۋانە نەۋىنى شۈيىنى پىۋىست بۇ دانىشتىن نەۋىنى ھۆلىكى فراۋانو پاكۋاخاۋىن، كە پىۋىستە دەرگا پەيۋەندىدارەكان ھەۋلى باشترىدەن، لە پىناۋ تەندروستى زياتر بۇ ھەممۋان و كەمكردىنەۋى ئەۋ كەۋكۈرپانە، تەننا چەند پىشتىيارىك دەخەينە روۋ بە ھىۋاى نەۋى بىيىتە جارسەرى پىۋىستو خزمەتى زياتر بە ھەممۋلايەك:

*لەخزمەت نەخۇش و نامادەبوۋاندا:
1- بوۋىنى ھۆلى چاۋمروۋانى پىۋىستە گرنگى زۇرى پىبىرەت، ھەر لە دابىنكردىنى شۈيىنى دانىشتىنى گونچاۋو فراۋانو دىگىر. ئاسايىپە بوۋىنى (تى فى)يەك، بەلام رەجەۋى ئەۋە بىكرىت لەسەر كەنالو بابەتى بەسۈدو ھەمەرىنگ بىت. ياخود دىتۋارىت بە سىدى بەرنامەى تايىبەتى كورتو پوخت، پەخشىكرىت، گەر بە زامانى كوردى بىت باشترە، بابەتەكان لەسەر ئەۋ جۇرە نەخۇشىيەكانە بىت لە بوۋارى پىسپۇرى دىكتۇردا بىت، پان

سەرەپى

ھەممۇ

شتىك

دەگونجىت زۆر كات مۇقەھەن تووشى
خەمبارى مەندوبوونو بېزارىت بىكەن...
بەلام تۆ، بەردەوام بە لە
خۇشويستنتا.
كاتىك سەركەوتن بەدەستىيىت.
دەگونجىت ھاورى ساختەكانتو دوژمنە
راستەقىنەكانت بۇ دەرىكەوت، بەلام تۆ
بەردەوام بە لە سەركەوتنەكانت.
دەگونجىت زۆر كات بە وتنى راستىيەكان
تووشى سەختى بېيت.
بەلام تۆ بەردەوام بە لە راستىيەكانت.
دەگونجىت ئاباگى بېيىنى لەو كەسانە
كە رۇژىك پارمەتتە داون.
بەلام تۆ بەردەوام بە، لە پارمەتتە!
دەگونجىت ئەو چاكەيە ئەمىر
كردوتە بۇ سەي لە ياد بىكىت.
بەلام تۆ بەردەوام بە لە چاكەكردن!

بېست كە ئەم بە پىچەوانەو ناگادارى
نەخۇش بىكىتەو كە كارىگەرى
دەروونى زۆر كارىگەرى ھەيە لەسەر
چارەسەرەكە، چۈنكە نەخۇشەيەكە
جەستەيەو بىنراو، ياخود سەردانى
دەتۇرە دەروونىيەكان وا بېويست
دەكات مەمەلەيەكى دروستو ژىنگە
تاك رەجاوبىكىت، ديارىكىرنى جۆرى
نەو خواردانەي بە سوودنو كارىگەرى
باشان ھەيە لەسەر نەخۇشەيەكە لە رى
نوسراوىكى تاپەتەو (رەجەتە) بىرىت
بە نەخۇش، چۈنكە ئەوانەش بەشىكىن لە
چارەسەر، پاس لەو خواردانە بىكات كە
بېخوات نەك ئەوانەي لىي قەدەغەگراون،
بان گەر بېويستى زياترى كىرد لە رى
رەبۇرتى تاپەت بە ھاوكارى دىكتۇرىكى
خۇراكانى جۆرى خۇراگەكە دابىن بىكىت
بۇ نەخۇش...

* خەمەتگوزار: بۇ راگرتىنى
پاكوخاوينى سەلامەتى تەندروستى
تاكى نەخۇش نامەمبوان، بېويستە مافى
ئەو پىكىرىت لە دابىنكىرنى جلوبەرگى
تاپەتەو دەستىكىش پاكوگەرەموو
مەقەغە پىش نەخۇش نامەمبوان
ھەموو شۆيەنەكان پاكوگەرەيتەو، جۆرى
دەستشۇر تەوالىتەكانو بەلوعەكان لە
جۆرى باشتىرىن بېت تا نەبىتە ھۆى
گواستەنەو فابىرۇس لە كەسىكەو بۇ
كەسىكى تر.

تاپەتەندى تر سەبارەت بە
نەخۇشخانە مېلىيەكانى گەرەكەكانو
شارو ھەزاو گوندو ناحىيەكان،
بېويستە سالانە چەندجارتىك لە رى
سەمىنارو ۆرك شۇپو سالايدى تاپەت بۇ
گشت چىنو توۋزو رەگەزو تەمەننىكەو
بۇلىن بىكىتو بابەتى تەندروستىو
مەمەلەكەردن لەگەل نەخۇش جۆرى
نەخۇش نىشانەكانيانو كارىگەرىيە
دەرونيەكانو قۇناغەكەشەيەكانى مۇفۇ
ھەر گۇرانتارىيەكى ترو فرىاگوزارى
سەرەتايىو خۇراكانىو سەلامەتە
ژىنگەيەكان، كە چەند كارىگەرى ھەيە
لەسەر تەندروستى مۇفۇ، پىشكەش
بىكىت. بەپىي بەرنامەيەكى تاپەت
سەردانى ھوتابخانەو داپەنگاوا خەجەكان
بىكىت تا لەننىكەو شارەزى جەستەو
جۇننىيەتى مەمەلەكەردن لەگەلئاندا بن،
بە پىي قۇناغەكانى تەمەنيان لە ھەموو
گۇرانتارىيەكاناگادارىيەتو كۇنتىرۇلگەردى
بارى دەروونى مۇفۇ.

ئەنجام بەت، بە پىچەوانەي ئەوئەي كە
پىشك چارەسەرەكە دەتە بە نەخۇش
خۇ، دەپىت لە پادمان بىت كە راگرتىنى
پاكوخاوينى نارامى ھولەكەو پاراستىنى
كەلۈپەلەكانى لە ئەستۇ ھەموواندەيە.
* سىكىتەر: كاتىك دەچىنە سەردانى
ھەر پىشكىك، يەكەم كەس كە چاومان
بېدەكەوت سىكىتەر، بېويستە كەسىكى
بە ئارامو كۇمەلەيتى بىت، كەمىكىش
زانبارى لە بوارى پىسۇرى دىكتۇردا ھەبىت،
واپىيىستە كەسىك بىت نامەمبىرەيت بۇ
ئەم كارەو كەسىكى لىھاتو رووخۇش بىتو
جوانترىن مەمەلە رەجاو بىكات، سىكىتەر
كارىگەرى زۆرى ھەيە، بېويستە سىكىتەر
چاودىرىيەكى تەواو ھولەكە بىكات لە
ھەموو روويەكەو پىكىشەتتى ھەموو
ئەو بابەتەنەي پىشوتىر پاسى لىئومكراو،
پىش نەخۇش نامەمبىت، خىشەيەكى
لەبەردەستىدا بىت بە پىي كاتو ژمارەو
رەزىنەندى بۇ نەخۇش بۇ رۇژىك دىكتۇر
لە ژمارەي ئەو رۇژە ناگادارىكەتەو،
(سىكىتەر ناگادارىكىتەو ئەو ژمارەي
نەخۇش، بۇ رۇژىك كە ئەمەش بەپىي
بوارى پىسۇرى دىكتۇر جىاوازدە)، كاتى
تەواو بەت بۇ سەردانى نەخۇش بۇ لاي
دىكتۇر لە رووي كاتىرۇمىرو رۇژى ديارىكراو
تاكەمترىن كات چاومروانى دروست بىت،
مراجەو نەخۇش بە پىي كاتىك خىشەي
پىكەوئەي سەردانى دىكتۇر بىكەنەو.

* دواندى دىكتۇر نەخۇش،
بېويستە بەپىي كاتى ديارىكراو
بىگاتە كلىنىكو نەخۇشخانەكە، دىكتۇر
تاپەتەندىيەكى زۆر گىرنگى ھەيە،
ھەمىشە مەمەلە نەرو نىيانىيەكانى
كارىگەرى زۆر دروستى دەپىت لەسەر
دەروونى مۇفۇ، چۈنكە مەمەلەيەكى
مۇفانەيەو لاي خوداو پاشان لاي
خەلىكش رۇژدارە، بە زمانىكى پاراو
سادە كە نەخۇش لە ھەموو ھۇكارو
جۆرى نەخۇشەيەكە بىكاتو خۇي بە
دووربىگىت لە زمانىكى پىشكى، يەك
يەك نەخۇش سەردانى دىكتۇر بىكەن،
بۇ ديارىكىرنى جۆرى نەخۇشەيەكە،
رەجاو تاپەتەندى نەخۇش بىكىت،
نەخۇش ناگادارىكىتەو لە لايەن
دىكتۇرەو ھەموو چارەسەرەكە بە كارىيىنى
نەك ھەر نازارى نەما واز لە چارەسەرەكە
بەيىنىت، بەتاپەتەي بۇ نەخۇشەيەكانى
ھەناو ئەو نەخۇشەيەكى نەخۇش تەنھا
ھەست بە نازار دەكات، يان نەخۇشەيەكانى

جوانترىن دەرېرىن!

خەيالى مەكە: واممزانە خەلگى
ھەممويان فرىشتەنو خەونەكانت دەھىنە
دى، كۆپرانەش مەمانەيان پى مەكە،
چونكە پۇژىك دادىت دەگىرىت بۇ دىپاكى
ساويلكەبى خۇت!

وەكو ئاۋ بە: ئاۋ نەگەر لە شىۋەى
دۆپەشدا بىت، دىتوانىت تاشە بەردى
گەرە كۈن بىكات، بە مەرجىك بەردەوام
بىت!

خەمبار مەبە: چونكە خەم ئاۋى
شىرىن سازگار تال دەكات، خونچەو
گولەكان دەكاتە دىك، باخچەو بىستانەكان
دەكاتە بەردەلانىكى وشكو بىكەلك!

تاۋان: مەروانە بۇ بچوۋكى تاۋان،
بىروانە بۇ گەۋرىمى ئەو كەسەى سەرىپچى
دەكەيت!

دىنيا: دىنيا وەكو ئاۋى دەريا وايە،
ھەرچەندە زىاتىرى لىبۇخۇيتەۋە، زىاتىر
تىنوت دەبىت!

كورسى: بەھۋى كورسى دەسلەتو
پلەو پايتەۋە خەلگى بە كەم مەزانەو
لە خۇت بايى مەبە، نەگەر كورسى
دەسلەتو پلەۋپايە، ھەمىشەبى
بوۋايە، ئەۋا دىنبايە نەدەگەيشتە
دەستى تۇ!

مەۋستە: لەسەر ھەلەكانى رابردووت
رامەۋستە، چونكە ژيانى نىستان لىدەكانە
دۆزەخ، ئايندەشت تىكدەشكىنەت، تەنھا
ئەۋىندە بەسە كە پەند لە رابردووت
ۋەرىگىرىت، ئەۋ كات ژيانىكى نوۋى
پەرمەكى نوۋىت پىدەبەخشىت، گەر
ھەلەكانى رابردووت دوۋبارە نەكەيتەۋە،
دەتوانىت بىبىتە كەسىكى سەركەۋتوۋ بە
ئەزمون!

كى رەلى لىتە؟ ئەگەر خەلگى رەقان
لىت بىت، بەلام تۇ مەمانەت بە خۇت
ھەبىرۋ رەزى خۇت بىگىرىت، زۇر باشترە
لەۋەى كە خەلگى خۇشيان بوۋىتو تۇ
رەقت لە خۇت بىرۋ مەمانەت بە خۇت
نەبىت!

خۇرەلەتو خۇرناۋابوون!
رەنگە مەدە بىھىۋايى ھەممويان ژىانت
زەۋت بىكات، بىروانە ئەۋ جىگەبەى كە
ھەممويان سىپىدەبەكى نوۋى خۇزى لىۋە
ھەلەلەت، بۇئەۋەى وانەبەك قىزىبىت،
ئەۋ وانەبەى كە خۇاى گەرە دەپەۋىت
ھەممويان خەلگى قىزى بىن، سەرنج
بىدە خۇرناۋابوون ناپىتە بەرەبەست
لەبەردەمى خۇرەلەتەندە، لە ھەممويان
سىپىدەبەكى نوۋىدە.

ئاۋازى ژيان: ھەممويان فرمىسكىك كۇتايى
دەت، ھەممويان خەمىكىش كۇتايى دەت، كۇتايى
ھەر فرمىسكىك بە خەندە دەت، ھەممويان
خەمىكىش بە خۇشى دەت، ھاۋكات ھەممويان
خەندەبەكىش كۇتايى دەت، ئاۋازى ژيان
ۋەھايە، سەرمەۋا كۇتايى ھەبە، ژيان خەندەو
گىرانە، ئىدى زۇر دىلخۇشۋ لە خۇبايى مەبە،
زۇرىش خەمبارو بىھىۋا مەبە!

پىنۋوس: پىنۋوس ئەۋ ھاۋرەپەتە
كە بەردەوام لەگەلتەدە، مادەم تۇ گىرنكى
پىدەمەت، ئەۋ ھۇكارەپە پىناسى كەسايەتى
تۇ لەسەر پەراۋەكان دەكات، پىنۋوس
ئەۋ بەخشەبە كە خۇاى گەرە وەكو
پوۋناكىيەك بە ھەندىك كەسى بەخشىۋە،
پىنۋوس سىكالى مەزۇمىيەتى خاۋەنەكەى
لەسەر پەراۋەكان ۋىنا دەكات، پىنۋوس دەبىتە
ھۇى پوۋناكىرەنەۋەى رەنگە تارىكەكانو
گەبىشت بە بەختەۋەرى ھەمىشەبى!

ھەلەكانەن: گىرەت نىبە كە تۇ ھەلەت
كردوۋە، تەننەت نەگەر ھەلەكەشت
گەرە بوۋىت، ئەۋەش گىرنىك نىبە كە
تۇ دان بە ھەلەكەتە دىنەتو نامۇژگارى
بەرامبەرمەكت قىۋول دەكەيت، بەلكو كارى
گەرەو گىرنىك ئەۋەبە كە ھەرگىز جارىكى
دى نەگەرەپتەۋە سەر ھەلەكەردن!

پەروەردە

38

36

40

39

43

42

46

44

گومانىڭىزدىن

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام

بەشى بىلەن بىرگە كۆتۈرۈش

ۋاتىكېچىت، بەلگى ئىگەر بېچىنە نىئوناخىيان ھەردوولا ھەزدەكەن ژيانىكى ئاسودىيان ھەيىت، لەگەل ئەۋەشدا، دان بە ھەلەكانىياندا نانن، بۇ چارەسىرى ئەم كىشەيە، تاكە پىڭا داپلۇگىكى نەرمو نىانە، دوى ھەرىمەكەيان ھەلەكانى خۇيان بلىن، لە پاشان ھەلەكانىيان بەراۋرد بىكەن، بۇيان ھەردەكەيىت ھەموو ھەلەكانىيان لە دى ھەلەكانى پەك بوۋە، لە تۆۋەنلەۋەكەن دەرۋارە، كە زۇرى نەخۇشەيەكانى ئىستاي ئافرىت لەۋەدايە كە قىشارى دەرۋونى زۇرى بىكرىتە سەر، ۋەك ئەۋەي كە ھەمىشە قىشارى لەسەرىيىت، لە روى ھەلەكەۋەت، بەلام ئەۋە ماناى ئەۋەنىيە ئافرىتىش پەچاۋى ئەۋە نەكات كە چۈن ھەلەكەۋەت بىكات، خۇنەگەر ئافرىتىك بە پىكى ھەلەكەۋەت كە نىشانەيەكە بۇ پىشگرتن بە گومانىردىنى ھەۋسەرەكەي، ئەۋەي باس كە ژيانىكى ئەۋە خىزانە بوۋ كە پىاۋىك لە ئاۋەۋەكەيەۋە گوماناۋى دەيىت، ياخۇد ژىك بە بىچەۋەنەۋە.

بايىنە سەر ژيانىكى دوۋەم كە ژيانىكى تازە گەنجىكە، لە ژيانىكى ئەۋەدا، تەنھا پەك پەرسىيە ھەيە، ئەۋەش بى تەمەنەيەكى زۇر بە داھاتوو، گومانىردىن لە زۇرىيە دۋە پەگەزى خۇي، ئەۋەش لە دوى ئەۋەدەي، كە خۇي بەشكە لەۋە ۋەنەيەكى كە دەيلىتەۋە بۇ ژيان، زۇرىكەن لەۋە گەنجەنە ھەلگىرى

لېكەت لەسەر چۈۋە دەۋەي، لەۋە كاتەي كە تۈرەش دەيىت ھەۋسەرەكەي ھان دەدا زىاتەر گومانى لېكەت، ئەۋە بەدەۋشەيەكى كە ھەمانە، ۋاناکات ھالى بىن لە پەكتەر، باشە چ ژنو مېردىك ھەيە كە كىشەي ئەۋەيان نەيىت؟ بەلام ژيانىكى ھەندىكىيان لەگەل ئەۋە تىران جىايە، ھەندىكىيان لە پىۋانگەي پەكەۋە قەدەكەن، ۋاتا خۇيان دەخەنە شوپىن پەك، ھەم ژنەكە ھەمىشە پىۋەكە، ئەگەر ھالەتەكە پىۋىست بىت بۇ لېپىچىنەۋە پىۋەكە دىكەت ۋەكەش رازى دەيىت، بەلام ئەگەر پىۋىست نەيىت پىۋەكە خۇي پىدەنگ دەكات ۋەكەش دەيىتە شوپىن خۇي باسى بۇ دەكات، ئەۋە ئەۋە ژنو مېردەن كە لە پەك تىدەكەن، بىنەۋەي ھىچ كات داۋى روۋنەكەنەۋە لە پەك بىكەن، بەھانە بەشكى پەھەي داگىر كەردوۋە لە نىۋان ھەۋسەرەكەن، ئەۋەش لە دوى ئەۋە دى كە گومانەكانى چى دەيىنەۋە، ئەۋە خالە ھۆكەرەكەي كەمتەرخەمى ھەردوۋەيە، نىشانەكانى لە ھەردوۋە پەكەگىرەي، ۋەك ئەۋەي چىگەي نوۋستەن جىادەكەنەۋە، بەشەپەن ۋە قەسە نەشەيىرەن بە پەكتەر دەلەين، پىزى پەكتەر ناگىر... ھەتتا، ئەۋە چەندىن نىشانەي تەر، ئەۋە خالىكى زەھە بۇ جىابوۋەۋە ھەردوۋە، بەلام ئەۋە ماناى ئەۋەنىيە ھەردوۋە ھەم بەۋە دەكەن ژيانىيان

لە ژمارەي راپىردوۋە باسمان لە سى جۇر ژيانىكى كەرد، لېرەدا ھەرسى ژيانىكى ۋەردەگىرەن، تا بىتۈنەن جۈنەتەر لېكەن بىدەيىنەۋە.

لە ژيانىكى كەسە خەۋەن خىزانەكەدا سەرۋەرىيەك ھەيە، لەگەل بەرپەرسىيەي خىزانى، ئەۋە بىرگەنەۋە لېكەنەۋەي زۇر جىايە لەگەل ئەۋەنى تەر، ئەۋەش بە ھۇي ئەۋەي بەرپەرسىيە لە خىزانەكەي، ژيانىكى ئەۋە كەسە ۋەدەخۋەيىت لە كۆرتتەن جۈلەي نامۇ بىكۆلەتەۋە، تابگات بە رەستىيەكان، كەمتەن گومان لەبەرچاۋەدەگىرەي، تەنەنەت ھەندىچەر بۈۋى ئەۋە نامىنەيەۋە ۋەتۈۋىزى ھەۋسەرى ئەنجام بەرەي، بە ھۇي ئەۋەنى ئەۋە ۋەتۈۋەش بەدەلىيۈۋەن دىتە كەيەۋە، لە پاشان ھەلچۈن دوى بىرپەردەن، ۋەك لە بەشى راپىردوۋە باسمان كەرد ھەر بىرپەرىك لە تۈۋەنەۋە، ۋاتا بىرپەرىكى ئەگەيۈۋە ناكەل، لە رەستەيەۋە پەكلاگەۋە بۇ باسە شارۋەكان، ھەر لە پىگەيەۋە نەيىيەكان دەگۈۋەزەۋە، لە ھەردوۋە، ئە ئەم دىكەت بىدەركىنەي، نە ئەۋەش ھەزەدەكات بىيىستەي، تاۋى لېدەي جىابوۋەۋە دەخۋەيىت، لە پاشان كە ماۋىيەك تىپەي، ئەۋە ھەلەي خۇيان دەزان، كە خەتەي ھىچ كامىيان ئەۋەۋە، بەلگە خەتەي لېكەنەۋەكانىيان بوۋە، ژىك ئەۋە تۈۋە دەيىت ئەگەر ھەۋسەرەكەي پەرسىيە

پەپولەكان دلىان نامرىتن

پەپولەكان كاتىك بالە
رەنگاۋرەنگەكانيان لىكىدەن، كاتىك
ئەو رۇخ سوكانە سىبەريان بەسەر گول
تېپەردەپىت، كاتىك دەقەن، نەزۇر
بلىند زەوى جىيەلەن، نەزۇر ئەوى خاك
داگىربەكەن، كاتىك لە ئاسمانا سەمادەكەن
لە دەورى يەك دەخولەنەو، گولەبۇنخۇش
رەنگ سورۇ زەردو سېو ئالەكان جاويان
دەپرەنە بالايان، دەميان دەكەنەو، وەكو
بىجۈۋىيەكى بىرسى بۇ بانگەردىن ئەو رۇخ
سوكانە، ئەگەر بۇ ساتىكىش بىت، چوونكە
زۇر شەيدى پروخسارو رەۋشتى بەرزايان،
ئەوانە ھىج كات وەك دەرەقەكان نىن،
نازاريان نادەن پەرەكانيان ھەلئامورەن،
ھىج كات بۇ ساتىكى كەمىش بىت نايان
قەرتىن، دلىان نامرىتن، بۇنى خۇشى
ئەو بۇنخۇشانە تەنھا بۇخۇيان نابەن،
جوانىشىيان لە بەھار دانابرىتن، بۇيە
گولەش ھىج كات دىكى بالايان لە پىيە
بىچكولەو ناسكەكانيان ناچەقەن نازاريان
نادەن!

۶- گومان شىكستە بۇ تىگەشىتن، وانا
بەدخالى بوونەو لە ھەمان كاتىش ئىرمىيەو
ئەمەش لە گول نەگرتن دوورگەۋتەنەۋىيە
لە داپلۇگ، خۇسەپانلىكى رەھابە لە لايەن
ھەردوۋلا، چۆك نەدانى ھىج كاميانە، دواپىش
پەشيمان بوونەۋىيەكى بىكەتكە.
بۇچارەسەرگەردى ھەموو ئەو خالانە،
دەكرىت بە پىچەۋانەۋە ئەو خالانە رەجاو
بىكەت..

۱- ھەرگومانلىك لە داپكېۋو، مەپخەرە
بۈرى راگەپاندىن بۇ گومانلىكراۋ، تاكو چەند
چارىك بە جاۋى زېرى سەبرى ئەكەت.
۲- خۇباراستىت ئەو قايرۇسە تەنھا
پىۋىستت بە مەمانەۋىيەكى رەھابە لە دۋى
ئەۋى كىلى دەروونت عەقۇل بوو.
۳- ھەرچەندىك گومان خرابى زۇرتەر،
بەلام يەكلىك لە باشىيەكانى دەرخەرى
راستىيەكانە، ئەگەر بە دل بۇ راستى
دەگەرپىت، ئەم وتەيەم لەبىر مەكە،
(ئەۋانە دەپانەۋىت بە راستگۈى بۇن،
دەپىت ئازامگىرىش بىن تاكو راستىيەكان
دەردەكەن).

۴- ھەۋلىدە بەرگىرىكى بەھىز بىت،
لەسەر ھەستەنەپىيەكانت، كە ھەست
پىكراۋنن لە لايەن كەسەۋە، ھەۋلىدە زالى
بەسەر خالە لاۋزەكانتدا، وەك توپىۋى
ھەلچون، ياخود ئەو ھەستەي كە گومانىت
بۇ درۋوست دەكات.

۵- ھەۋلىدە زالىبىت بەسەر ئىنگەي
تايەۋىتى خۇت، وەك ئەۋى كە دەۋرۋىيەر
نەپتە ئەۋى بىرگەندەۋەكانت بۇ زىادەردىن
گىرمان، گول ئەو گىرمانانە مەگرە كە
گومان دەخەنەۋە، بەلكو دەپىت بەلگەي
زىندو ھەپىت بۇ دەرخەستى گومانەكان،
ئەك گىرمان.

۶- ھىج كات ھەۋل مەدە تاھەتابە
بەشاراۋىيە بېيەلىتەۋە، تاۋى لىبىت تورەيى
گومانەكان قوۋت بەدەن، پاشان بۈرى ئەۋە
نەپىلىت گومانلىكراۋ ھىج بىرگىنىت، بەلكو
لە دۋى كەلەكەبۈۋىيە گومانەكان ھەۋلىدە،
بە جۇرىكى ھىمەن، گومانلىكراۋ بېيەنە
گۇ، بېنەۋى ھەست بەۋەبكات گومانىت لى
كەردوۋە، وادەرخات تەنھا دەروونت ئازام
دەكەتەۋە، لەۋزە دەرۋەت داپلۇگ بەكەن
دۋى لىك تىگەنەۋە لە دۋى ئەۋەش كە
تىگەشتەن ھەۋو، راستىيەكان ئاسان تر
دەپىرن.

لە كۇتايىدا ھىۋام ۋايە كەس بە
گومانەۋە بېرەن نەدەت تانەكات بەرەستى،
كەشىمان ئەو گومانانە لە دل ھەلەنگىر
كاتىك دەزانىن گومان.
ھەرشادو كامەران بىن.

ئەو پىناسەپەين، گىرنگى ئەو ئىنگەيە بە
زۋىي چارەسەر دەپىت، لە تىرەخۋاردىك
بە نىۋ بەسەرھاتىكى ۋاقىع، ئەمەش وادەكات
ھەستە بەرپەرسىيارىيەتەكەي، نەخاتە
كۆلى خۇي، بۇنەۋى گومانىزى بختەۋە،
سەبارەت بە زىان و سەرىدەكانى. ئەو ھەر
ئەو خالەدا دەۋستىت، بەدۋاداجوۋن دەكات
بۇ خۇي، ئەك بۇ گومانەكانى خەلگى،
ئەۋە لە كاتىك رۋودەدات ئەگەر گەنجەكان
باۋەريان بەۋەھەپىت كە راستگۈى دەرخەرى
گومانەۋە گەپىشتە بە كامبۈۋىيە بېرەن،
لەۋىشەۋە بېرەنك دەدەن بە بىگومانانەۋە
بە يەكلاكەرەۋىي.

لە ئىنگەي سىيەمەدا ئىنگەي مىندالىكى
دەسالانە، كە دىكى بە ھىج شىك
نەكەردوۋە، لە بىكەتەكانى فراۋانبۈۋن، لە
نىۋ بىرگەندەۋە، بە ھۈكى ئەۋى ھىشتان
كامل نەۋوۋە بۇ بېرەردان..

ئىستا گەپىشتەنە ئامانجى خۇمان، وانا
گەپىشتەن بە كۇتا باسەكەمان، لە رىگەي ئەو
ھىلەي كە گومان لە راستى جىادەكەتەۋە، كە
ئەمانىش بە پىتى ئەو دەرشتەپەي خۋارەۋە
دەپىت!

۱- گومان لە ھەستەۋە لە داپكە دەپىت،
لە ھەستىشەۋە گەۋرەدەپىت، بەلام بىنەۋى
دىكى بېكەرتىت، بېرەن بۇ دەپىت.

۲- قايرۇسىكى گولزراۋە، لە نىۋ
نەپىيەكان خۇي ھەشارەدەت، ھەرگەسەك
نەپىنى زۇرى خەلگى ھەلگىرت توۋشى
دەپىت، ئەگەر دۇ ئەو قايرۇسەي نەپىت،
كە پىداجوۋنەۋىيەكى عەقلىيە، دەرۋەم
ناۋى بىنەم بە ئىنتى گومان.

۳- خالىكە بۇ ۋەرجەرەخا بەدۋى
راستى، بەلام لە كودەتەيەكى نەپىيەۋە بىت،
ئەك ئاشكرا، تاكو شارۋەي زالى بەسەرىداۋ
بلاۋنەپىتەۋە، بەۋجۇرە بىن زىان دەپىت تا
دەكات بە خالە رۋونەكە.

۴- ئاگادارگەندەۋىيە بۇ ئاگابوۋنمان لە
خالە لاۋزەكانمان، تاكو بەرگى زىاتىرمان
ھەپىت لەبەرەمبەر ھىرەكەن.

۵- رۇلى ئىنگەكانى دەۋرۋىيەر، بەسەر
سروشتە بىنەپىيەكانى مۇۋەدا، بۇ
تەركىزكەن لەسەر نامۇبۈۋەكان، وەك
ئەۋە ھەپەكەۋە ئىنگەكەمان ھەپە، كە
لە رىگەۋە ھەستەكانمانى پىدەناسىنەۋە،
نەۋنەشمان ئەۋىيە كاتىك مەستكەندەم
لەگەل تۇ جىابىت، بېرەرىشەم جىادەپىت،
ئىنگەي مە تاجەندە ئىنگەيەكى ئالۇز
بىت لەبەرەۋەكانى، زىاتەر ھەلگى ئەو
سىفاتانەم كە بۇ بەرەمەكانى رەھان. بە
جۇرىكى تر قەساب پىۋىستى بە چەۋىيە،
بەلام نوسەر پىۋىستى بە پىۋىۋەسە.

بىرلەشكەن پادىشاھى فەرمىسا!

بەم مەبەستەيان ئاشىرىنى پروخسارو بەسلاچوونىيان بشارنەۋە.

خەلىك بە پادىشاھى گوت: بەمشۈبە خەلىكى گۈپراپەلىت دەكەن. ھەموۋان بۆجۈنەكەي ھەكىمىيان لاپەسەند بو، دەستەبەج پادىشاھى ئەم بىرلەشكەن دەرگەرد.

دەزان بەبىستى بىرلەشكەن جى پروپىدا؟ ئافرىقە بە تەمەن پروخسار ئاشىرىنەكان زىاتر لە ئافرىقە قەشەنگو جۈنەكان بىرلەشكەن جىبەجىكەرد، جۈنەكە ھەر بەكەيان سەيرى خۇيان دەگەردو دىيانگوت مەن جۈنەم پىۋىستەم بە خۇپازاندنەۋە بە خەلىك زىر نىيە، خۇنەكە خۇيان بىرلەشكەن ئەم بەكە بو لەسەر ئاشىرىنى پىرى ئەم كەسە.

كاتىك بە زىرى ئەۋان بىر دەكەيتەۋە، شارمەزى خەم پىداۋىستىيەكانىيان دەبىت، ھەست بە نازارەكانىيان دەكەيت.

دەرشتى قەم بىرلەشكەن، ھۈنەرىكە پىۋىستى بە كەسى زىرو لىھاتوۋ بە تۈنا ھەيە، زانستىكە پىۋىستە قىرى بىيەن، بەكاربەيتىن لە بانگەۋازو پەرۋەردو ۋانە ۋتەۋە قىرگەردو قىرۋوۋندا، بۇنەۋە بگەين بەم ئامانجە دىمانەۋىت، ھەرۋە پىۋىستە پىش دەرگەردى بىرلەشكەن، رەجەۋى بەرچەگەردارى بەرامبەر بەكەين، ناپىت بىرلەشكەن، يان داۋايەك بەكەين، كە جىبەجىكەردى ئاستەم بىت، كەۋاتە گەر دەتەۋىت گۈپراپەلىت بەكەين، داۋاى شىتەك بەكە لە تۈنادابىت.

سەرچاۋە/ <http://shadipal.com>

ھىمىنى ئارامى بۇ ۋلاتەكەيان پىۋىستە لە بىرلەشكەن پادىشاھى پىتەۋە، ھەندىكى تىران بۆجۈنەيان ۋابوۋ پادىشاھى بۆۋنەۋە لە بىرلەشكەن، بەكەي شىكستو لاۋازىيە، بۇيە پىۋىستە بىرلەشكەن جىبەجىكەردىتو پادىشاھى بىسەلمىنىت كە دەسەلاتو تۈناى بىرلەشكەن ھەيە.

پادىشاھى ۋتى، ئىۋە بۇ تىچوۋان باشن ھەمىشە لە نىۋخۇتاندە ئاۋۇگەن ئاتۈنەن لەسەر خەلىك پىكەكەن، پادىشاھى مەنەرىدو ۋتى، بىرۇن بۇ لى ھەكىمى شارو بانگەيتى بىكەن بۇلامان، تا بىزانىن ئەم رىكەچەمەكى گۈنچاۋى لا دەستەكەۋىت، كاتىك ھەكىم گەمىشە كۆشكى پادىشاھى گەرتەكەيان بۇ پروۋەردەۋە، لە ۋلامدا ۋتى، جەنابى پادىشاھى خەلىكى گۈپراپەلى فەرمەكانت ئاگەن ئەگەر تۇ ۋابىر بەكەيتەۋە كە تۇ جىت دەۋىت، بەكە دەبىت بىر لەۋە بەكەيتەۋە كە ھاۋلاتىيەكانت جىيان دەۋىت.

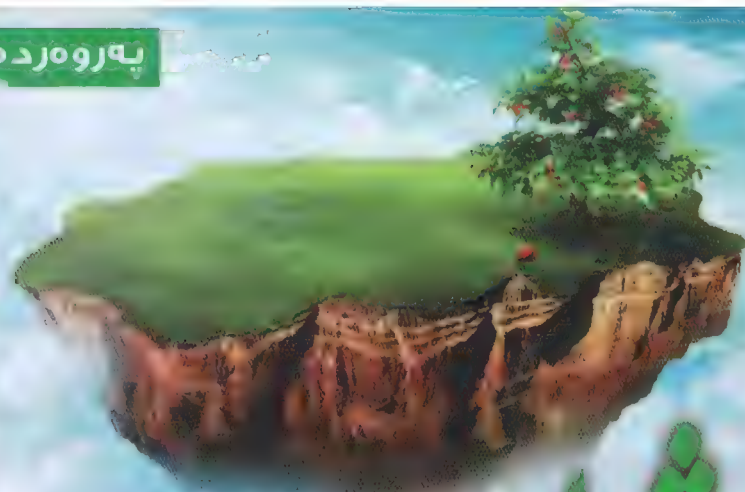
پادىشاھى ۋتى، ئىستا دەبىت جى بەكەين؟ ئايا لە بىرلەشكەن پادىشاھى بىمەۋە؟ ھەكىم، نەخىر، بەكە جۈنەكانى راسكەردەۋە پروۋەردەۋە بۇ بىرلەشكەن زىاد بەكە، بەم شىۋىيە، خۇپازاندنەۋە بە خەلىك زىر لە تەۋاۋى ۋلاتە قەدەمەيە، جۈنەكە ئافرىقەنى جۈنە قەشەنگ پىۋىستەيان بە خۇپازاندنەۋە نىيە، پادىشاھى لە خەلىك دۈۋەمى بىرلەشكەن جىكارىيەك بەكەم بىلى، ئەم بىرلەشكەن ئەم ئافرىقە نەگىرەۋە كە پروخسارىان ئاشىرىنەۋە تەمەنىيان جۈۋەتە سەر، دىمانەۋىت

گەر دەتەۋىت بىرلەشكەن جىبەجى بىن، با ۋاۋىزگارو ھەكىمەكانت زىرو لىھاتوۋ بىن!

يەكەك لە پادىشاھى فەرمىسا بىرلەشكەن دەرگەرد، لە بىرلەشكەن ھاۋىو كە ناپىت ئافرىقەن بە خەلىك زىر خۇيان بىرلەشكەن، بىرلەشكەن بە تەۋاۋى ۋلاتە بەخەشكارو سەربازى پادىشاھى بە ھەموۋ كۈچەۋ كۆلەنەكانى ئەم ۋلاتەيان رەگەياند، كە ئىدى ناپىت ئافرىقەن خۇيان بە خەلىك زىر بىرلەشكەن.

دەرگەردى ئەم بىرلەشكەن كاردانەۋىيەكى تۈنەۋە ئارمەزىيەكى بى ۋتى لە نىۋئافرىقەنى فەرمىسادا لىكەۋتەۋە، ئافرىقەنى ئەم ۋلاتە بە نىۋ شەقامەكانى شاردا بىلەۋوۋنەۋە بىرلەشكەن بە ھىج شىۋىيەك گۈپراپەلى فەرمەكانى پادىشاھى نەكەن، ئارمەزىيە بىزىرى ئافرىقەنى شار ھەموۋ كۈچەۋ كۆلەنەكى ئەم ۋلاتە گەرتەۋە، بۇ سەربىچىكەردى فەرمەكانە ھەموۋان لە جاران زىاتر بە خەلىك زىر خۇيان پازاندەۋە پزانە سەر شەقامەكان، ھەۋالى ئارمەزىيە ئافرىقەن كۆشكى پادىشاھى ھەزاندە... ھەربۇيە پادىشاھى داۋاى كۆپۈنەۋىيەكى ئاناساى لە ۋاۋىزگارنى كەرد، ۋاۋىزگارو ۋەزىرەكانى پادىشاھى ئامادەۋىن، گەتۈگۈۋ رەگەيەۋە سەبارەت بە ئارمەزىيەكانى ئافرىقەن لە بەرامبەر بىرلەشكەن پادىشاھى ۋلاتە دەستىيەكەرد، ھەندىك لە ۋاۋىزگارن پىيان ۋابوۋ پادىشاھى لە پىيانو بەرۋەندى گشتى گەرنەۋە

شان فيرى كردم

بۆزمتىفەكان ھەلبەت، ۈمكۈ (ھەماسەستو گەرمو گورى، دلسۆزى خۆشەيىستىو دلفراوانىو گەشەيىنىو لىبوردنو ئارامگرتن... ھتد)، پىۋىستە خۇمان لەسەر لايەنە بۆزمتىفەكان رابەيىنىن، ئەو كات دەيىت خۇمان بە كەسلىكى خاۋەن نرڭو پەر بەھا دابىيىن.

زىان فيرى كردم: مەرۇف دىتوانىت ھەر شىك بىمەيىت بەدەستى بېيىت، ھەر ئاۋاتلىكى ھەيە بېيىتەدى، بە مەرچىك خاۋەنى ورمەكى بەرزو پتەو بىت، ھەرگىز ئەم ۈرە بەرزىيە لە دەست نەدات! بىگومان خەباتو تىكۆشان لە پىناۋى زىانى ئاسودەدا، پەيۋەستە بە ۈرمو تۈاناۋى ۈيىستو ئىرادەيەكى پۆلايىنەۈ، دەيىت ئەۋەش بزانىن كە ۈرمەرزىو ھىۋاۋ ئاۋات، پشودانۈ رىكەۋتن ئاناسىت!

زىان فيرى كردم: بۆنەۋەى بېيىتە خاۋەنى نەيىتلىك كە ھەمىشە لايەنە جۈانەكانى زىان بېيىت، پىۋىستە لەسەرت سەرۋا جۈادىرىيەكى ۈردى ئەو بېرۇكانە بىكەيت كە دىگەنەيت بە زىرى ناۋەكىت، بەردەۋام ئەۋ بېرۇكە پۆزمتىفانە دوۋبارە بىكەرمۈە كە دىتەۋىت لە زىرى ناۋەكىتدا بىانرۋىنىت، دوۋبارەۋىۋەۋەى كىردار دەيىتە نەيىت، دوۋبارەكردنەۋەى نەيىتەكانىش دەيىتە پتەۋىۋىۋى زىاتر، ھەرۈمكۈ چۆن دەۋۋىيەكى بارىك دەيىتە كەلەيەكى ئەستۈرۈ بەيىز، ھەرۋاش نەرمۈ نىانىۋ گەشەيىنى دەيىتە ھۆى سەرگەۋتنى مەرۇف!

زىان فيرى كردم: مەرۇفى زىر كەم ھەدەكات، كاتىكىش قەسى كىرد، راستى دەيىكىۋ ھەق بەزارىدا دىت.

زىان فيرى كردم: سەرنج لەۋ راھىنەرانە بەد، كە شىرو پىنگ لەسەر جۇرەھا يارى رادەيىن، بەشۋەيەك ۈمكۈ ۈمكۈ سەمگۈ پشەيەلى مالىيان لىدەكەن، كەۋاتە تۆش ھەمان كار لەسەر نەفسو ئارمەۋۋەكانت ئەنجام بەد!

زىان فيرى كردم: خۆشەۋىستى راستەيىنە، ئەۋ خۆشەۋىستىيەيە كەھەرگىز كۆتايى نايەت، تەنەنەت ئەگەر تەمەنىش كۆتايى ھات، ئەۋ ھەر دەيىت!

زىان فيرى كردم: ھەمىسك ئەۋ دۆۋە ئاۋانە نىيە كە لە چاۋەكانمان دىنە خوارەۋە، زۆرىك لە ئىمە پىدەكەنەيت، بەلام دلى دىگىرى ھاۋار دىكات!

زىان فيرى كردم: لە خەم دورەكەۋەرمۈە، تا دىلخۆشى ئاسودەيى لىت نىزىك بىتەۋە، لە خۋاى گەۋرە نىزىك بەرمۈە، تا خەمۈ پەۋارەت لى دورەكەۋىتەۋە!

زىان فيرى كردم: مەرۇف خۋى دابىۋەنەيىتەكان درۈست دىكات، بەلام دواتر بېرۇكەكان ئەۋ درۈست دىكەن!

زىان فيرى كردم: كە ۋوۋكەش كارىگەرى لەسەر خاۋەنەكەى ھەيە، ئەۋ كەسانەش لە ھەلەدان كە ۋا گومان دەيىن خەلىكە لە ۋوۋى ۋوۋكەشەۋە بېرارمان لەسەر نادەن!

زىان فيرى كردم: خۋدى مەرۇف زۆرچار دوۋچارى ھىرشى تۈندى ھەستە نەيىيەكان دەيىتەۋە، كە مەرۇف لە سەرگەۋتن دەۋستىن، ۈمكۈ (شەرمكردن، كىشەۋ گىرۋىگرتەكان، تىكچۈۋىنى بارى دەۋۋىنى، ترسان، بى ئارامى، خەۋتن، نىرەيى، ھەسۋەدى... ھتد)، بەلام لەبەرەمبەردا دىگۈنچىت ۋوۋناكى ھەستە

ئا: پەمەزان مەبدۇلا

شوشە،

يان ئاۋىنە؟

لاۋىكى دەۋلەمەند چۈۋە لاي زانايەك، داۋاى ئامۇزگار يەكسى لىكرد بۇ زىانىكى باشتر، زاناكە لاۋەكەى بىردە لاي پەنجەرمەك كە دىپروۋنى بەسەر شەقامىكى سەرەكىداۋ پەرسى، چى دەيىت!

- «ئەۋ مەرۇفانەى دىزو دەرۇن، سۋالگەرىكى كۆپر، كە لەسەر شەقامەكە سۋالدىكات!»

دواتر ئاۋىنەيەكى گەۋرەى پىشانداۋ دوۋبارە پەرسى، چى دەيىت!

- «خۇم دەيىن!»
ئىتەر ئىستە كەس ناپىيىت جىگە لە خۆت! ئاۋىنەۋ شۈشە ھەردۋەكىان لە يەك ماددەى سەرۋاى درۈستكران، ئەۋىش «شۈشەيە»، بەلام لە ئاۋىنەدا ۋوۋكەشلىكى ناسكى زىۋى لە پشنى دراۋە، تىبابدا جىگە لە خۋدى خۆت ھىچى تر ناپىيىت، كەۋاتە بەراۋردى ئەم دوۋ شتە بىكە، شۈشە كاتىك ھەۋار بىت كەسانى تر دەيىتەۋ خۆشەۋىستىان بۇ دەردەيىت، بەلام كاتىك بە زىۋو «سامان» دادەۋشەيت تەنەيا خۋى دەيىتە، تەنەيا كاتىك بەھادار دەيىت كە ئەۋ ۋوۋكەشە زىۋە لە پىش چاۋەكانت ھەلگىرەت، بۆنەۋەى كەسانى تر بېيىتەۋ خۆشەۋىستى خۆتايان بۇ دەربەيت!

جادوۋى ھاندان!

ئا: بارزان عوسمان

ئەۋا دىيارىيەكى پېئىدەيت جەند سادەش
بەت بېگومان كارىگەرى زۇر باشى دەپت.
۶- ھەمىشە مىندال پېئىستى بە
گىرنگى پېدائە لە لايمەن دايكە باۋكېيەۋە،
ھەر لە تەمەنى شېرەخۇرىيەۋە تا دەگاتە
تەمەنىك كە چاكەۋ خراپەى خۇى
لېكجىياپكاتەۋەۋە ئاراستەپەكى راستو
دورست لە ژياندا ۋەردەگىرەت، ھەروەك
پېشەۋا غەلى دەلەت: لە جەۋت سالى
تەمەنى بەگەمدا لېيان گەرىن، لە جەۋت
سالى دوۋەمدا ھاورپەتەيان بېكەن، كە
دەكاتە جۋاردە سالى، لە جەۋت سالى
سېيەمدا بەشدارىيان پېكەن، ۋاتا لە
تەمەنى ۲۱ سالىدا تاكو ھەست بە گىرنگى
پېدائى كەسانى دەۋرۋەرمەكەى بىكات.
۷- لە كاتىكدا كە گىرنگى پېدەدەيت
ئەۋا ھىچ ھۆكارىكى نېيە بۇ ئەنجامدانى
كارى نەشپاۋ، چۈنكە ھەرامۋەشكرەنى
لەلايمەن كەسۋ كارۋەۋە ۋاپلەدەكات دەست
بەتال بەتو بەدۋاى كارىكدا بېگەرەت كە
سەرنجى دەۋرۋەرمەكەى بۇ لاى خۇى
كېش بىكات. ھەموو كاتىك لە تەنھايىدا
لېپرسىنەۋمىيان لەگەلدا بېكەنۋە لە نېۋ
كۆمەلېشدا ھاندان بېكەن بە بەرنامەمەك
بۇيان.
دەنپابە كە ئەگەر بەباشى ئەم كارە
سادو بەنرخانە ئەنجام بەدەيت، ئەۋا
بېگومان پەرۋەرمەكەى جۋانى مىندالەكەت
كردوۋە دەپتە ھۆكارىك بۇ سەركەۋتەنۋە
بەرۋەپېشچوۋنى لە ژياندا.

ھەلسۈكەۋى نەشپاۋى بەت، نەۋەكو
ھەستى بىرىندار بېكەت، بۇ نەۋەنە پېى
بلى كە درۆكرەن، دزىكرەن، فېلكرەن،
ئىرەى ..... ھەند، كارى نەشپاۋو فېزەۋەنۋە
نەخۋازراۋن، پېئىستە ھەموۋمەن لەۋ
نەرىتە خراپانە دوۋرېكەۋىنەۋە، ناپەت
پېى بلىين، تۇ درۆزنى، فېلپازى ... ھەند.
۸- ھاندانەكانت دوۋ نەۋەندە بېكە،
سەرمەتا لەۋ كاتەدا كە بە تەنھايە ھانى
بەد، دواتر لە لاى كەسكى بە تەمەن تردا
ھانى بەد، بۇئەۋەى ئەۋىش ھانى بەداتو
پەشتىۋانى بىكات، بەم شېۋەيە ھاندانەكەت
دوۋ نەۋەندە كىردوۋە كە بە دەنپابەۋە
كارىگەرى جەند بارەى دەپت، جگە لە
زمان لە شېۋازى تىرىش سوۋد ۋەرىگەر، بۇ
نەۋەنە لە باۋەشكرەنۋە دەستبەسەرداھىيان
كە ئەمە ۋا لە مىندالەكە دەكات بۇ ۋەلامىك
بېگەرەت بۇ ئەۋ رەھتارەنەى تۇ.
۹- بەلايمەنى كەمەۋە ھەموو رۆۋۋك
سەش شەت بەدۆزەرمەۋە كە بە ھۆيانەۋە
ھانى مىندالەكەت بەدەيت، جەند زىاتر
بەت ئەنجامى باشتر دەپت، بۇ نەۋەنە
تا ئەركەكانى قوتابخانە تەۋاۋ نەكات
ناچن بۇ سەردانى مالى ماميان، پورىان،
خالىيان، پان پارىكرەنى لەگەل ھاورپەكەى
كە دراۋسېيانە، ياخود تانەرمەكەى بەرز
نەھىتەت ناچن بۇ گەشتو سەيران،
سەردانى پارگى پارى ناكەنۋە ھەۋلېدەن
لە كاتى ھىنانى نەردو دەرچوۋن لەۋ
تافىكرەنەۋەمەى كە ئاستى نەزمە تىايدا

شارمەزايان لە بۋارى پەرۋەرمەكرەنى
مىندالدا پېيان ۋاپە كەۋا دايكە باۋك
پېئىستە كارە باشەكانى مىندالەكانىيان
بېينىنۋە بەردەۋام ھانىيان بەدەنۋە باسى
چاكەكانىيان بېكەن، ۋەكو دەزانين ھاندان
زۋوتەر ۋەلام دەرىتەۋە تا سەرمەشكرەنۋە
لېيىچىنەۋەى ناخۇش، لەبەرئەۋە لېرەدا
ھەۋلەدەمىن كە جەند جۆرەك لە ھاندان
بەخەنەرۋە كە بىرىتىن لە:
۱- بەشېۋەمەكى تەۋاۋ بۇ مىندالەكەت
رۋون بېكەرمەۋە چ كارىك خۇشچالەت دەكات؟
بۇ نەۋەنە بلى بەرەستى ئەۋ كارەت زۇر
جۋان بوۋ، ئافەرىن كەلۋەپەلى پارىيەكانت
لەگەل براكەتدا كىرد بە دوۋ بەشەۋە،
بۇئەۋەى ھەردوۋەكتان سودى لېيىن، پان
بەرەستى خۇشچالەت كىرد كە پارمەتى
دايكە دا لە كارەكانى مالاۋەدا، بەمەشېۋە
ھاندانە دەتۋانەيت پەرۋەرمەكەى باشى
مىندالەكانت بېكەت، بەبېئەۋەى پېئىستە
بەسەرمەشكرەنى بەت.
۲- لەۋ كاتەدا كە ھانى دەدەيت بە
جۋانى سەمىرى چاۋەكانى بېكە، بۇئەۋەى
لە رېگەى چاۋەكانتەۋە خۇشچالەت تۇ بە
تەۋاۋى ھەست پېبىكات، چۈنكە ئەۋ كاتەى
كە ھەستى بە خۇشەۋىستىۋە خۇشچالەت تۇ
كىرد، خۇى بەمى پېۋوتن ۋاز لە كارى ناپەۋا
دەھىنەيت.
۳- ھەۋلېدە ھەموو كىردەۋەۋە ۋەكانت
پۆزەتەيت بەت بۇۋى ھەتا لە كاتى
رەخەمگەرتەشت لېى با رەخەمەت لەسەر

باوكانو ههلهكانى پەروەردە!

ئا: بېگەرد فارس

جەندىن نمونەى تر كاريگەرى خۇيان بەجىدەھىلن لەسر دەروونى مندا.

ئەو منداى بەھۆى بى كاتىو سەرقالى باوكىيەو نازاردا، ئىستە بووتە كەسكى دلرەقو كەسايەتییەكى توورەى ھەمو ھەمان سىنارىيى ھەلەكانى باوكى دووبارە دەكاتەو!

ئەحمەد گەورە بوو كەسكى داخراو دوورە پەرىزە، كاتىك خەلى دەبىنىت پەكسەر دوور دەكەوتەو نامىنىتەو لەو جىگەيە كەسانى تری ئیە، بەھۆى ئەودى مندا بوو لە ناو خەلىدا نازارى جەستەو دەروونى درا.

ئەو منداى بە گۆچانى كاپراى نوڭخوڭ نازارداو لىدانى خواردا تا ماومەكى زۆرىش رەقى لە مزگەوت دەبوو، بېنەو ھۆكە بۆ ئەو بزانىت.

ئايا باوانى ئەمەق پەروەردەيان دروستە؟

ئايا تىبىنى گرنكى ئەو داپكەتان كروو كە پەروەردەى باشە؟

يان ئەو باوكەى گرنكى بە پەروەردەى خىزانى دەدا؟ ئارام نەگرتن لەسر ھەلەى نەموكان، پەشىمانى جەندىن سالى باوانە، ئەمە ئەگەر لە راستىدا ھەلە بن، بەلام ئەگەر منداان قوربانى ھەلە داپكە باوكيان بن، ئەو كات كارسات گەورەتر دەبىت، باجەكەش باوانى بى ئەزمونو پەروەردەى سەقت دەيدەن!

دا، ھەرچەندە دراوستو ئەو كەسانەى نرىك، يان ئاگادارى ئەو بەسەرھاتە بوون، ھەولیان دا باوكى ھىور بکەنەو، بېسوود بوو، ناچار لە ژر دەستىدا خۇى دەربازکردو راپكردا

منداىكى جوار سالان بۆ پەكەمجار لەگەل برايمكى نۆ سالانى بۆ نوڭزکردن چووە مزگەوت، لە كاتى نوڭزكەدا بەھۆى يارىکردنى براكەى منداانى ترو ھاتوچۇكردىان نوڭزخوڭنەكانيان بېزاركرد، دواى نوڭزكە كاپرايەك زۆر توورە بوو، بە گۆچانەكەى دواى منداەكان كەوتوو لىدان، لەو كاتەدا منداەكە زۆر ترساو بە گریانەو راپكرە دەروەى مزگەوتەكەو تا ئەو رادەيە ھەرگىز نامادە نەبوو بچىتە ئەو مزگەوتەو ھىچ مزگەوتىكى ترىش، تەنانت بە ناوھىنانى مزگەوت ترس دايدەگرت!

لە راستىدا زۆر ھالەتى جۇراو جۇر ھەن، لە ھەلەكانى پەروەردە لە لايمەن باوانەو،

ئەو باوكىكە بە دواى ھەنگاۋ بە ھەنگاۋى منداەكەومەيتىو تەنانت نازادى ھەناسەدانىشى لىزەوت كروو!

ئەو ئەو ديارىيە مەھالەيە كە منداال خەونى پىو دەبىنىتو ھەرگىزىش ناپىنىت بەھۆى بەلئە نارسەكانى باوانەو! ئەو كەسكە مالمەكى كروووتە جىگەيەك بۆ بەتالكرنەموى بارگەكانى توورەيى بە درىزايى كات ئەمانەو

منداىكى پىنج سالان دەبىنىت لە دوورەو باوكى بەرمو روى دىت، باوكەكە ھەروەك جاران سەرقالەو بە مۇبايلەكەى قەدەكەت، بەھۆى سەرقالىيەو ئاگادارى منداەكە نىمە بەرپەكەوت، پاش ئەمەش بە توورەيەو زللەيەكى لىدەداتو پىتى دەل: كۆرى؟ نابىنىت؟ منداەكەش بە دلشكاويەو سەيرى باوكى دەكەت، تىناگات بۆ بى ھۆ لى دا! سەرمەى ئەمەش دووبارە دەستى بە گەتوگۇ كروو بە مۇبايلەكەى بۆ بەجىگەياندىنى كارمەى.

ئەحمەد، منداىكە تەمەنى دە سالانى تىنەپەراندو، پاش گەرانەو لە ھوتابخانە بەرمو فرۇشكاگەى باوكى بەرپەكەوت، بۆنەموى يارمەتى بدات، ئەو بەم كارە كە رۆزانە پىتى ھەلدەستا زۆردلخۇشبوو. رۆڭك كىرپەك بۆ كرىنى پىوئىستىيەكانى دىتە فرۇشكاگەو ئەو شتەى كە دەپەوت بېكرىت دانەى بە (۱۰) دۆلارە، بەلام كىرپەكە پىتى دەلئىت مەن نۆ دانەم دەوت، ئەگەر دانەى نۆ دۆلارم لىوېرېگىت، ئەحمەدىش بەو رازىبوو، كاتىك باوكى گەراپەو ئەحمەد بەخۇشچالىيەو باسەكەى بۆ باوكى گىراپەو، چوئە دلخۇشبوو بە يارمەتيدانى باوكىو كەسانى ترىش، بەلام ھاوارى باوكى بىدىنگى كرو زۆر لى توورە بوو، ھەر بەمەشەو نەمەستا زۆرى لىداو نازارى جەستەيىو دەروونى

تەبائىي!!

دەيگوت بىر ئاستى ئەمە ئاسمان رەسىم
جىياۋزى ھەيە، بۆيە بىر يارى دا، كە
ئەمجارە خۇي ھەشارىدات، ناخۇ ئەمە
كىي بىت، ھەرچەندە چەندىن بەيىنى
خۇي ھەشاردا، بەلام خەمۇي لىدەگەوت،
كە ھەلدەستايەۋە دەمبىنى ماستو پەنىرى
لەمەر دەرگا بۇ داندراۋە، ئەۋىش بىر يارىدا
كە ئەمجارە ئەۋىش لەگەل تەبائىي ئەۋ
ھاۋلاتىيە خواناسە پشكدار بىت، پەۋەي
كە ۋەكو دانىشتۋانى ئەم گۈندە نۇرەي
شۋانى بىكات، چۈنكە لەۋ گۈندە ھەمۇو
ئەۋ خەلگەنەي كە مانگانىي ھەمۇو بە نۇرە
دەچۈن مانگانىي دەلەۋەند، لە ھەمان
كاتىدا پىرەمپاۋ ھىچ مانگاى ئەمۇو.

زىاتەر لە دوو سال ئەۋىش ۋەكو
دانىشتۋانى گۈند مانگانە نۇرە شۋانى دەكرد،
ئەمىش تەنھا لەمەر تەبائىي گۈندەكەيان،
چۈنكە بى ماستو پەنىر ئەمۇو، كاتزىمىر
دەي شەۋىۋو بە خىزانەكەي گۈت كە
تۈرەكەۋ خواردىنى بۇ نامادە بىكات، بۆنەۋەي
بەيىنى زوۋ بىچىتە دەرەۋەي گۈند بۇ
كۆكرەندەۋەي مانگانە، چۈنكە نۇرەي شۋانى
پىرەمپاۋ ۋە، بەلام لە كاتى گەرانەۋەي لە
نۆۋزى بەيىنى بەسەر ۋوۋاۋىكى زۆرسەپىدا
كەۋەت، كۆرە گەۋرەكەي خەرىكەۋ گىانى
دەدا، ئەۋىش بە پەلەپەل گەيانىيە مالى
پەرسارە دراۋىكەي، بۆنەۋەي چارەسەرىكى

ياسايەكى تايىمەت بە خۇيان ھەمۇو، پادشا
ھەر فەرمانىكى دەرەكدايە راستەۋخۇ
دەۋاۋە جىبەجىي بىكرايە، ۋۇزىكىي لەسەر
كارىكى نەشايە دوو كەسيان لە سىدارەدا،
ۋۇزىكى دىكەش لەسەر دىزىكرەن پادشا
دەستى كەسىكى دىكەي بىرى، ھەزارەكانى
دەچەۋەسەندەۋە كەسەش نەمۇو قەسە لە
قەسەدا بىكات، بىر يار بىر يارى پادشا ۋۇر
كەسىكى دىكتاتۇر ۋە، گەنگى بە ۋاۋىزىكرەن
قەسە ۋاۋىزىكارەكانى مامۇستاي ناپىۋ
بىياۋماۋولۇ كەسايەتەيەكانى نەدەدا.

پىرەمپاۋىش سەرى لەۋ مەسەلەنە
سۈرەمۇو، لە دلى خۇيدا دەيگوت: (باشە
من جىم بە خۇم كەرد، بۆجى ھاتە ئەم
شۋىتە، خۇ ئەگەر پادشا داۋاي كارىكەم
لىبىكاتو نەگۈنچىت لەگەل ھەلسۈكەۋەتەم
نايىنەكەم، لەسەرم دەداتو خانەۋادەكەم
دەمبە نىچىرى ئەۋان). ئىدى ۋۇزانە بە
كاسىي خۇي كە كارى كشتىارى ۋە،
خۇي خەرىك دەكرد، لە خۇشۋى ناخۇشى
ئەم گۈندە بەشدارى دەكرد، پادشا
سەركەرمى دانانى كۆشكۈ تەلار ۋە،
شەۋانەش راپىدەۋاردو ئەۋەي لە دلىدا
نەمۇو خاۋەرسىتى ۋە..

ھەمۇو شەۋىك پىرەمپاۋ بىرى دەكرەۋە،
ئەۋەي ئەۋ پادشاۋە دىكتاتو ئەۋەي
بەيىنىي بۇي دىت سەرى لىدەندەدەكرد،

پىرەمپاۋىكى ۋۇزىن سىي لەمەر
ھۇكارىكى كۆمەلەپەتى نەپتۋانى لە
گۈندەكەيان دىزىۋە بە ۋىيانى بىدات، بۆيە
بارگەۋ بىنەجەي خۇي پىچايەۋەۋە بەرەۋ
گۈندىكى خىجىلانەي پىر لە دارستانو
ناۋوۋەۋە سازگار مىل رىكاي گەتەبەر، لە
بىشدا ناۋبانگى پادشاى ئەۋ ناۋچەيەي
پىگەشەتەۋە كە چ كەسىكى بەمەيزو
بالادەستە، تاكو خۇي لە پەنايدا ھەشار
بىداتو بەرگىر لىبىكات، ھەۋال گەيشە پادشا
بۆنەۋەي ئەۋ پىرەمپاۋە لە گۈندەكەيان
نىشەتەجى بىت، دۋاي ئەۋەي كە پادشا
زانى كەسىكى باشەۋە زىان ناگەيەنەت بە
خەلگى ئەۋ ناۋچەيە، رەزامەندى نۋاندو
پىرەمپاۋىش مالى خانەۋادەكەي خۇي لەۋ
گۈندە سەرنەجراكىشە جىگىر كەرد.

ۋۇزان ھاتو چۈۋ، ھەمۇو بەيىنىيەك
لە كاتى گەرانەۋەي پىرەمپاۋەكە لە
مىزگەۋەت، دەمبىنى لەمەش مالىكەيان
مەنچەلىك ماستو خواردىنى بەيىنى بۇ
نامادەكراۋە، ئەۋىش دەستى پارانەۋەي
بەرزەدەكرەۋە بۇ ئاسمان نزاى خىرى بۇ
دەكرەن دەيگوت: خۇدايە ھاۋلاتىيە ئەم
گۈندە چەندە مېھرىبان، پاخا لە بەلەي
دۋىيا بەدۋوربىن.

ھاۋلاتىيان دانىشتۋانى ناۋچەكە لە
ۋىر فەرمانى ئەم پادشاۋە ۋە، رىساۋ

كەسىپتى بىلىڭىز!

ھەربىي ھەمكارلىق ھەمكارلىق

دەرىجىسى ھەستى خۇيەتى، باسكىرىنى ئەمەل ھەتەنەيە كە باۋەرى پى ھەيە. بۇيە مەنىش نوۋسىنەكانى خۇم لا بەنرخنو سوپاسى ھەر رەخنەو پىشنىارىكىش دىكەم كە روۋبەرۋوم دىكەنەو، بەلام پىيان دەلىم بىيورن ئەمانە دەرىجىسى ھەستەكانى نىو ناخى خۇم. لە كۇتايىدا بەناچارى بىيارم دا كە بلىم كەسى لاۋاز ئەمەل ھەتەنەم كاتىك بىيار دەمەن، كارىك ئەنجام بەدىن، بەھۋى كەمتەرخەمى خۇيەو ئەنجامى نادەت، پان ئەمەل كەسانەن كە لە ژاندا خۇيان ئەدۇزىۋەتەو. كاتىك كە پرسىيارى لىدەركىت: بۇجى دروستىكراۋە؟ ۋەلامىكى بىنىيە، ئەگەرىش پرسىيارى لىبىركىت كە ئەركى ئەمەل ژاندا چىيە؟ رەنگە زۇر لە كارەكانى بە پىچەۋەنەي خۇستى ژيان بىت كە داۋى لىكراۋە، رەنگە دلى ژيانى لە خۇى تۇراندەيت، بەلام ھەستى پىناكات، كاتىكىش پرسىيارى لىدەركىت كە كۇتايىيەكەم بەرەو كۇى دەروا؟ ۋەلامەكى ئاشكرايە! دەلىت: مەردن! بەلام ناخۇ تەنبا ئەمەل ۋەشەيە بەسە بۇ ئەمەل پرسىيەرە؟ بىگومان نەخىر، ناخۇ دەمى مەردن بەخۇرايى بىت، ئايا مەردن تەنبا دەرجوۋنى رۇچىيەتسى بەس؟ ئايا ئامادەكارى بۇ كەردوۋە پىش ئەۋە تامى بىكات؟ ئەمەل پرسىيەرە كۇمەل پرسىيارى تەر واپان لىكەردم كە بلىم مەۋف دەتوانىت ھەمەو كارىك ئەنجام بەدەت تەنانت ئەمەل كارەنەش كە خۇدى خۇى دەلىت ناكەيت. كاتىكىش كە ناتوانىت كارىك ئەنجام بەدەت، ھۆكارەكە بىيىزى خۇيەتى. لە كۇتايىدا ئەمەل پەيامە بۇ ئەمەل مەۋفەنە دوۋبارە دىكەنەو كە ناتوان ھەلەكانى خۇيان قىۋول بىكەن راسىتىيەكانىش قىۋول ناكەن، ھىۋادارم ئەمەل كارەنە كە لە ژاندا ئەنجامى دەمەن ناكەمەكى رەزامەندى خۇداي پەرومەردگار بىت.

زۇركات كە گەتۇگۇم لەگەل ھەۋرىكانەم دەكەرد، لەسەر بابەتتىك كەسى بىيىز دەھاتە ناۋاسەكەمانەو، ھەريەكەك بە جۇرىك پىناسەي دەكەرد، بىيارم دا، ۋەلامى ئەمەل پرسىيەرە بىدۇزەمەو، بۇيە كەۋتەمە پرسىيەرەكەردن لە دەۋرۋىيەم، دەمەرسى كە كەسى بىيىز بە كى دەۋرتىت؟ ھەندىكىان دەمەنگوت: ئەمانە كەسانىكەن كە بەرامبەر كىشەكانى ژيان دەستەۋەستەن، ھەندىكى تەر دەمەنگوت: خەلگەنكىن ھىۋاۋ نارەزۋەكانىان زالە بە سەر ئەفلىۋ بىيەركەنەۋەكانىاندا، كۇمەللىكىش دەمەنگوت: ئەمانە خەلگەنكىن كە بەردەۋام رەخنە لە خەلگى دەگەرن بىشەۋەي زانىرييان لەمەل بابەتەدا ھەيەكە رەخنەي لىدەگىرەيت. ھەندىكى تىرىش دەمەنگوت: خەلگەنكىن كە ناتوانن ئازارو خەۋو پەزەرى ناخى خۇيان دەرىجى. بەلام ھەمەو ئەمەل ۋەلامەنە تىۋىۋىيان نەشكەندم لە ناسىنى كەسىپتى لاۋاز، ناچار بىيارمەدا كە پىش بەخۇم بىيەستەم. سەيەرە! ۋەلامى زۇرىيە ئەمەل پرسىيەرەنەي كە لە خەيالى مەۋفەدا دروست دەبىت ۋەلامەكەي تەنبا لاى خۇيەتى، بەلام دەبىت باۋەرى بە بابەتەكە ھەبىت. كاتىك كۇفارو رۇزنامەكانەم دەخۇندەۋە سەيىرى بابەتى كىتەبەكانەم دەكەرد، ھەستەم دەكەرد كە ئەمەل نوۋسىنەنە زۇر سادەن رەنگە زۇركەس تەۋانىت لەسەر ئەمەل بابەتەنە بىۋوسىتە، بەلام كاتىك ۋىستەم بە ھەلەمەكەي خۇم بىۋوسەم مەركەمەي تىيادا نەدەما، بۇيە فەرىۋوم كە زۇر سەختە تەۋانىت ھەستەكانى نىو ناخى دلى خۇت بىۋوسىتە، ئەۋەشەم زانى كە نوۋسەرەكان شاكەركەكانىان جەندە بە نرەلەيەن، ئەگەرىش نوۋسىنەكانىان سادە بىن، پان ئالۇز، بىيىزىت، پان بەھىز، جۇنگە رەنگەنەۋەي ناخى خۇيەتسى

بىكات، لەمەل كەبىزە بەپەندەۋو كاتىك ھەۋار لە ھەۋلاتىيانى گۇندەكە ھەلەسا كە پىرەمپىۋا لە دەرمەۋى گۇندە نىيە مانگەكان كۇبىكەتەو، جۇنگە زىيانىان بە باخچەو كىشەۋەكەي ھەۋلاتىيان گەپەندەۋە، پىرەمپىۋىش بە جەۋى پىرەمپىكەۋە دەمەنگوت: بۇخاتىرى خۇا، كۇرە تاقانەكەمەل ھالى شىرە، كەس نىيە كۇمەكى بىكات، با ئەمەل كەسىكى دىكە بىيىتە لاى مانگەكانو مەنىش رۇزىكى دىكە دەجەم، بەلام كەس گۇنى پىنەدا، جەندە كاتىمەرىك بەسەر ئەمەل تىيەرى، ھەۋال گەپىشە پادشا كە كەس نىيە مانگەكان ئەمەل رۇزە بىلەۋەپىتەيت، بەلام ئەۋەي پىرەمپىۋا جەۋەرى نەدەكەرد بەسەرى ھاتو كۇرە تاقانەكەي بۇ ھەمەشە جەۋە جۈنەكانى لىكەن. پىرەمپىۋا پىشى سىپى بە ئەسەرىنى جەۋەكانى تەر بىۋو، خەمى بىيارى پادشاھ لە لاپەكى دىكە دەمەلەزەندە، دۋى شىۋەنە پىرەمپىۋا، پادشا بىيارى دەكەرد لە بىرى ئەمەل زىيانەي كە مانگەكان ئەمەل رۇزە بە ھەۋلاتىيانىان گەپەندەۋو كە ھۆكەرى سەرمەكىش پىرەمپىۋا ۋو، پىرەمپىۋا لەسەدارە بەدەت، جۇنگە ھەمەل پادشاھ شكاندەۋەو پەپەندە نەبۋە بە بىيارەكانى ئەۋەو، جەندە پىۋاۋەفۇل رىشەپى تەكەيەن كە ئەمەل كارە ئەنجام نەدەت، بەلام كەلگى نەبۋو، پىرەمپىۋىش گۇتى، ھەپەنەكە مەنىش ھەۋشەۋى ئەۋەنەي لەمەل رەگەپەۋە سەريان ناۋەتەۋە با لە دار بىرەم، پادشا ھەمەلەيە: پىرەمپىۋا چەۋەكە ھەيە، چەۋەكە ھەيە بىكەيت لە دۋا ھەمەسەت؟ بىلەن، پىرەمپىۋىش گۇتى، پادشاھ گەۋرە، مەن ھىچ مانگەم نەبۋو، تەنبا نۇرەي شۋانىم لەمەل تەبەيى دراۋىكەنەۋە لاۋىكەم ۋو! پادشا كە بىستى ئەمەل پىرە پىۋە سالانەكە ھەمەۋ مانگەك نۇرە شۋانى كەردوۋە تەنبا لەمەل تەبەيى ئاۋاپەكە، ھەمەلەيە كە پىرەمپىۋا پىنەنە خەۋەرە، دۋاتەر كە پىرەمپىۋا ھەمەۋ بەسەرەتەكەي بۇ گەپەۋە، پادشاھ دىكەتەۋر رەنگەكى ھەنباۋ رەنگەكى بىرە، مۇچەكەيەك بە ھەمەۋ جەستەيدا تىيەرى، دەستى پىرەمپىۋاۋى مەچەردو گۇتى، تۇ بۋوۋىتە ھەۋىنى پىكەۋە ژيان تەبەيى ئەمەل، تۇ زۇر مەپەمەنەيت، ئىنجا پادشا ھەمەلەيە كە ھەر مەلەك مانگەكە، پان گەۋرەكەيەك بەدەت پىرەمپىۋا، خۇشى دەستى ھەلگەرت لەمەل كارەنەي كە پىشەر ئەنجامى دەدەن بە تەۋاۋى گۇراۋ ۋوۋە پادشاھەكى مەپەمەنەۋە دىلەۋر بۇ ئاۋاپەكەي.

فايرۇسە كوشندەكانى بەختەۋەرى ناوخىزان

سروشتى ژيان وايە، ھەر كەسەو خۋاي گەۋرە جۆرە خوۋرەمۈشتو ئاكارىكى تايىمەتى پىيەخشيۋو، بەلام ھەندىچار مەۋفەكان خۇيان جۆرە پەۋشتىك بۇ خۇيان ھەلەمىزىرنو لە ژياندا بەرجەستەى دەكەن، ئىتر چاك بىت، يان خراپ، بۆيە سوپاسى خۋاي گەۋرەى دەۋىت ئەگەر مەۋف ئەو كەسايەتتە بىت كە ھەلەسۈكەۋتو مامەلەكانى چىگەى رەزامەندى دوروبەرو كۆمەلگەكەى بىتو مافى خىزانو خەلگى بە باشى بەجىگەيەنىتو لى پازىبنو چىگەى سەرنجيان بىت.

بە پىچەۋانەشەۋە ئەگەر مامەلەو ئاكارەكانى مايەى نىگەرانى كەسانى دوروپشتى بوون، ئەۋا دەبىت لە لاين دىلەۋزو دۇستانىيەۋە بىدار بىرقتەۋە، ئەۋىش ھەۋلى چارسەرگردىيان بىت. بەشۋەيەكى گشتى كۆمەلەك دەردى كوشندە ھەن كە خۇشىو خۇشەۋىستى

ناو خىزان دەۋرىنن، ئارامو ئاسودەىى لە كۆرەنن.

نېمەش لىردا بە باشمانزانى ھەر ۋەك لە كىتېى (وصايا الزوجية، نوسىنى مجد سعيد و اسماء البكرى) دا ھاتوۋە كۆمەلەك لەو فايرۇسە كوشندە لەگەل ھۆكارو چارسەرەكانىدا بىخەينە بەردىدى خوينەرانى نازىز، چونكە ھىچ كەسەك بى ھەلەۋكەمەۋورتى نىيە، بەلام زېرەك ئەۋ كەسەبە دەرك بە خالى لاۋازو بىتەزى خۇى بىكاتو ھەۋلى چارسەرگردى بىت.

فايرۇسى يەكەم: ئىرىمى فايرۇسىكى كوشندەى، ھۆكارى توشىبون بەم فايرۇسە:

۱- ھەزەردىن بەتاكەروىو خۇسەپاندن.
۲- ھەبوۋنى گومانى خراپ لە كەسى بەرامبەر.

۲- شەفاف نەبوون لە كاردا.
چارسەر:
۱- پىزىگرتن لە ئازادى تايىمەتمەندى

كەسى بەرامبەر.
۲- گىتوگۆى راشكاۋانەو لىدوانىكى ھىمانە.

۲- دورەكەۋتەۋە لە تىكەلاۋى خەلگى خراپ.

فايرۇسى دوۋەم: درۆكرن: فايرۇسىكى كوشندەى.

ھۆكارى توشىبون:

۱- ھەبوۋنى ترسو دلەۋاكى.

۲- ھەبوۋنى كەمەۋورتى.

۳- ھەلەتەن لە روۋبەروۋونەۋە.

چارسەر:

۱- لىبوۋردن لە ھەلەى بەرامبەر.

۲- زانىنى ئەركو مافى يەكتىرى.

۳- دانسان بە ھەلەدا لە كاتى ھەلە

كردندا.

فايرۇسى سىيەم: توندوتىزى:

فايرۇسىكى مەترسىدارە.

ھۆكارى توشىبون:

۱- ھەبوۋنى بەرەمەكانىو

ياساكانى باوەر القوانين الإيمانية

- لايتذوق حلاوة الايمان الا من احب الله
ورسوله بصدق.

- هيچ كەسك شيرىنى ئيمان ناچىزىت،
تا بەرپاستى خوداۋ پىغەمبەرى خۆشەۋىت.
- ماكتەبە اللە لنا، ھو ما سئلنا ھى
حياتنا.

ئەۋەى خوا بۇى نوسىيۈن، ھەر ئەۋەمان
دېتەرى لە ژيانماندا.

- اختيارالله لنا، خير من اختيارنا
لانفسنا.

ھەلىۋاردنى خوداى گەۋرە بۇ ئىمە باشترە،
لە ھەلىۋاردنى خۇمان.

- احسن ظنك بالله، ليكون لك كما تحب.
گومانى پاش بەخودا بەرە، بۇئەۋەى تۇ
چۇن پىتخۇشە ئاۋاپىت بۇت.
- رزقك قد كتب لك، فلن تموت حتى
تستكمله.

خۋاى گەۋرە رزقى تۇى نوسىيۈۋە، نامرى
تاۋەكو تەۋاۋى نەكەيت.

- شكرالنعيم خير سبيل لزيادتها.
سوپاسگوزارى نىعمەتەكان، باشترىن
رېگايە بۇ زىادىيۈۋىيان.

- الله يحب الصابرين، ويجزل لهم
العطاء.

خۋاى گەۋرە ئەۋ كەسانەى خۆشەۋىت
كە ئارامدەگرنو بە ھەموو شىۋەيەك خەلاتى
خۋى بۇ ئەۋان زىاد دەكات.

- الباب الذي لا يلقى أبدا، هو باب الدعاء.
ئەۋ دەركايەى كە ھەرگىز داناخرىت،
دەرگاي نزاۋ پارانەۋەيە.

- لا بد للفرج ان يأتي بعد المحن.
دە بىت دۋاى نارەھەتى دۋۋارى، خۆشۋ
شادى بىت.

فايرۇسى ھەۋتەم: ماندۋىيۋ شەكەتى؛
فايرۇسىكى لەناۋبەرە.
ھۆكارى توشبۈۋن:
۱- ھەبۈۋنى پۇتىنى لە ژياندا.
۲- ھەۋلەندەن بۇ نوپگەرى لە كاروبارى
پۇژانەدا.
۳- بىكارىۋ دەستبەتالى.

چارەسەر:
۱- ھەۋلەندەن بۇ نوپگەرى، تەننەت لە
بىچۈكتىن كارىشدا.
۲- ھەندىك گۇرپكارى، تەننەت
لايردىن جلو بەرگى تەقلىدىش ھەندىچار
سۈدبەخشە.
۳- پىكرىنەۋەى كاتە بەتالەكان،
بەشتى سۈدبەخشۋ بىرۈكەى نۇى.
۴- گەشتكىردن ۋەسەى خۇش.

فايرۇسى ھەشتەم: تەمەلى؛
فايرۇسىكى مەترسىدارە.
ھۆكارى توشبۈۋن:
۱- خۈيەكى خۇرسەكە.
۲- پال لىدانەۋەۋە بايەخەندەن.
چارەسەر:

۱- رېكخستنى ژيانى پۇژانە.
۲- بەپىى تۋانا پىشت بەخۇبەستىن.
۳- ھەستكىردن بە بەرپىسىارىيەتى.
فايرۇسى نۆيەم: دلپىسى؛ فايرۇسىكى
كۈشندەيە.

ھۆكارى توشبۈۋن:
۱- دەستبەتالى، بىرۋابەخۇنەبۈۋن.
۲- ھەبۈۋنى گومان لە كەسى
بەرامبەر.
۳- رەشپىنىۋ بىرگىردنەۋەى نادروست.
چارەسەر:

۱- بەجىيەننى ھەرمانى خۋاى گەۋرەۋ
گومانى خراب نەبىردن بە كەس.
۲- خۇ خەرىكىكىردن بە كارىكى
شاپستەۋە.
۳- مەنەبۈۋنۋ ئۈمىدبەرزى بەرامبەر
بە ژيانو كەسى بەرامبەر.

ئەمانەۋ چەندىن فايرۇسى دىكەى
كۈشندە، كە پۇژانە يەخەى خىزانى
كۈردىمان دەگرن، بەلام بەداخەۋە
چارەسەرگىردىن لەلاى ھەندىك بۈۋەتە
مەھال، بەلام بە دىنبايەۋە ھەموو
كىشەيەك ھەرچەندە گەۋرەش بىت ئەۋا
بە بىرگىردنەۋەى دروستو پىرسۋاپۇژ بە
كەسى شارمزاۋ خەمخۇرو دانۋستانكىردن
چارەسەرگەى ئاسان دەمىت.
ئۈمىدەكەين ھەموو لايەك بە دوۋرىن
لە كىشەۋ گىرقتە خىزانىيەكان.

كىشەۋگىرقت.

۲- لاۋازى كەسى بەرامبەرۋ نەشپاۋى.
۳- ھەبۈۋنى چەند فايرۇسىكى دىكە.
چارەسەر:

۱- خۇراگرى، لىبۈردەيى، ھەنەت.
۲- سۆزو مېھرىمانى لە نىۋان
يەكتىدا.

۳- پاستگۈيىۋ پاشكاۋىبۈۋن لەگەل
يەكتى.

۴- قىۋلگىردىن راي جىۋاۋو
بىرگىردنەۋەى ئازاد.

فايرۇسى جۋارەم: دەستبەردانى مالى
باۋان: ئەم فايرۇسەش زۇر مەترسىدارە.
ھۆكارى سەرھەلەن:

۱- دزەگىردىن كىشە تاپبەتپەكان، بۇ
دەرمەۋى ناۋخىزان.

۲- ھاتۋچۇۋ سەردانى زۇرى مالى
باۋو ئاگادىرۋىۋىيان بەسەر بابەتە
تاپبەتپەكاندا.

۳- دەستەۋسان بۈۋنۋ بېدەسەلاتى لە
بەرامبەر كىشەكاندا.
چارەسەر:

۱- پاراستنى نەننى يەكتى، بە تاپبەت
پەيۋەندىيە خىزانىيەكان.

۲- بايەخەن بە كاروبارى خىزانىۋ
مالەۋو زۇر سەردان نەكەرن.

۳- بىرۋابەخۇبۈۋنۋ خۇ بەكەمەنەزانىن.
فايرۇسى پىنجەم: خۇدپەسەندى؛

فايرۇسىكى بەرپاۋە.
ھۆكارى توشبۈۋن:

۱- خۇشۋىستىن خۇد.
۲- ھەستەكەرن بە بەرپىسىارىيەتى.
چارەسەر:

۱- رېزگىرتن لە پىداۋىستىۋ ھەزەكانى
كەسى بەرامبەر.

۲- بەشدارىكىردىن ھەردۈۋلا لە
خۇشۋ ناخۇشپەكانى يەكتى.

فايرۇسى شەشەم: رۇدىۋ چىروكى؛
فايرۇسىكى مەترسىدارە.
ھۆكارى توشبۈۋن:

۱- ھەبۈۋنى خۈيەكى خراب.
۲- خۇشۋىستى سامانۋ دارايى.
چارەسەر:

۱- سوپاسگوزارى بۇ خۋاى گەۋرە
لەسەر نازۋنىيەمەتەكانى.

۲- چىزۋمىگىرتن لە رۇقۋ پۇزى
خەلال.

۳- بىرگىردنەۋە لە بەجىيەشتىن دىۋاۋ
دىنبايۈۋن لەۋەى كە بەردەۋام مردن
لىمانەۋە نىكە.

زايىدە قورقما!

زۇرچارلىق بە وتەيەكى بەرز، يا بەدپەرە
شەيرەك دەرياي مەنگى بىرگىرنەۋەي
دەشلەقاندېن ھەستە نەستى لە ناخەۋە
دەھەزاندېن!

لە ماۋىيەكى كەمدا ۋەكو دوو رۇخى ئاشنا بە
يەكتر، دەنگوت جەندىن سالە ئاۋىزنى يەكترىن.
ھەمىشە لەبەردىدى خەيالىم بوو،
نەمدەتۋانى ساتىك فەرامۇشى بىكەم، دەشمزانى
ئەۋىش ھەمىشە خەيالى لاي مەنە لە نىگاكانىيا
زۇر شىتم بەدپەردەكرد، ھەرچەندە مەن لەۋەۋە
فەيرى زمانى نىگاۋ رۇچوون بە نىۋ دەرياي
رۇخە سىيپەكاندا بووم!

كاتىك لە بارەي خۇشەۋىستىيەۋە دەۋا،
خۇشەۋىستى خۇداي بە لوتكەي ھەرد بەرزى
ئەۋىنى راستەقىنە دادەناۋ ھەستەم دەكرد لە
ناخى دلىكى شەيدادە لە گەۋرەيۋ عىشقى
خۇدايى دەۋىتۋە ھەۋوۋ خۇشەۋىستىيەكان
لەۋ نىگاۋەۋە دەيىنەت!

ۋشەي خۇشەۋىستىم زۇر بەرگۈئ كەۋتۋو،
بەلام بە ناۋىكى بى ئاۋىرۋىكەم دازانى، بەلام
ۋەختى لە زارى ئەۋەۋە دەمبەست، ئەۋسا لە
ماناي ئەۋ ۋشە بەرزە تىگەشتەم. ئەۋ ۋەختىك
خۇشەۋىستى تىكەل بە سۆزۈ ئەۋىن بەزىيۋ
مىھرىبانى دەكرد، زۇرم بەلاۋە سەير بوو، مەن
ۋامدەزنى خۇشەۋىستى ۋ بەزىي بە يەكەۋە
كۇنابەنەۋە، ھەرگىز ئەۋ شەۋەم بىرناچىت كە
لەسر ئەۋ مەسلەلەيە زۇرم ئازاردا!!

مەن ھەمىشە بۇ گۇرپنى بىرۋىچۈنەكانە
بۇۋىستەم بە قەناعت ھەۋو، ئەۋ مەۋە

دەكرد، بە تەۋاۋى ھەستەم بە گەرمى
ۋشەكانى دەكرد، كە لە نىۋىرۋىستى دالدا ۋەكو
كۇترە شاخى پۇل پۇل دەنىشتەۋە!

لە دەرياي پەيغە جۋانەكانى ئەۋدا مەن
خۇم ناسىيەۋە ئەۋ كات سوپاسى خۇدام
كرد كە مەن نەمردەم بەم مەۋە ئاشناۋو،
كە ۋايلەكردم زىانم خۇشەۋىتۋە ئاۋىزنى
خۇشەۋىستى خۇشەم بېم! بۇ مەن ئەم زىانە
زىانەكى نىۋى بوو، سەرمەتاي سەرمەتەي
جىۋاۋىبوو لە زىانى مەن!

مەن لە رىگاي ئەۋ مامۇستايەم را،
پەرمەردەگارى خۇم ناسى، چۈۋە زۋوانى
ئەۋىنەكى بى ۋىنەي ھەمىشەي، بوۋە
رېبۋارى رېگايەكى پە لە نور، ھىدى ھىدى
لە دالە سىيپەكان نىك دەۋوۋەۋە، رۇز بە
رۇز لەگەل ۋەتەي مامۇستاكەمدا لە جىھانەكى
ئەرخەۋاندا ھىۋاكانەم چەۋىيان دەكرد، ئەۋ
كات زانەم كە ھىشتا بۋارى خەندەۋ پىكەنەن
ماۋەۋ بەرى بەيان دەر بە تارىكتەن شەۋ
دەداتۋ رۇزىكى نىۋى دەكاتە دىارى بوۋەۋەۋە!

رۇزانە ئەۋەندە بە ۋتە جۋانەكانى
كەمەندەكىشى دەكرد، تەنھا سەرنەجم لاي
ۋتەكانى ئەۋ بوو، زۇرچار خۇشەم بىرەدەۋوۋە،
ھەمىشە تا كاتى ۋانەكانى ئەۋ دەمات ئۇقۇرمە
لەدەۋىراۋ لە ناخەۋە زۇر نىگەران دەۋوۋە!

بۇ كەسەك كە بە ۋردى لە ۋتەكانى رابما،
ھەستى بە خەمەكى قۇل دەكردو چارچار لە
نىگاكانىدا ھەندىچارلىق لە ھەناسەي ھەلۋىستە
نامىزىدا بە جۋانى ھەستى پىدەكرا؟!

ھەندىچار مەۋىۋ ۋايلەنەت رەقلى لە ھەۋوۋ
مەۋەكانى دەۋرۋىرەۋى دەيىتەۋە، مەمانەي
بە كەس نامىنەت، لە سىبەرى مەۋەكانىش
سەلدەكاتەۋە، ھەزەكات لە ھەر شۋىنەك
مەۋىۋى لىبەت، ئەۋ ھەلۋىتۋە ئەۋ جىگەيە
بەجىيەلەت، زىانى دەشتە دەۋدارستانو
كۇسارەن بە ئاۋات دەخۋازەت!

بەلام لە بەرامبەرىشدا مەۋىۋىك دەۋانەت
ھەۋوۋ ئەم بۇچۈۋەنەت لە ئەندىشە
ۋەدەرنىۋ چارەكى تر ۋابىكات، كە نەك ھەر
مەۋىۋ خۇشەۋىتۋە، بەلگە ھۇگىرىشى بىتۋ
نەۋانەي ھەناسەيەك لىۋ دەۋرىكەۋىتەۋە!

تا ئەۋ ساتەي بەم مەۋە ئاشناۋو، سەلم
لە ھەۋوۋ شىك دەكردەۋە، جگە لە داىكەم،
مەمانەم بە كەس نەماۋو، رازى دلى خۇم
لاي كەس نەمەردەكانە، زۇرچار لە زىن بىيەۋا
دەۋوۋو چەندىنچار بۇ رۇگارىۋوۋ لە زىان
ھەۋلى خۇكۇزىم دا، چۈنكە تروسكاىيەكەم
ھىۋا بە دىنەدەكرد، دىنام لاپىۋو بە شەۋە
زەنگىكى تارىك.

رۇزانى يەكەم سالى زانكۇم بوو، كە بەم
مامۇستايە شادىۋو، يەكەمچار بوو گۈيەم لە
قەمەكانى بىت، خۇم لە جىھانەكى نەفسۋاۋىدا
دەتەۋە، ۋتەكانى بۇ مەن رۇزە بارانەكى ھىنك
بىۋو، دلى تىنۋان ئاۋدام، ۋەكو شانەي
ھەنگۈيەكى سىيى دۇۋ دۇۋ خۇشەۋىستىۋ
مىھرىان لى دەكرا!

ھەستەم دەكرد ۋشەكانى دەملاۋىتەۋە،
چەپە ھىمەن نىگا شەرمەكانى لە باۋەشيان

يېم گوت، كوا مامۇستا؟ گوتى: رۇي بۇ بەھەشت!

بەھەشتى ۋەلاھى دامە پىرمە گىرانيكى بەكول، بەشىۋەك فرىسكەكانم رومەتە بچكۆلەكانى ئەۋىشيان تەركىدا كەزانى من وادەگىر، گوتى: مەگرى، مامۇستا پىي ناخۇشە، تۇ خەزناكەي وەكو مامۇستا بچىت بۇ بەھەشت؟ من دەمەۋىت بچم بۇ لاي ئەۋ! ئەۋ قسانە ھەر لە قسەي مامۇستاي دەرگى، منىش ھەمىشە لە سىماي مامۇستادا دەرۋونى مندايىكەم دەينى، ئەۋ مندايىكى گەۋرەۋو! دلى وەكو مندايىكى بىگەرە، جگە لە مېرو خۇشەۋىستى ھىچى تىرى تېدانەۋو! ناگام لە ھىچ نەمەۋو، يادگارپىكەكانى مامۇستام يەك بە يەك دەھاتنەۋە بەرچاۋ، ھاۋارىك لە ناخەدا پەنگى خواردېۋوۋە، خەرىكېۋو دىكردم بە قەقەنس! لەناكاۋ پىرسى، تۇ قوتابى مامۇستاي! -بەلى.

-تۇ ناۋت ھىلالە؟

- بەلى!

-بەھەشتى ئىستا دېمەۋە، جەند خولەگىك ونېۋو، كە گەپراۋە پەراۋىكى پەمەيى بە دەستەۋە بو، گوتى: مامۇستا ئەم دەقتەرى دانائە پىش ئەۋەى بىروا، گوتى ئەگەر ھىلال ھات بېدىنى! لەسر يەكەم لاپەرى نوۋسىۋوۋى، ھىلالى من، من دەيۋا بىرۇم، نەمتۋانى ئەم سەفەرەم دۈبەخەم، لەۋى ئازىزانمان چاۋمىۋانمان دەكەن، منىش ھەر چاۋمىۋانى تۇم، تا دىي بۇ لاي ئىمە، ئەۋ پەراۋە بىخۇشەۋەۋە گەردنم نازاد بىكە! زىنى دونىا خەۋىكى كورنە، ھاكا تۇش گەپتى بە كارۋان!

پەراۋەكەم وەرگىرت، ناۋچەۋانى پىرا بچكۆلەكەي مامۇستام ماچكرد، دەستى دۈعاخۋازى بۇ ھەلپىم بە خىرايى خۇي كىر بە نىۋ منداكەكاندا!

ھىدى ھىدى گەرامەۋە پەرەۋمال، لە رىگا گۈم لە دەنگى ئەحمەد عەجەمى بو، ئەم ئاپەتەي دەخۇند (كل نفس ذائقة الموت)، ھەستەم دەرگى ھەموو دونىا لە گىيانداندا، تا ئىستاش وادەزانم، لە خەۋىكى ناخۇشەم، ھەرگىز باۋەرناكەم، كە مامۇستا بۇ ھەمىشە بەجىي ھىشتىم، دلم دەلىت، ئەۋ نەردوۋە، سەيەنخ لە كۆلۇز دەيىنەتەۋە!

ئاخر چۇن بىتۈنم بىن وەكانى ئەۋ، دۈۋر لە خەندەكانى ئەۋ، بىزىم!

ھەر كە گەپشەۋە مال، وەكو مەلىكى بالشكاۋو دىشكاۋو خۇم خستە زىر پەتۈۋەكەمەۋە تەسلىمى گىرانيكى يەكۆل بووم، ئىستاش وادەزانم خەۋىكى ناخۇشەۋە بە ھىۋام لەۋ خەۋە ناخۇشە ۋەخەبەر بىم!

ھىلال

رۇحەم وايدەگوت، دلم واى پىدەگوتەم، سىماي ئەۋم دەھاتە پىش چاۋ، كە مالاۋايىم لىدەكانى دەستەكانى بۇ لا ھەلدەمىر! كات تەۋاۋ بوو، مامۇستا ھەر ديار نەبوو، پىرسىيارمان لە مامۇستاكان كىر، گوتىان: ئىمەش نازانىن بۇ ديار نىيە! دواتر جەندىنچار تەلەفۇنمان بۇ كىر، بەلام مۇبايلەكەي بۇ ھەمىشە داخرا!!

نەمدەزانى چى بىكەم چۇن دلىنابم، ھەۋالى لە كى بېرسەم! دەمەۋ نىۋەرۇ، جەرگىپىرەن ھەۋال وەكو رەشمالىكى رەش ھەموو كۆلۇزى داپۇشى، بەلى وەكو چۇن دلى من خەبەرى دا، مامۇستا بە رەۋادىكى دلتەزىن مالاۋايى يەكجارى لىكردىن!! وەكو شىت بىناۋ خۇشەۋەۋەكاندا دەھاتەۋ دەچووم، لە دىيانانم پىرسى، نەمدەزانى چى بىكەم، تەنھا دەستەكانم پەرز كىردەۋە پەردە ئاسمانو گوتەم: خۇدا گىان، دۈۋبارە تەنھا مامەۋە ئەۋ تروسكە ھىۋايەي كە ھەم بوو، ئەۋىش كۆزايەۋە!

ھەۋالى مەرگى ئەۋ وەكو گەرى ھاۋىن ھەموو چىۋىكانى پىروكاندەم، وەكو رەشەپايەكى خەزان گولزىرى ھىۋاۋ ئاۋاتەكانى وەراندەم، نەمتۋانى جىدى لە كۆلۇز بىمىنەۋە، دارۋىۋارى ھۆلەكان ھەموو بېۋون بە ۋىنەي ئەۋ، خەندە ئەفسۇناۋىيەكەي ھەر لەسر لىۋ بوو، وەكو چاربان بە نىگا شەرمەكانى بۇي دەرۋانىم، ئەۋ قەسەپەم بىرگەۋەتەۋە كە دىگوت ئىتر بەبىدەنگى خۇشەۋەۋە دۈپىت!!

سۋارى ماشىنەكەم بووم، سەرم خستە سەر سۋكانەكە دەستەم بە گىرانيكى قۇل كىر، بۇ يەكەمىن چار ھەستەم بە غورىبەتىكى تال كىر، ئەۋسا زانىم كە من چۇن پىۋىستەم بەسۇزۇ خۇشەۋىستى ئەۋ ھەۋو مېرو بەزەيى ئەۋىشەم بۇ زەرۋور بوو، بەلام پاش ئەۋەى كە بەجىي ھىشتەم!

جەندەم كىر نەمتۋانى باۋەرپەخۇم بىنم، كە پەراستى ئەۋ كۆچى كىردەۋە، ئىتر ھەرگىز لەم دىنيدا چاۋم پىناكەۋىت، نەمدەۋانى باۋەرپەخۇم بىنم كە ئىتر گۈبىستى وەكانى نابم، نىگا شەرمەكانى نابىم!

يەكسەر پەردە لاي مالى مامۇستا كەۋتەم رى، بە بىنىنى ئاپۇرى خەلگىكى زۇر، ھىندە دلم كەۋتە خورپە، خەرىك بوو دلم بوۋەستىت، نەمتۋانى جىدى بچمە پىشەۋە، ماشىنەكەي مامۇستا بەبىنازى لەبەردەرگا راگىرا بوو، ئەۋ مەدالىيەم بىنى كە پىش جەند مانگىك بە ديارى بۇم بىرد ئەۋىش بە ئاۋىنەي ماشىنەكەي ھەلۋاسىۋو!

لە ئاكاۋ پىرا بچكۆلەكەي مامۇستام چاۋپىكەۋەت، بانگم كىر، خىرا ھات بۇلامو منىش باۋەشەم پىداكردو تۈند گۈشىم بە سىنگەۋە، ھەستەم دەرگى بۇنى مامۇستاي لىدەت! لەسىماي ئەۋدا مامۇستام دەينى بە بچكۆلەي!

مېھەبانەي كە پىمگوت، من پىۋىستەم بە بەزەيى كەس نىيە، زۇر لەگەلما ئارامى گىرت، ئىستا دەزانم كە زۇرى لە كاتو مەندۋوۋوۋى خۇي بەم بەخىش، زۇر منداۋانە مامەلەم دەرگى، بەلام ئەۋ نازى دىكشاۋ ھەمىشە پىي دىگوتەم، چى دىكەپت بىكە، چى دەلىن بىل، تەنھا رىگاي خۇدا پەرنەدەي، نەھىلىت ئەۋ نۈرە خۇدايە خامۇش بىل!

ھەرگىز لەۋ پىروايدا نەبووم بە تەنھا لە نىۋەرپاستى رىگەدا بەجىمەپىلەت، ھەرچەندە دىگوت من دەمەۋىت، پىش مەردنم لە زىانو چارەۋىسى تۇ دلىنابم! بەلام نەمزانى بۇ ھەمىشە لەبەرچاۋم ون دەپىست ئىتر نايىبىنەۋە، زۇرچار باسى مەردنم بۇ دەرگى، پىم دىگوت، من زۇر لە مەردن دىتەرسەم، ئەۋىش دلىناب دەرگىم، كە مەردن بۇ مەۋى مەسولمان سەفەرە پەردە لاي خۇدا، دەپىت ئىمە بە تاسەۋە چاۋمىۋانى گەپراۋەۋە بۇ لاي خۇداۋ دىدارى ئەۋىندارى راستەۋىنەمان بىن!

زۇرچار پىي دىگوتەم: جەز دىكەم مەرگى من پىش مەرگى تۇ بىكەۋىت! ئەۋ ھىامەتى زۇر بەلاۋە گرنگ بوو، ھەمىشە دىگوت ئەم زىانە زۇر كورنە، دەرپىتەۋەۋە دەرۋات، ئەۋ شتەنەي لە دىنيدا لىي مەحرۋمىن لە بەھەشتى پەرىندا خۇدا پىمان دىبەخىشەت، بۇخۇشەۋە لەۋىتىكى كورنە با بەھەشتى نەپراۋەي خۇدامان لە دەست نەچىت.

بەپانىيەك زو، بە ئومىدى دىدارى مامۇستام پىش دەسپىكردىنى ۋانەي يەكەم، لە ھۆلەكەي خۇمان دانىشتەۋووم، تەماشاي كاتزىمىر دەرگى، ھىشتا ئەۋ دېرە شىعەرى (ۋەقايى) لەسر تەختەكە نەكۆزىۋوۋە، كە رۇزى پىشۋو بۇ نوۋسىۋوۋىن!

چاۋ پىر ئاۋ، دىل پىر ئاۋر، دىل بە دولبەر چاۋمىر! ئەۋى خۇدا، دەرگى جۈدائىي جەند گرانو زەھمەتە!

كات دىرەنگ بوو، دە خولەك پەسەر ۋانەي يەكەمدا تىپەرى، ھەموو بە لامانەۋە سەپرىۋو، مامۇستا ھەرگىز ئەۋەندە دۈنەكەۋەتۋوۋە كۆتايى ۋانەي يەكەم نەزىكېۋوۋە، خۇشەۋەۋەكان ھەموو پىرسىارىان لە يەك دەرگى، دۈۋبارە سەرنجىكى سەرتەختە سىپىيەكەم دا، لە پىر چاۋم لە ۋەشەي (دەردى جۈدائىي)، گىرىۋوۋ تەزۋۋىيەكى سارد ھەموو جەستەي ھىنامە لەرزىن!

تۇ بلىي مامۇستا دلى خەبەرى داپىتو بىمەۋىت بەم دېرە شىعەرە مالاۋايى بىكە، بۇلەكە كىشرو سات، دۈۋ دۈۋ، قەسەپان دەرگى كەس ئەپىدەزانى ھۆكارى دۈۋكەۋەتتى مامۇستا جىيە؟! دەستەم بىرد بۇ مۇبايلەكەم، زمارەي مامۇستام دەزانى جەندىنچار زىنگى مۇبايلەكەي لىيىدا، بەلام ھىچ ۋەلامىك ئەۋوۋا ھەموو گىيانم ۋەكو پىر ئاۋ ئاۋ دەلەرزى، دەمەۋىست ھاۋار يەك، پىر بە گەرووم بىگىم، ھەستىكى سەپىر پىي دىگوتەم: مامۇستا كۆچى كىردەۋە!

له ديوانی

شيعری (مہجوری) دا

شیخانی

مەھەلە دەلەت:

زۆرى رانەگرن لەگەڵ من بۆ حیساب

دلم دهرهاتو تۆ هەر دهرنهاتی
نههاتی، ههرنههاتی، ههرنههاتی
که ئهم خهندو ههسو لیوت ههیه تۆ
له باتی شهککهرو نوقلو نهباتی
ددهی وادهمه بهههتل، نه مهی ژسهی هیج
نهتۆ شاهی، چیهی وابی سههاتی
له دنیا جهننهتی خۆدیوه، ههرکهس
که تۆبی حازری، وهختی وههاتی

یا خود ده لیت:

ئەسپىرو سەيدى ھەيدى گەيدى گەيدو شەيدى ئەفسى ئەمارە
لە دەست ئەم مارە بەدچارە، جىيە چارم، خودا چارە!
نە شەيتان و نە دەوران و نەخزمانم بە من ناکەن
ئەوى ئەفسى خەسپىس (مەھوپا) گەردوويە دەربارە!

هه ئیبت نرخی زیر له‌ای زهره‌نگه‌ره‌و گۆران ئاسا:

ئەمەن تەنھا مەبەستم لە باسکردنی شیعری ئەم شاعیرە
بەرزانە، ڕاکێشانی سەرئەجی پۆشنییران و خوێندەوارانە، بۆنەووی
چێژی شەگراوی ئەدەبی کوردی بکەن و بەو ھەلبەستە بەرزانە
نێشانین، کە ئەگەر کوردی نەیان، لە ھەموو دنیا دا دەرگیان
دەداپەو!

با پنکھوہ سہرنجی تھم چہند دیرہ بدہین؛
نہرئ دَل بئ شہرابی، لہ علی گوں رنکت لہ گوں چ بکا؟
کہ جیلوہی گوں لہ گوئشہندا نہیں، بولبول لہ چَل چ بکا؟
چ حاجت نہرگسی مہستت، بکھم وسفی بہ مہخموری
کہ چاوائ سورمہ کیشراوی خودایی بئ، لہ کل چ بکا؟

ھەرچەندە بۇ تیگەشتن لە شیعرمکانی مەحوی، پئیوستان بە شارەزاییەکی باش ھەبە، لە بەلاغەو ڕەوانییژی دەبیت بە قوڵی لە مانای شیعرمکاندا ڕۆبچین و بەلای زۆرێک لە خوێندەوارانەو، تیگەشتیان قورسەو وشەگەلیکی قورس لە شیعرمکاندا بەدی دەرکێت، بەلام ھێندە گەورەیی و ھەندێجار قورسی شیوازی شیعر و سەنگینی وشەکان، ئەوەندەش پڕ لە مانای وردو ھەستی ناسک، گوزارش لە عیشقێکی بێ وێنەو جیھانیکی سەر سور ھێنەر دەرکەن، تا مەرۆ شیعرێ مەحوی نەخوێنیتەو، نازانیت ھەقیقەتی خۆشەویستی و عیشقی عاریفان و ھەستی پڕ خروۆشی عوشاشی ھەقیقی چۆنەو نازانیت گە لەم جیھانەدا کەسانێک ژیاون دەژین،